

COMMISSIE VOOR HET BANK-, FINANCIE- EN ASSURANTIEWEZEN

Jaarverslag 2005

Overeenkomstig artikel 48, §1, 4°, van de wet van 2 augustus 2002 wordt het jaarverslag van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen opgesteld door het directiecomité van de CBFA en goedgekeurd door de raad van toezicht. Krachtens die wetsbepaling oefent de raad "algemeen toezicht uit op de werking van de CBFA". In het kader van zijn opdracht neemt de raad geen kennis van individuele toezichtsdossiers. Tenzij anders vermeld, loopt het jaarverslag over de periode van 1 januari 2005 tot 31 december 2005.

Dit jaarverslag mag als volgt geciteerd worden: "CBFA Jaarverslag 2005"

Naast dit jaarverslag heeft het directiecomité een verslag (CBFA Verslag DC 2005) opgesteld dat, naast de wetgevende en reglementaire wijzigingen, de activiteiten van het directiecomité weerspiegelt evenals de beslissingen die het in individuele gevallen heeft genomen tijdens het verslagjaar.

➤ Voorwoord	5
-------------	---

HOOFDSTUK 1: ALGEMENE ORGANISATIE

A. DIRECTIECOMITE	
Samenstelling	13
Organigram : evolutie	14
Inrichtingsreglement	15
Deontologie	15
Aantal vergaderingen van de organen	15
Financiering van de werkingskosten van de CBFA	16
FSAP - IMF	18
Internationale en Europese werkzaamheden	21
Externe verantwoording	21
B. RAAD VAN TOEZICHT	
Samenstelling	22
Verslag	23

HOOFDSTUK 2: ACTIVITEITSVERSLAGEN

2005 in een oogopslag	27
Activiteitsverslagen departementen	
Prudentieel beleid	28
Prudentiële controle op de banken en de beleggingsondernemingen	33
Prudentiële controle op de verzekeringondernemingen en toezicht op de verzekeringstussenpersonen	49
Aanvullende pensioenen	57
Toezicht op de financiële informatie en markten	63
Bescherming van de consumenten van financiële diensten	75
Gemeenschappelijke diensten	
Juridische dienst	82
Auditoraat	84
Administratieve sancties	86
Interne audit	86
Secretariaat-generaal	87
Jaarrekening over het boekjaar 2005	95
Samenstelling van de departementen en de diensten	105

Voorwoord

Eddy Wymeersch, Voorzitter

Samenvattend zou men het jaar 2005 voor de CBFA onder twee krachtlijnen kunnen bundelen: continuïteit van het toezicht, integratie van de onderscheiden toezichtsvormen.

Het ene toezicht is het andere niet

De CBFA heeft in de eerste plaats haar toezicht onverminderd voortgezet. Daarnaast heeft zij haar interne werking versterkt. Prudentieel toezicht en markttoezicht zijn in meerdere opzichten verschillend van elkaar: het eerste stuurt aan op het identificeren en waar nodig doen opvangen van risico's, het tweede waarborgt de marktintegriteit en zorgt ervoor dat de marktdeelnemers behoorlijk zijn geïnformeerd. Behoudens het toezicht op de continue stroom van informatie, zijn heel wat tussenkomsten gericht op concrete verrichtingen: openbare uitgiften van effecten, overnamebiedingen, uitkoopbiedingen, Ook zijn er nogal wat verschillen in het ritme van de formele toezichtbeslissingen. Waar het toezicht op de prudentieel gecontroleerde ondernemingen normalerwijze een gestage stroom van controlehandelingen impliceert - regelmatige rapportering, inspecties, dialoog, ... - is het toezicht in de financiële markten meer onderworpen aan de dynamiek van het marktgebeuren. Onverminderd de opvolging van de continue informatie en het toezicht op de marktintegriteit - opsporing en vervolging van voorkennis, van marktmanipulatie ... - volgen beslissingen in de eerder vermelde gebieden elkaar op met een moeilijk te voorspellen frequentie en snelheid en geven zij dikwijls aanleiding tot in de media en bij het ruime publiek druk becommentarieerde standpunten. De intensiteit van het prudentieel toezicht kan men daarentegen niet afmeten aan het aantal formele of zichtbare besluiten die ten aanzien van een onder toezicht staande onderneming worden genomen. De afwezigheid van berichten uit de prudentiële sector wijst in de regel op een gunstige ontwikkeling: geen nieuws is er meestal goed nieuws. In de financiële markten ligt dat anders: de frequentie van individuele toezichthandelingen houdt gelijke tred met de ontwikkelingen in de effectenmarkten. Gezien de markten vorig jaar sterke belangstelling bij de beleggers hebben genoten, was 2005 voor de CBFA dan ook een druk jaar.

In de financiële markten hebben enkele van de belangrijkste verrichtingen van de laatste decennia – vooral onder de vorm van overnamebiedingen - hun beslag gekregen. Zij hebben geleid tot verschuivingen in het economisch patroon van ons land. De rol van de toezichthouder als onafhankelijke en neutrale scheidsrechter is essentieel voor het ordentelijke verloop van de verrichting: de marktdeelnemers hebben deze rol ten volle geëerbiedigd. Nieuwe introducties, zowel op de gereguleerde als op de vrije markt, hebben het aanbod van effecten verruimd: ook hier heeft de CBFA erop toegekeken dat de belangen van de beleggers door ruime informatie worden beschermd. Eenzelfde bezorgdheid bezielt haar actie om marktmisbruik op te sporen: een toenemend aantal gevallen komt aan het licht en ze worden op adequate wijze behandeld.

Geïntegreerd toezicht

Een van de doelstellingen van de hervorming van 2002 bestond erin, door de integratie van de onderscheiden toezichtopdrachten, een meer slagvaardig toezichtapparaat tot stand te brengen. Hierbij koos de wetgever voor een model dat steunt op de integratie van de diverse vormen van financieel toezicht. Het heeft zijn beslag gekregen met de samenvoeging van de toenmalige Commissie voor het Bank- en Financiewezen (CBF) en de gewezen Controledienst der Verzekeringen (CDV) tot de huidige Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen (CBFA), begin 2004. De synergie die de wetgever voor ogen had, kwam vorig jaar duidelijk tot uiting.

De voordelen van de geïntegreerde toezichthouder zijn het meest tastbaar op het vlak van het prudentiële toezicht, meer in het bijzonder van het bancaire en het verzekeringstoezicht. Daartoe werken de onderscheiden toezichtdepartementen intens samen, stemmen zij hun toezichttechnieken op elkaar af en ontwikkelen ze, met respect voor de eigenheid van de verschillende ondernemingscategorieën, gezamenlijk nieuwe toezichtinitiatieven. In 2005 zette de CBFA belangrijke stappen in de richting van een geïntegreerd toezicht. Gaandeweg vaardigt ze prudentiële voorschriften uit die zowel voor de bank- als voor de verzekeringssector van toepassing zijn: regels ter bestrijding van witwassen, omzendbrieven inzake compliance, regels van goed beheer bij de uitbesteding van activiteiten gelden voor beide sectoren, zij het mits de nodige detailaanpassingen. Voor de groepen die zowel bank- als verzekeringsactiviteiten ontwikkelen, is de geïntegreerde benadering een punt van coherentie en leidt ze tot een vereenvoudiging van de aanpak. Deze benadering strookt met de ontwikkeling in de markt nu de financiële instellingen hun aanbod van bank- en verzekeringsproducten meer en meer integreren.

Ook op het wetgevende vlak ontstaat stilaan een groter parallelisme tussen beide sectoren. Een ontwerp ligt voor om het regime van de revisoren - die zowel bij banken als bij verzekeraars moeten worden aangeduid - te stroomlijnen en daartoe op gelijkaardige criteria te steunen. De wetgeving op de verzekeringstussenpersonen werd, in uitvoering van een Europese richtlijn, grondig aangepast en voor de bankagenten en –makelaars werd een parallelle regeling ontworpen. De toezichttechnieken zullen evenzeer gelijkgetrokken worden wat – onverminderd schaalvoordelen – beide sectoren aan gelijke spelregels onderwerpt.

De controlewetgevingen zelf zijn nog erg uiteenlopend: een grondige herziening kan nu nog niet worden aangevat. Als gevolg van de aanpassing van de prudentiële regelen die gelden voor verzekeringsondernemingen – in Europa bekend onder de naam Solvency II – zal de controlewet die van toepassing is op de verzekeringsondernemingen moeten worden opgefrist. Om redenen van coherentie verdient het aanbeveling daarbij de regelen voor ogen te houden die van toepassing zijn bij het toezicht op de kredietinstellingen. Weliswaar zullen de regelen die elk van beide sectoren beheersen verschillen in de mate dat hun activiteit verschillen vertoont, maar de basisfilosofie waarop zij steunen, zal een steeds toenemende gelijkenis vertonen. Aldus worden reglementaire distorsies tussen de beide sectoren weggewerkt, eventuele reglementaire arbitrage vermeden en kan het beleid binnen de geïntegreerde financiële-dienstengroepen beter worden gestroomlijnd, wat tot een meer verfijnde risicobeheersing zal bijdragen.

Doch ook in de dagelijkse praktijk van het financiële toezicht neemt deze integratie steeds duidelijker vormen aan: de hechtere samenwerking van de CBFA-departementen bank- en verzekeringstoezicht wordt aangestuurd vanuit een intern overlegcomité waaraan deze departementen, samen met het departement prudentieel beleid deelnemen. Vraagpunten, die aan de beoordeling van het directiecomité zullen worden onderworpen, worden er grondig voorbereid, concrete toezichtinitiatieven worden er op elkaar afgestemd en informatie over internationale ontwikkelingen of meer ingewikkelde «cases» worden er uitgewisseld. Tegenover de gecontroleerde ondernemingen draagt de CBFA een eenheidsbeeld uit.

De CBFA hanteert een gelijkaardige benadering voor het toezicht op de ondernemingen die zich specialiseren in effectenverrekening en -vereffening. In België zijn met name een aantal belangrijke internationale spelers op dit vlak gevestigd, wat noodzaakt dat er bijzondere aandacht wordt aan besteed, zowel vanuit het oogpunt van het banktoezicht, als wat de weerslag ervan aangaat inzake financiële stabiliteit. Het toezicht op deze ondernemingen belangt de CBFA aan vanuit de prudentiële invalshoek en de Nationale Bank van België vanuit het oogpunt van de stabiliteit en het toezicht op de betaal- en vereffeningssystemen. Gezien de bedoelde ondernemingen essentiële schakels zijn voor de goede werking van de financiële markten, bestaat ook een verbinding naar het departement financiële markten. Het geïntegreerde toezichtschema laat toe belangrijke onderdelen van het prudentiële en markttoezicht binnenshuis te benaderen. Daarnaast dient de nodige coördinatie met de Nationale Bank verzekerd te blijven, zowel vanuit het oogpunt van de risicobewaking, als wat betreft de efficiëntie van het toezicht. Daarom werd beslist het overleg tussen beide toezichtequipes te incorporeren in een gemeenschappelijk comité. De samenvoeging van de equipes van de CBFA en de NBB, belast met deze onderscheiden toezichtvormen, leidt tot een verrijkende kruisbestuiving die een meer inzichtelijk en efficiënt toezicht ten goede komt. Met de inzet van dezelfde middelen kan een bredere kijk bekomen worden op het geheel van de risico's dat deze ondernemingen dragen, waarbij zowel de onderneming zelf als het gehele netwerk dat erdoor wordt aangestuurd, in de analyse kunnen worden opgenomen. Hier zijn de beide benaderingen, zo onderling verschillend, onmiskenbaar complementair.

Inmiddels wordt – mede in uitvoering van een Europese richtlijn - de wetgeving inzake het prudentiële toezicht op de pensioenfondsen en -kassen – voortaan instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen in de Europese terminologie – grondig herwerkt en herijkt op prudentiële basis. Op termijn zal aldus een gemeenschappelijke stam ontstaan waarop de sectoren van banken, verzekeraars en instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen kunnen terugvallen, met afzonderlijke bepalingen die materies regelen eigen aan de drie sectoren.

In elk van deze gevallen wordt een nieuw toezichtkader ontwikkeld dat een voorafbeelding is van de toezichtfilosofie die gaandeweg het gehele prudentiële landschap zal overheersen.

Het Belgische model laat toe dat het toezicht op geïntegreerde wijze wordt uitgeoefend, niet enkel tussen de prudentiële departementen, doch binnen het geheel van de CBFA. Wanneer aan de CBFA een bepaalde vraag wordt voorgelegd die verschillende departementen aanbelangt, zal het volstaan dat de onderneming zich eenmaal tot de CBFA wendt, en dat op grond van deze aanvraag elk van de betrokken departementen zich over de problematiek uitspreekt. De beslissing wordt gecentraliseerd bij het directiecomité waar de belangen van de onderscheiden invalshoeken tegen elkaar kunnen worden afgewogen. De informatiestroom wordt intern verwerkt in functie van de betrokken toezichtvragen: effectentoezicht kan geactiveerd worden op grond van prudentiële informatie, en omgekeerd. Daartoe worden de nodige dwarsverbindingen in de interne behandeling georganiseerd, terwijl na bespreking in het directiecomité, tot een enkel standpunt wordt besloten. Toepassingsgevallen van deze gedachte van het «enige aanspreekpunt» komen frequent voor: meldingen van belangrijke marktverrichtingen worden zowel onderzocht vanuit de invalshoek van de occasionele informatie als wat betreft de toepassing van bijzondere wetgeving (bijvoorbeeld participatiemelding, overnamebiedingen, ...). Dit geldt ook voor de toepassing van de boekhoudregelen: inzake IAS, een belangrijk aandachtspunt gedurende 2005, jaar van de verplichte invoering van deze regelen, werden heel wat interpretatieve vragen gesteld of opgeworpen. Deze hebben ook voor de prudentiële sectoren belang. Vandaar dat standpunten, die thans ontwikkeld worden ten behoeve van de beursgenoteerde vennootschappen, door de gehele instelling gedragen moeten worden.

De CBFA en de regelgeving

Een minder zichtbaar luik in de activiteit van de CBFA slaat op de nationale en internationale regelgeving. Ook in 2005 was dit een prioritair agendapunt, mede onder Europese druk. De juridische omkadering van het Europese effectenwezen wordt nagenoeg geheel gewijzigd en moet op korte termijn in het Belgische recht worden omgezet. Fundamentele begrippen worden verlaten, nieuwe, meer op concurrentie afgestemde regelingen moeten worden ingepast. Zo de werkzaamheden voor de omzetting van de richtlijnen beleggingsinstellingen, marktmisbruik en prospectus stilaan hun eindpunt benaderen, liggen grote uitdagingen voor ons wat betreft de transparantierichtlijn en, vooral, de richtlijn op de financiële instrumenten, die een grondige wijziging van de marktstructuren doorvoert. Vele van deze thema's raken aan de vorming van een eengemaakte kapitaalmarkt en moeten daarom met de Europese collega's worden gecoördineerd. Eens deze richtlijnen omgezet wacht een nieuwe lading: de omzetting van Basel 2, meer in het bijzonder de richtlijn «kapitaalvereisten». In 2007 volgt dan de verzekeringsrichtlijn, bekend onder Solvency II. Ook voor het wetgevende werk verzekert de samenwerking tussen de specialisten bevoegd door het prudentiële beleid voor de bank- en de verzekeringondernemingen dat coherente oplossingen worden uitgewerkt, temeer daar zij dikwijls op daadwerkelijke toezichtervaring kunnen terugvallen.

Integratie van CBF en CDV

Voor de integratie van de vroegere CDV in de ex-CBF werd in 2005 een verdere beslissende stap gezet. Overeenkomstig de bepalingen van het integratiebesluit heeft de CBFA aan de statutaire ambtenaren van de vroegere CDV een contract aangeboden. Op grond daarvan kunnen de personeelsleden die na evaluatie voldeden aan de competentiecriteria zich, mettertijd, in hetzelfde juridische en geldelijke statuut bevinden als voormalige CBF-werknemers. De regeling heeft ertoe geleid dat een aanzienlijk deel van de kandidaten heeft geopteerd voor het CBFA-statuut. Een aantal personeelsleden zullen het ambtenarenstatuut behouden: daartoe zal hun statuut mee-evolueren overeenkomstig de beginselen van het statuut van het overheidspersoneel, weliswaar met de aanpassingen die nodig zijn voor een toepassing op de CBFA en rekening houdend met de bij de CBFA toepasselijke arbeidsovereenkomsten.

Tijdens de verslagperiode werd in uitvoering van de wet van 2 augustus 2002 het beleidsplan inzake bescherming van de financiële consument opgesteld. Het plan steunt op een aantal pijlers: identificeren van ongeoorloofde aanbiedingen, bevorderen van de voorlichting en de vorming van de consument en opvolging van de contractvoorwaarden inzake verzekeringen en hypothecaire leningen.

De CBFA heeft de bevoegdheden van de voormalige CDV overgenomen inzake klachtenbehandeling en toezicht op de contractvoorwaarden die door de verzekeringsondernemingen en de ondernemingen voor hypothecaire leningen worden aangeboden. Vooralsnog en in afwachting van een mogelijke hergroepering van de klachtenbehandeling bij de ombudsdienst van de verzekeringen heeft de CBFA deze taken verder waargenomen.

De Commissie is zich ervan bewust dat een effectief consumentenbeleid slechts geleidelijk tot stand kan komen en dat zij daarbij moet vermijden onrealistische verwachtingen te creëren.

Synergieën tussen de CBFA en de Nationale Bank van België

In 2005 werd ook wezenlijke vooruitgang geboekt met betrekking tot een van de andere aspecten van de hervorming van 2002: de samenwerking met de Nationale Bank. Hoofdbekommernis was de coördinatie van de activiteiten van beide instellingen met het oog op de vrijwaring van de financiële stabiliteit. Als voorbeelden kunnen we verwijzen naar de structurele samenwerking inzake de ontwikkeling van prudentieel beleid, de financiële informatie-inwinning en statistieken, het verder uitwerken van de procedures gericht op het beheer van financiële en operationele crisissen, de samenwerking inzake toezicht op clearing & settlementinstellingen,

*De samenwerking wil eveneens de optimalisering van de ingezette middelen waarborgen. Een van de sleutelvoorwaarden voor deze samenwerking berustte op het bekomen van een neutrale btw-regeling. In december werd een *ruling* verkregen, die op het vlak van de btw-verplichtingen de neutraliteit voor gevolg heeft over de beide instellingen heen. In afwachting van de *ruling* waren al een tiental overeenkomsten voorbereid die de praktische voorwaarden van samenwerking inzake infrastructuur en ondersteunende diensten regelen. Telkens wordt er naar gestreefd dat de kostprijs waartegen de samenwerking verloopt de vergelijking met de markt kan*

doorstaan. In de vele gebieden waarin de Nationale Bank deskundigheid, faciliteiten, personeel, middelen of infrastructuur kan aanbieden, werden akkoorden gesloten waardoor de CBFA voortaan, tegen marktvoorwaarden, een beroep kan doen op de diensten van de Bank. Het belangrijkste onderdeel van de samenwerking betreft de informatica-ontwikkeling. De onderscheiden toezichtgebieden vereisen in toenemende mate een intens gebruik van performante informatica-instrumenten, in het bijzonder met het oog op de prudentiële rapportering door de gecontroleerde ondernemingen. Door samenwerking met de Nationale Bank zal de CBFA deze belangrijke vereisten kunnen opvangen. De synergiewinsten, die op grond van deze overeenkomsten zullen kunnen worden verwezenlijkt, zullen wellicht op termijn een vermindering van de uitgaven voor gevolg hebben. Bovendien zullen ze verhinderen dat de aanzienlijke kosten, die moeten gemaakt worden om het toezicht op een internationaal vergelijkbaar niveau te houden, sterker zouden toenemen.

Doorlichting door het Internationaal Monetair Fonds

In 2005 werd de doorlichting door het Internationaal Monetair Fonds, in het kader van het «Financial Sector Assessment Programme», gefinaliseerd. Een grondige zelfbeoordeling is aan de externe evaluatie voorafgegaan. Een deskundig en ervaren internationaal team van het IMF heeft nagenoeg alle activiteiten van de CBFA doorgelicht en beoordeeld in het licht van de internationale toezichtsnormen zoals voorgeschreven door het Basel Committee, IOSCO en de International Association of Insurance Supervisors. De doorlichting werd aangevuld met een beoordeling van de ondernemingen actief inzake effectenverrekening en -vereffening gezien de bijzondere positie die België op dit vlak inneemt. Tegelijkertijd werd een doorlichting inzake de toepassing van de regelen ter bestrijding van het witwassen van gelden van criminele aard doorgevoerd.

Op grond van de door de CBFA zelf opgestelde evaluatie, van een grondige studie van de opgevraagde documenten en van uitvoerige gesprekken met zowel de leden van de organen van de CBFA als met haar medewerkers, andere openbare instellingen en talrijke marktdeelnemers heeft het Fonds zijn eindbeoordeling opgesteld betreffende de robuustheid van het Belgische financiële apparaat. Het heeft vastgesteld dat ons land in het verleden blijk heeft gegeven van een grote stabiliteit, ondersteund door een degelijk uitgebouwd financieel bestel, waar zowel overheidsinstellingen als financiële instellingen uit de privésector deel van uitmaken. Meer in het bijzonder wat het financiële toezicht betreft, stelde het IMF vast dat de CBFA over de aangepaste bevoegdheden beschikt om het toezicht te waarborgen en dat de kwaliteit van het toezicht, in het licht van de internationale normen, hoog is. Het IMF oordeelt ook dat in het kader van de integratie van de toezichthouders in de CBFA al belangrijke stappen zijn gezet om de uitbouw van een meer risicogericht verzekeringstoezicht en toezicht op de bedrijfspensioenvoorzieningen te verzekeren. Het IMF beveelt aan dit proces verder te versterken. De directie van de CBFA en talrijke medewerkers hebben hierbij zeer aanzienlijke inspanningen geleverd: zij mogen met tevredenheid terugblikken op een zeer gunstige beoordeling van het IMF.

De resultaten van deze doorlichting zijn, zoals in het vorige jaarverslag reeds vermeld, onverdeeld gunstig geweest. België behoort in Europa tot de kopgroep van gevestigde, geloofwaardige toezichhouders die, op grond van een jarenlange ervaring, aanpassing aan de nieuwe financiële technieken en door een duidelijke inzet van alle betrokkenen, goed uitgerust zijn om de uitdagingen van de toekomst met vertrouwen tegemoet te zien. Enkele opmerkingen werden verwerkt in een actieplan, dat al in uitvoering werd gebracht. De sterke betrokkenheid van de directie en de medewerkers bij de internationale instellingen, die de nieuwe toezichtnormen voorbereiden, heeft ongetwijfeld bijgedragen tot de uitbouw van een slagvaardige, aan de noden van het hedendaags financieel aangepaste financiële toezichthouder. Nu tussen het internationale en het Belgische een Europees niveau wordt geplaatst, is het beroep op onze schaarse menselijke middelen hierdoor nog intenser.

Ook in de toekomst zal de CBFA streven naar de hoogste graad van professionaliteit en deskundigheid, en dit zowel ter ondersteuning van het financieel in België, als ter bescherming van de gelden die aan de ondernemingen worden toevertrouwd. Zij rekent daarvoor op de volle inzet van al haar personeelsleden.

Hoofdstuk 1

Algemene organisatie

A. DIRECTIECOMITE

⁷Eddy **Wymeersch**, voorzitter

¹Rudi **Bonte**

²Marcia **De Wachter** (1)

³Michel **Flamée**, ondervoorzitter

⁵Françoise **Masai** (1)

⁴Peter **Praet** (1)

⁸Jean-Paul **Servais**, ondervoorzitter

Secretarissen-generaal

⁶Albert **Niesten**, secretaris-generaal

⁹Guido **Vernailen**, vice-secretaris-generaal

(1) Tevens lid van het directiecomité van de NBB.

1.1. Organigram: evolutie

Conform artikel 54 van de wet van 2 augustus 2002 wordt het organigram van de CBFA door de raad van toezicht goedgekeurd op voorstel van het directiecomité.

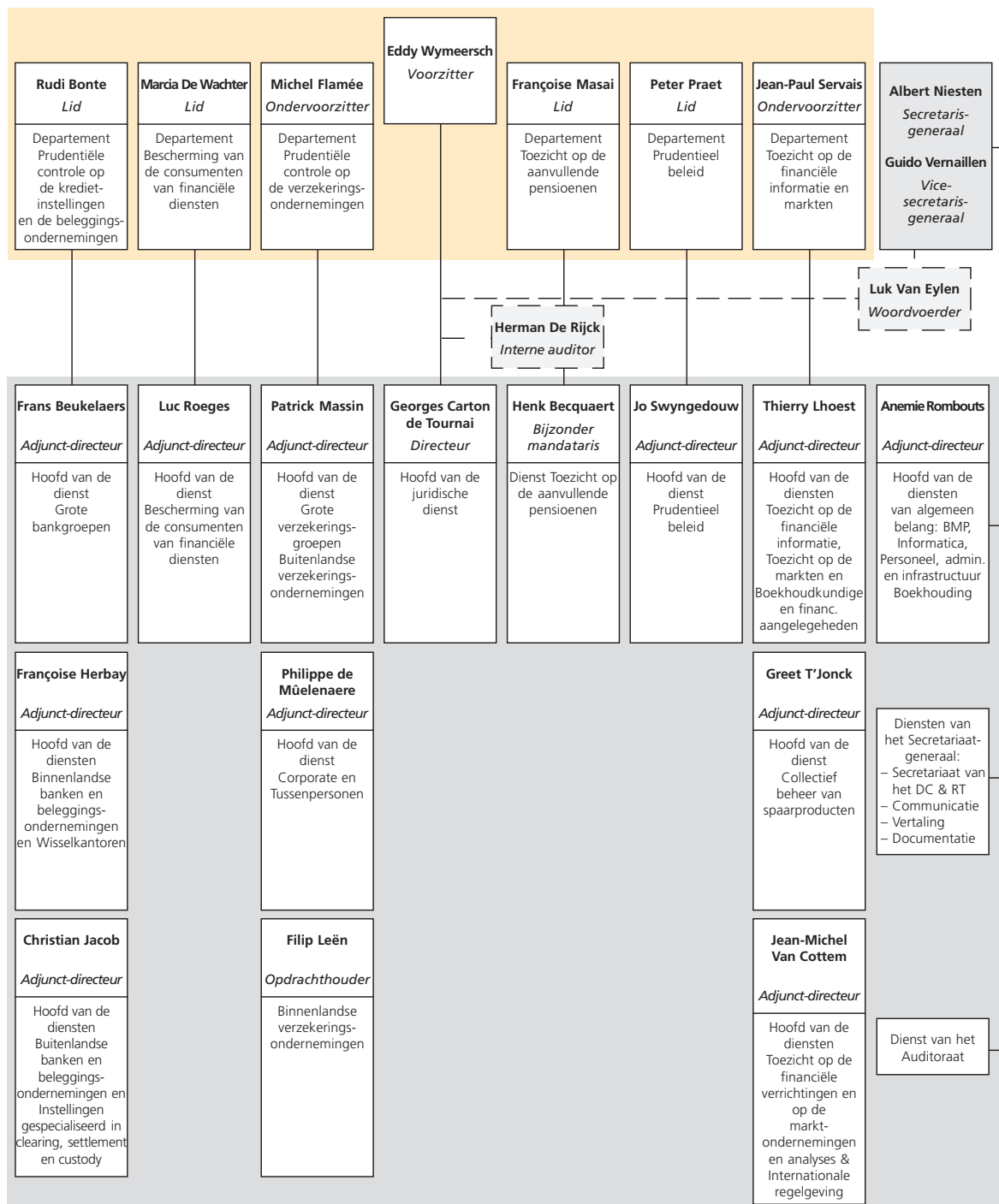
Tijdens de verslagperiode heeft het directiecomité beslist een interne auditfunctie in te stellen. De interne

audit, die afhangt van het directiecomité, ressorteert functioneel onder de voorzitter.

Na goedkeuring door de raad van toezicht is het organigram dienovereenkomstig aangepast.

Organigram van de departementen

Directiecomité

1.2. Inrichtingsreglement

Het inrichtingsreglement werd in 2005 niet gewijzigd. Wel heeft het directiecomité, in aanvulling op het reglement, zijn eigen werkingsregels geformaliseerd.

Deze regels, die niet bestemd zijn voor publicatie, werden ter kennis gebracht van de raad van toezicht en het personeel.

1.3. Deontologie

De deontologische code, aanvankelijk goedgekeurd door de CBF en vervolgens door de CBFA, heeft meer bepaald tot doel de CBFA, haar leiders (2) en haar personeelsleden te beschermen tegen elke verdenking van gebruik van voorkennis waarover zij, gezien de opdracht van de instelling, onvermijdelijk beschikken. De deontologische code heeft dan ook een dwingend karakter.

Door de code aan te nemen, leggen de leiders van de CBFA zichzelf immers het verbod op om aandelen te bezitten van ondernemingen die onder het permanente toezicht van de CBFA staan. Rechten van deelneming in instellingen voor collectieve belegging of effecten in discretionair beheer vormen hier een uitzondering op.

De personeelsleden die aandelen in bezit hadden op het ogenblik dat de deontologische code in voege trad, en de personeelsleden die naderhand in dienst zijn getreden en reeds aandelen bezaten, mogen die aandelen behouden. Zij mogen er evenwel enkel verrich-

tingen mee uitvoeren mits zij hiervoor de voorafgaande formele toestemming van de secretaris-generaal hebben verkregen en het om defensieve verrichtingen gaat.

In 2005 werden 24 verzoeken om toestemming ingediend door personeelsleden om hun effecten te verkopen of in te brengen in een verrichting tot ruil of wederinkoop.

Bij een dergelijk verzoek om toestemming gaat de secretaris-generaal na of de voorgenomen verrichting wel degelijk een defensief karakter heeft, en of de diensten van de CBFA geen kennis hebben van informatie ter zake die als bevoorrecht kan worden bestempeld.

Een van de verzoeken had betrekking op de verkoop van aandelen van een beursgenoteerde vennootschap die in een kennisgeving werd genoemd als het doelwit van een overnamebod waarvoor op dat ogenblik een prospectus werd onderzocht in de CBFA. Deze verkoop werd niet toegestaan.

1.4. Aantal vergaderingen van de organen

In 2005 heeft het directiecomité 62 maal vergaderd en daarnaast 16 maal gebruik gemaakt van de schriftelijke procedure.

Tevens heeft het directiecomité, samen met het directiecomité van de NBB, deelgenomen aan 8 vergaderingen van het Comité voor Financiële Stabiliteit. Twee

van deze vergaderingen waren integraal gewijd aan de opvolging van de FSAP-evaluatie (3) door het Internationaal Monetair Fonds.

In de loop van 2005 heeft de raad van toezicht 7 maal vergaderd.

- (2) Onder «leiders» wordt hier verstaan, de voorzitter, de leden van het directiecomité, de secretaris-generaal, de vice-secretaris-generaal en de persoon benoemd met toepassing van artikel 54 van de wet van 2 augustus 2002.
- (3) Zie dit verslag, p.18.

1.5. Financiering van de werkingskosten van de CBFA

De werkingskosten van de CBFA worden krachtens haar organieke wet gedragen door de ondernemingen die onder haar toezicht staan of waarvan de verrichtingen onder haar toezicht staan. Het koninklijk besluit van 22 mei 2005 (4), wat zijn algemene regels betreft genomen op voorstel van de raad van toezicht (5), stelt de grenzen en de nadere regels inzake de financiering van de werkingskosten van de CBFA vast (6). Dit besluit neemt de plaats in van de regelingen die tot dan toe golden voor de sectoren die onder het toezicht vielen van de CBF (7) en van de CDV (8).

Het besluit behoudt de drie uitgangspunten die deze regelingen gemeen hadden, met name:

- ❖ de dekking van de *werkelijke* kosten van het toezicht
- ❖ de stabiliteit en voorspelbaarheid van de financieringslast die rust op de betrokken sectoren (9)
- ❖ een systeem van prefinanciering met latere regularisatie van de betaalde bijdragen.

Het Verslag aan de Koning dat aan het koninklijk besluit van 22 mei 2005 voorafgaat, bevat een gedetailleerde toelichting van de genomen opties. Hieronder worden de krachtlijnen ervan weergegeven.

«Dekking van de jaarlijkse kosten van de CBFA ...»

De bijdragen van de ondernemingen en personen onderworpen aan het toezicht van de CBFA dienen tot dekking van haar jaarlijkse kosten zoals die voortvloeien uit de resultatenrekening, opgesteld in overeenstemming met de boekhoudwetgeving (10).

Dat uitgangspunt heeft als gevolg

- ❖ dat zich geen onbeperkte reserves kunnen opbouwen binnen de CBFA door de opeenstapeling van jaarlijkse positieve saldi;
- ❖ dat het eventuele overschot aan inkomsten in vergelijking met de kosten wordt terugbetaald of aangerekend op latere bijdragen.

Deze kosten betreffen in hoofdzaak volgende posten:

- ❖ de personeelskosten;
- ❖ de kosten die betrekking hebben op de lichamelijke vaste activa (zetel);
- ❖ de kosten gemaakt in het kader van samenwerkingsinstanties (11);
- ❖ andere kosten.

«... zonder kruisfinanciering tussen ex-CBF- en ex-CDV-sectoren ...»

In de periode voorafgaand aan de integratie van de toezichthouders werd vastgesteld dat deze tijdens de aanvangjaren vooral voor de verzekeringssector een aanzienlijke budgettaire impact zou hebben. Over deze impact werd overleg gepleegd.

Omwille van het verschil in budgettaire impact voor de sectoren die voorheen onder het toezicht vielen van de CBF en deze die onder het toezicht vielen van de CDV, bepaalt het besluit dat de kosten eigen aan de toezichtopdrachten die de CBFA van de voormalige CBF heeft overgenomen en deze eigen aan de toezichtopdrachten overgenomen van de voormalige CDV op

- (4) Koninklijk besluit betreffende de dekking van de werkingskosten van de CBFA ter uitvoering van artikel 56 van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten en ter uitvoering van diverse wettelijke bepalingen betreffende opdrachten van de CBFA (BS 27 mei 2005).
- (5) Het voorstel van de raad van toezicht slaat op de algemene regels inzake de financiering van de activiteit van de CBFA (zie artikel 48, § 1, 5° van de wet van 2 augustus 2002).
- (6) Artikel 56, Wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten.
- (7) Voor de sectoren die onder het toezicht vielen van de voormalige CBF lag de bestaande regeling vervat in het koninklijk besluit van 14 februari 2003 betreffende de dekking van de werkingskosten van de CBF, BS 26 februari 2003.
- (8) Wat betreft de dekking van de controlekosten betreffende de sectoren die onder de voormalige CDV ressorteerden, gold enerzijds voor de verzekeringsondernemingen, de kapitalisatievennootschappen, de pensioenfondsen en de ondernemingen voor hypothecaire leningen het koninklijk besluit van 30 november 1992 tot vaststelling van de modaliteiten van de bijdrage in de controlekosten door de ondernemingen die aan het toezicht van de Controledienst voor de Verzekeringen zijn onderworpen (BS 17 december 1992) en anderzijds, voor de verzekerings-tussenpersonen, het koninklijk besluit van 25 maart 1996 (koninklijk besluit tot uitvoering van de artikelen 9, 10, 2°, 4° et 6°, en artikel 11, §3 van de wet van 27 maart 1995 betreffende de verzekeringsbemiddeling en de distributie van verzekeringen, BS 3 april 1996).
- (9) De regeling voor de voormalige CBF stelt daartoe een maximumbedrag aan inkomsten voorop, dat volgens bepaalde regels evolueert. De regeling voor de voormalige CDV voorziet in goedkeuring van de begroting van de toezichthouder door de voogdijoverheid.
- (10) Artikel 57, van de wet van 2 augustus 2002.
- (11) Artikel 117, § 5, van de wet van 2 augustus 2002.

gescheiden wijze gefinancierd blijven. Dit wordt bereikt door de vaststelling van aparte sectorale enveloppen en stapsgewijze toepassing van het correctiemechanisme (zie verder).

«... en binnen bepaalde grenzen ...»

De evolutie van de jaarlijkse kosten van de CBFA wordt beperkt, wat de stabiliteit en de voorzienbaarheid van de bijdragen van de betrokken sectoren in de hand werkt.

Het besluit voorziet in een maximumbedrag van 58.889.947 euro per jaar aan inkomsten. Dat maximumbedrag kan evolueren in functie van:

- ❖ de evolutie van de personeelskosten, met dien verstande dat de CBFA luidens het besluit maximum 406 personeelsleden (in voltijdsequivalenten) kan tewerkstellen. Voor dit gegeven aantal evolueert de loonmassa conform de regels voorzien in de toepasselijke wetgeving.
- ❖ de evolutie van de andere dan personeelskosten volgens de index van de consumptieprijzen.

Bij het maximumbedrag aan inkomsten worden de kosten gemaakt in het kader van samenwerkingsinstanties (12) gevoegd, en dit voor hun werkelijk bedrag.

Bij het maximumbedrag aan inkomsten voor het jaar wordt tevens gedurende 25 jaar een lineair bedrag van 3.122.824 euro gevoegd dat het jaarlijkse aanvullende (13) budget vertegenwoordigt dat toelaat de financieringslast betreffende de maatschappelijke zetel van de CBFA te dekken.

«... bij wijze van prefinanciering ...»

Aangezien de bijdragen van de verschillende sectoren bestemd zijn om de werkelijke kosten van de CBFA van het jaar te dekken, en omdat het juiste bedrag van deze kosten pas op het einde van het jaar gekend is, voorziet het besluit in een systeem van prefinanciering, dat gepaard gaat met een regularisatie na afsluiting van de jaarrekeningen.

Voor de bepaling van de prefinancieringsbijdragen van de ondernemingen die continu aan het toezicht van de CBFA onderworpen zijn legt het besluit sectorale enveloppen vast, alsook precieze criteria voor de omslag van deze enveloppen over de individuele ondernemingen. De sectorale enveloppen worden verhoogd met een proportioneel lineair aandeel in voormeld aanvullend budget voor de financiering van de zetel.

Voor verrichtingen waarop de CBFA toezicht uitoefent voorziet het besluit zoals voorheen in eenmalige getarifeerde bijdragen.

«... voorzien van een correctiemechanisme.»

Aangezien één van de doelstellingen van het financieringssysteem erin bestaat toe te laten dat de CBFA haar kosten binnen bepaalde grenzen kan dekken maar tevens te vermijden dat zich reserves vormen door de opeenstapeling van jaarlijkse positieve saldi, dringt zich een correctie op wanneer op het einde van het jaar blijkt

- ❖ dat de som van de geïnde bijdragen hoger is dan het maximumbedrag aan inkomsten of dan het totale bedrag van de werkelijke kosten van de CBFA, indien dat lager is;
- ❖ dat de som van de geïnde bijdragen lager blijkt dan het maximumbedrag aan inkomsten of dan het totale bedrag van de werkelijke kosten van de CBFA indien dat lager is.

In het eerste geval dient het overschot toe te komen aan de sectoren onder toezicht of aan bepaalde onder hen, in verhouding tot hun bijdragen, onder vorm van een terugbetaling of van een aanrekening op de bijdragen van het volgende jaar. In het tweede geval dienen bijkomende bijdragen opgevraagd te worden aan de betrokken sectoren of aan bepaalde onder hen, zodat het bedrag van de jaarlijkse kosten of, indien dat lager is, van het maximumbedrag aan inkomsten dat als grens geldt, bereikt wordt.

Om de scheiding van de inkomsten die voortkomen uit de sectoren die onder de voormalige CBF, respectievelijk CDV ressorteerden, te bewerkstelligen, wordt het correctiemechanisme op het einde van het jaar in twee stadia toegepast: eerst worden de bijdragen van de ondernemingen die voorheen aan het toezicht van de CDV onderworpen waren, vergeleken met de kosten toerekenbaar aan dat toezicht, en vindt de daaruit voortvloeiende regularisatie plaats. Daarna gebeurt dezelfde oefening voor de ondernemingen die voorheen aan het toezicht van de CBF waren onderworpen.

Per 31 december 2005 resulteert de toepassing van het correctiemechanisme globaal in de terugbetaling van 11.664.000 euro.

(12) Artikel 117, § 5, van de wet van 2 augustus 2002.

(13) Daarnaast werd de aankoop van de nieuwe zetel van de CBFA gefinancierd met een deel van de vergoeding, respectievelijk verkoopprijs die de CBFA ontving voor de overdracht van haar rechten op het gebouw van de voormalige CBF, gelegen in de Louizalaan, respectievelijk de verkoop van het gebouw van de voormalige CDV, gelegen in de Kortenberglaan.

1.6. FSAP - IMF

1.6.1. Situering van de missie

Op uitnodiging van de Belgische autoriteiten heeft het Internationaal Monetair Fonds (IMF) een evaluatie gemaakt van de stabiliteit van het Belgische financieel systeem (Financial Stability Assessment Program of FSAP (14)). Het IMF streeft er naar dergelijke evaluaties – in bepaalde gevallen in samenwerking met de Wereldbank – te verrichten voor alle landen. Zij worden uitgevoerd volgens een eenvormige methodologie en bestaan uit twee gedeeltes:

- ❖ een analyse van de structuur en de kenmerken van de financiële sector, waarbij enerzijds de hoofdkenmerken worden geanalyseerd en, anderzijds, wordt nagegaan welke elementen hetzij de sector kwetsbaar kunnen maken bij een minder gunstige economische evolutie, hetzij zijn stabiliteit bevorderen;
- ❖ een toetsing van het toezicht op de financiële bemiddelaars en markten, en op de belangrijkste actoren aan de hand van internationale normen.

Voor België werden volgende elementen van het toezicht aan een diepgaande toetsing onderworpen:

- ❖ de banksector, aan de hand van de *Basel Core Principles for Effective Banking Supervision* (15);
- ❖ de effectenmarkten, aan de hand van de *IOSCO Objectives and Principles of Securities Regulation* (16);
- ❖ de verzekeringssector, aan de hand van de *IAIS Insurance Core Principles* (17);

1.6.2. Algemene conclusies

1.6.2.1 Conclusies betreffende de Belgische financiële sector

Een belangrijke vaststelling in dit verslag betreft het grote marktaandeel van enkele grote internationale bankverzekeringsgroepen. Dit draagt er toe bij dat in het bijzonder de banksector in België tegelijk sterk geconcentreerd is, maar ook zeer toegankelijk blijft voor

- ❖ de verrekenings- en vereffeningssystemen voor effecten aan de hand van de *CPSS/IOSCO Recommendations for Securities Settlement Systems* (18);
- ❖ de regelgeving en de procedures met het oog op het voorkomen van misbruik van het financieel systeem voor het witwassen van misdaadgeld of voor de financiering van terrorisme, aan de hand van de principes uitgevaardigd door de FATF (19).

De CBFA en de Nationale Bank van België (NBB) hebben in eerste instantie een zelf-evaluatie gemaakt, waarna een team van door het IMF geselecteerde experts in december 2004 een gedetailleerde evaluatie heeft verricht met voorlopige conclusies. In maart 2005 werd deze aangevuld met een stress-testoefening op een representatieve selectie van financiële instellingen en verzekeringsondernemingen. Ter gelegenheid van de jaarlijkse zending in het kader van de zogenaamde «artikel IV»-missie van het IMF werden ten slotte in oktober 2005 de voorlopige conclusies getoetst aan de evolutie sedert het begin van de procedure, waarbij vooral aandacht werd besteed aan de opvolging van de aanbevelingen, zoals in de voorlopige conclusies geformuleerd. Het eindverslag, waarmee de CBFA en de NBB instemmen, werd op 27 februari 2006 door de Board van het IMF goedgekeurd en gepubliceerd (20).

zowel minder grote als buitenlandse instellingen. De evolutie van de rentemarge wijst er anderzijds op dat deze concentratie niet ten koste gaat van een open en daadwerkelijke concurrentie. Uit de analyse van een aantal indicatoren besluit het IMF dat de Belgische banksector gezond is, een behoorlijke rentabiliteit vertoont en efficiënt werkt.

(14) Zie het jaarverslag CBFA 2004, p. 27.

(15) Uitgevaardigd door het Basel Committee on Banking Supervision.

(16) Uitgevaardigd door de International Organization of Securities Commissions.

(17) Uitgevaardigd door de International Association of Insurance Supervisors.

(18) Uitgevaardigd door het Committee on Payment and Settlement Systems en de International Organization of Securities Commissions.

(19) Uitgevaardigd door de Financial Action Task Force on Money Laundering.

(20) Zie webstek www.imf.org

Een belangrijk voordeel van dergelijke marktstructuur bestaat erin dat deze grote groepen kunnen instaan voor zowel een breed productenaanbod als een interne risicodiversificatie. Zij vormen evenwel ook een grote uitdaging voor het toezicht, waarbij de bestaande samenwerkingsovereenkomsten die de CBFA met buitenlandse toezichthouders heeft gesloten, bijdragen tot een volwaardig geconsolideerd toezicht.

De verzekeringssector is beduidend minder geconcentreerd en werd, zoals in de meeste landen, de laatste jaren geconfronteerd met een sterke daling van de aandelenkoersen, met historisch lage rentevoeten en met stijgende kosten voor herverzekering. Toch is de situatie van de Belgische verzekeringssector recentelijk gevoelig verbeterd; het hoge aandeel van de contracten met gegarandeerd rendement vormt evenwel nog steeds een grote uitdaging voor de solvabiliteit en de rentabiliteit op langere termijn.

De kapitaalmarkt wordt beïnvloed door het overwicht van KMO's in onze economie. Toch ligt de marktkapitalisatie op een gemiddeld niveau naar Europese maatstaven, zij het dat de bankverzekeringsgroepen hierin sterk doorwegen. De integratie van de Brusselse beurs in Euronext biedt potentiële voordelen, maar België dient waakzaam te blijven voor het risico dat de meerderheid van de genoteerde Belgische bedrijven in de marginaliteit zouden worden weggedrukt.

Het IMF wijst ten slotte op het belang van de aanwezigheid van een van de belangrijkste spelers in de markt voor effectenvereffening en -verrekening. Daaruit concludeert het verslag tot de noodzaak voor, enerzijds, het permanent in stand houden van een moderne regelgeving terzake en, anderzijds, een nog nauwere samenwerking tussen de CBFA en de NBB om efficiënt toe te zien op het systeemrisico dat inherent is aan dergelijke instelling. De instelling zelf dient vooral aandacht te besteden aan interne procedures om potentiële belangentegenstellingen tussen haar aandeelhouders en de gebruikers van haar diensten te identificeren en te beheersen.

Het IMF stelt vast dat de Belgische financiële sector een mooi palmares van stabiliteit kan voorleggen; deze stabiliteit wordt trouwens bevestigd door de uitgevoerde *stress tests*. Het verslag vermeldt hiervoor een aantal redenen:

- ❖ een voorzichtige risicopolitiek binnen de gehele bankensector;
- ❖ het belang van de overheidsfondsen in de beleggingsportefeuille van de instellingen;

- ❖ het relatief beperkte belang van aandelenbeleggingen in de beleggingsportefeuille van de banken;
- ❖ de hoge spaarquote die een stabiele en minder dure funding verzekert;
- ❖ de hoge kwaliteit van het banktoezicht en de stabiele macropolitieke context;
- ❖ de diversificatievoordelen, de kostenbesparing en de algemene synergievoordelen voortspruitend uit het bankverzekeringsmodel.

1.6.2.2. Conclusies betreffende het toezicht

Met betrekking tot de organisatie van het toezicht na de integratie van de voormalige CBF en CDV in de CBFA stelt het IMF vast dat al belangrijke stappen zijn gezet om:

- ❖ de samenwerking en het benutten van synergieën tussen de CBFA en de NBB te bevorderen;
- ❖ de interne werking van de toezichthouder te verbeteren: een duidelijker afgelijnde vastlegging van het mandaat en de prioriteiten, een betere oriëntering van de werkmiddelen volgens deze prioriteiten, een meer uitgesproken verantwoordingsplicht, meerjarenplannen en de uitbouw van een interne auditfunctie zijn hierbij belangrijke elementen;
- ❖ het verzekeringstoezicht te moderniseren, vooral inzake solvabiliteit, waarbij het Europese project «Solvency II» een grote hulp zal zijn; het is belangrijk er over te waken dat deze inspanning niet ten koste gaat van de huidige kwaliteit van het bankentoezicht;
- ❖ een beter gestructureerde samenwerking tussen departementen te verzekeren met het oog op het toezicht op conglomeraten.

Toch onderkent het verslag, naast het verder uitbouwen van deze elementen, nog belangrijke uitdagingen:

- ❖ de verdere stroomlijning van wetgeving en regelgeving voor de verschillende deelsectoren;
- ❖ een eenvormige regelgeving voor de gehele financiële sector inzake deugdelijk bestuur;
- ❖ de versterking van het toezicht op de instellingen voor pensioenvoorzieningen;
- ❖ het toezicht aanscherpen op instellingen voor effectenverrekening en -vereffening;

- ❖ het systematisch toepassen van *stress testing* in het kader van de werkzaamheden van het Comité voor Financiële Stabiliteit;
- ❖ op termijn sommige institutionele aspecten toetsen aan de hand van internationale *best practices*.

De algemene conclusie luidt dat:

- ❖ de CBFA over aangepaste bevoegdheden beschikt om het toezicht te verzekeren over de instellingen waarvoor zij verantwoordelijk is;
- ❖ de CBFA, in het licht van internationale normen, goed in staat blijkt om toezicht uit te oefenen op een internationaal actief financieel bestel; voor de

verzekerings- en pensioenensector werden een aantal aandachtspunten geïdentificeerd; zij dient zich wel verder te wapenen om blijvend het hoofd te kunnen bieden aan de verder toenemende internationalisatie;

- ❖ België voor de bestrijding van witwaspraktijken over een degelijk wettelijk kader en een goed werkende Cel voor Financiële Informatie beschikt; het verdwijnen van de effecten aan toonder zal de doeltreffendheid hiervan nog versterken; belangrijk is dat het toezicht op de naleving van de regels in de sector van het hypothecair krediet en in de verzekeringssector wordt uitgebouwd en aangescherpt.

1.6.3. Aanbevelingen per sector

Het rapport formuleert ook een aantal specifieke aanbevelingen aangaande het toezicht op elke deelsector. Deze werden al opgenomen in het meerjarig actieplan dat door de leiding van de CBFA werd goedgekeurd. Een aantal aanbevelingen is overigens nauw verbonden met de omzetting naar Belgisch recht van belangrijke Europese richtlijnen: de *Capital Requirements Directive* (CRD) voor de kredietinstellingen en beleggingsondernemingen, de *Markets in Financial Instruments Directive* (MiFID) voor de effectenmarkten en Solvency II voor de verzekeringssector.

Per sector hebben de voornaamste aanbevelingen betrekking op volgende domeinen:

- ❖ **Voor de bankensector:** een aanpassing en formalisering van regels voor deugdelijk bestuur, het uitvaardigen van formele aanbevelingen m.b.t. het liquiditeitsbeheer, de versterking en een meer «agressief» gebruik van de sanctiebevoegdheden van de CBFA en het moduleren van het toezicht op vestigingen van buitenlandse instellingen in het licht van de kwaliteit van het geconsolideerd toezicht in het land van oorsprong.
- ❖ **Voor de verzekerings- en pensioenensector:** het verder uitbouwen van een meer risicogericht toezicht en het verder moderniseren van de procedures en werkmethodes - waarbij kan worden gesteund op de kennis en ervaring met het banken-

toezicht -, een grotere aandacht voor de aangepastheid van de organisatie en de interne controle bij de ondernemingen en een systematische aanpassing van de wetgeving aan de snel evoluerende, vooral Europese, normen terzake. De noodzaak wordt benadrukt om het toezicht voor de instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen verder uit te bouwen.

- ❖ **Voor de effectenmarkten:** reflectie over de eventuele openbaarmaking van administratieve sancties, uitbouw van de rapportering over transacties van insiders, aandacht voor *level playing field* voor economisch gelijkaardige producten, het uitbouwen van een vormingsprogramma voor beleggers en een sterkere formalisering van de relaties tussen bemiddelaars en hun cliënten.
- ❖ **Voor de verrekening en vereffening van effectenverrichtingen:** versterking van de middelen bij de CBFA, verdere uitbouw van de samenwerking tussen CBFA en NBB, een reglementair kader uitbouwen voor de segregatie van effecten van cliënten, een verhoogde transparantie door de betrokken instelling(en).

De verwezenlijking van deze aanbevelingen zal door vertegenwoordigers van het IMF worden opgevolgd ter gelegenheid van de volgende «artikel IV»-zendingen in België.

1.7. Internationale en Europese werkzaamheden

De Commissie neemt actief deel aan vele internationale en Europese werkzaamheden waar het toekomstige toezichtskader voor de financiële activiteit wordt uitgetekend.

Verskillende leden van het directiecomité zijn nauw betrokken bij het internationale overleg inzake het banktoezicht (lid van Baselcomité, CEBS, ...), het toezicht op het verzekeringswezen (CEIOPS en ondervoorzitter van IAIS) en het effectenwezen (IOSCO, CESR).

Daarnaast zijn medewerkers van alle departementen actief betrokken bij de internationale en Europese werkgroepen waar de reglementering gestalte wordt gege-

ven, het nieuwe toezichtkader in het leven wordt geroepen, en waar tussen de Europese toezichthouders een steeds intenser overleg plaatsgrijpt.

Deze actie laat toe dat reeds van bij de aanvang kennis kan worden genomen van en invloed kan worden uitgeoefend op de geplande werkzaamheden en dat de Belgische ondernemingen kunnen worden geïnformeerd over de op komst zijnde ontwikkelingen. Het Belgische toezicht kan verder tijdig worden voorbereid op de aangekondigde vernieuwingen, en in een aantal gevallen heeft de CBFA zelfs inspiratie geleverd voor de internationale regelgeving.

1.8. Externe verantwoording

In het vorige jaarverslag werd een overzicht gegevens van de belangrijkste instrumenten die de wetgever heeft ingevoerd om de externe verantwoording van de CBFA naar behoren te omkaderen.

In 2005 werden verschillende ervan aangesproken.

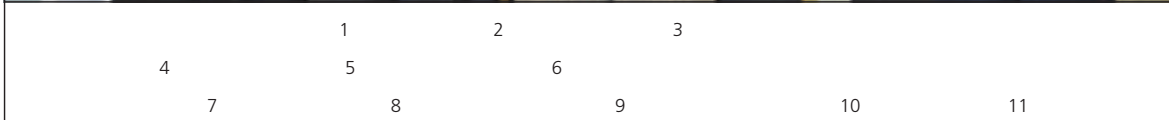
De voorzitter werd gehoord in de commissie voor Financiën van de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

Bestendig wordt aandacht besteed aan de nauwgezette naleving van de voorschriften die de CBFA bij het nemen van haar beslissingen dient na te leven, zoals daar zijn de formele motiveringsplicht, de proportionaliteit, en de openbaarheid.

Het overleg met de gecontroleerde ondernemingen en hun beroepsverenigingen werd tot alle aan het toezicht onderworpen sectoren uitgebreid en gesystematiseerd. Hierbij worden beleidsmatige thema's en geplande reglementaire tussenkomsten besproken.

De CBFA besteedt ook bijzondere aandacht aan haar webstek, waar alle door haar toegepaste wetgeving, reglementering of beleidsstandpunten worden toegelicht, en de gebruiker op een eenvoudige wijze kennis kan nemen van alle nuttige gegevens die de actie van de CBFA aanbelangen.

B. RAAD VAN TOEZICHT (21)

⁸Eddy **Wymeersch**, voorzitter

¹⁰Jean-François **Cats**

⁴Herman **Cousy**

²Eric **De Keuleneer**

Christian **Dumolin** (22)

⁹Martine **Durez** (22)

³Jean **Eylenbosch**

¹Guy **Keutgen**

⁷Hilde **Laga**

¹¹Didier **Matray**

⁵Marnix **Van Damme**

⁶Dirk **Van Gerven**

Bedrijfsrevisor

André **Killesse** (23)

Ter uitvoering van artikel 48, § 1, 4°, van de wet van 2 augustus 2002 en binnen de grenzen van zijn bevoegdheden zoals omschreven in voormelde wet heeft de raad van toezicht van de Commissie voor het Bank, Financie- en Assurantiewezen, op voorstel van het directiecomité, in zijn zitting van 31 maart 2006, onderhavig jaarverslag goedgekeurd.

(21) Toestand op 31 december 2005.

(22) Benoemd op grond van de hoedanigheid van lid van de Regentenraad van de NBB.

(23) Benoemd overeenkomstig artikel 57, tweede lid, van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten.

Verslag van de raad van toezicht

De opdrachten van de raad van toezicht worden in hoofddorde omschreven in §1 van artikel 48 van de wet van 2 augustus 2002.

Op grond van 4° van voormelde paragraaf keurt de raad van toezicht, op voorstel van het directiecomité, jaarlijks de begroting, de jaarrekening en het jaarverslag goed.

In uitvoering van 5° van die paragraaf heeft de raad op voorstel van het directiecomité een voorstel geformuleerd houdende de algemene regels inzake de financiering van de CBFA. Bij de voorbereiding van dit besluit heeft de raad gelet op een onderscheiden financiering van het toezicht op de ondernemingen of activiteiten die voorheen behoorden tot de bevoegdheid van de ex-CBF en deze van de ex-CDV. Bij de goedkeuring van de jaarrekeningen – op 15 april 2005 voor de jaarrekening voor 2004, op 31 maart 2006 voor de jaarrekening voor 2005 – heeft de raad acht geslagen op de certifiëring zonder voorbehoud van de revisor van de CBFA. In dezelfde vergaderingen werden ook de onderscheiden jaarverslagen van de instelling goedgekeurd zoals deze hem werden voorgelegd door het directiecomité. Daarnaast heeft de raad kennis genomen van het afzonderlijke verslag van het directiecomité. Dat laatste weerspiegelt, naast de wetgevende en reglementaire wijzigingen, de activiteiten van het directiecomité evenals de beslissingen die het comité in individuele gevallen heeft genomen tijdens het verslagjaar.

Het inrichtingsreglement goedgekeurd bij KB van 5 december 2004 (24) bevat belangrijke voorschriften betreffende de werking van de organen van de CBFA, met inbegrip van de raad van toezicht. In dat reglement wordt, conform artikel 59 van de wet, de operationele leiding van de departementen opgesplitst onder de leden van het directiecomité zonder dat dit afbreuk doet aan de collegialiteit binnen het comité. Het reglement heeft tijdens het besproken kalenderjaar in de praktijk geen aanleiding gegeven tot moeilijkheden. Dit betekent niet dat de interne organisatie van de CBFA geen aandachtspunt is geweest. Het organigram, zoals reeds in 2004 goedgekeurd, werd op enkele punten aangepast. Mede op grond van de aanbevelingen van de raad werd overgegaan tot de instelling van een interne auditfunctie, werd de aanstelling van de interne auditor aan de raad onderworpen en het auditcharter ter beoordeling voorgelegd. De raad is van oordeel dat de instelling van die auditfunctie een belangrijk controle-instrument zal uitmaken in een instelling die toch aanzienlijk groter is dan de samenstellende delen waaruit zij is ontstaan.

Verder heeft de raad in algemene termen kennis genomen van de vrij talrijke gevallen waarbij verzoeken tot toelating krachtens de deontologische code werden ingediend. De deontologische code werd bovendien op enkele punten aangepast en verder verfijnd. Ook in het kader van zijn opdracht van «algemeen toezicht op de werking van de instelling» heeft de raad besprekingen gewijd en adviezen verstrekt inzake het communicatiebeleid van de instelling en de rol die hierbij door haar onderscheiden organen moet worden gespeeld.

De raad heeft ten slotte kennis genomen van de bijzondere regels die het directiecomité heeft aangenomen met het oog op diens interne werking.

De beoordeling van de algemene toezichtsprioriteiten en de voorbereiding en uitvoering van het toezichtsbeleid zijn materies waarover de raad zich in elk van zijn vergaderingen heeft gebogen. Op grond van uiteenzettingen van het directiecomité heeft de raad kennis genomen van de actieplannen die door de departementen zijn ontwikkeld. Deze algemene voorstellingen werden aangevuld met bijzondere analyses van deelthema's, waarvan verschillende betrekking hadden op wetgevende vernieuwingen. Een ruime waaier aan thema's werden aldus besproken:

- ✦ omzetting van de Europese richtlijnen inzake marktmisbruik, beheer van instellingen voor collectieve beleggingen, prospectus;
- ✦ ervaringen met IFRS;
- ✦ aanbeveling «inkoop eigen aandelen» via beurstransacties door beursgenoteerde ondernemingen;
- ✦ beleid inzake bescherming van de consument van financiële diensten;

(24) Gepubliceerd op 31 december 2004.

- ❖ aansprakelijkheid van de CBFA en haar organen;
- ❖ toepassing van de witwaswetgeving in België (verslag van FATF);
- ❖ geharmoniseerd erkenningsreglement van de revisoren;
- ❖ personeelsbeleid van de CBFA.

De raad is geroepen het directiecomité van advies te dienen in de onderscheiden toezichtsdomeinen die de CBFA zijn opgedragen. In het voorbije boekjaar heeft de raad kennis genomen van en van gedachten gewisseld over de externe evaluatie die in het kader van het *Financial Sector Assessment Programme* van het Internationaal Monetair Fonds werd opgesteld. De raad heeft de grondigheid van dit onderzoek kunnen vaststellen en zich aangesloten bij de belangrijkste bevindingen van het Fonds. In opvolging hiervan werd verder aandacht besteed aan de controle-technieken die in bepaalde departementen worden aangewend. Zo heeft de raad het onderzoek aangevat van de geldende regels inzake ALM-beleid van de levensverzekeringsondernemingen en het desbetreffende derogatiebeleid. De bedoeling bestaat erin dat deze regels toelaten te waarborgen dat de aan het toezicht van de Commissie onderworpen levensverzekeraars daadwerkelijk in staat zijn hun verbintenissen tegenover de verzekerden na te komen. De raad heeft zich eveneens ingelaten met de transparantie van de in levens- en groepsverzekeringscontracten aangerekende beheerskosten.

De raad heeft zich voorts afgevraagd of de CBFA over voldoende middelen beschikt om haar taken van algemeen belang naar behoren uit te voeren gelet op de uitdagingen waarvoor de instelling staat en die niet te onderschatten vallen: internationale ontwikkelingen, toenemende complexiteit van het financiële gebeuren, integratie van de ex-CBF en ex-CDV. Rekening houdend met de gewijzigde financieringsregels zoals vastgesteld in het KB van 22 mei 2005 en met de lopende aanwervingsprocedures meent hij, na het directiecomité te hebben gehoord, te kunnen besluiten dat vooralsnog geen verdere stappen moeten worden ondernomen ter versterking van de werkmiddelen, tenzij met het oog op de nieuwe taken die de wetgever aan de CBFA zal toevertrouwen, zoals bij het toezicht op de tussenpersonen in bank- en beleggingsdiensten.

Teneinde de uitwisseling van gegevens te bevorderen ter ondersteuning van hun toezichtsactiviteiten werd een extranet-toepassing ontwikkeld op grond waarvan de leden van de raad elektronisch kennis kunnen nemen van alle documenten die de raad aanbelangen (agenda's van de vergaderingen en bijlagen, ontwerpnotulen, ondersteunende stukken). Doch ook meer algemene documentatie wordt aldus verspreid, zoals recente reglementaire bepalingen, een baanbrekend arrest van een Belgische of buitenlandse jurisdictie, relevante bepalingen uit de programmawet, enz. Op deze wijze nemen de leden kennis van bijvoorbeeld ontwerpen van reglementaire documenten die de CBFA in haar bevoegdheidsdomeinen ontwikkelt of waaraan zij haar medewerking verleent.

Tijdens het boekjaar 2005 is de raad zeven keer bijeengekomen. Daarnaast heeft hij bepaalde materies voorbereid in werkgroepen.

In zijn vergadering van 31 maart 2006 heeft de raad van toezicht onderhavig jaarverslag, met inbegrip van de jaarrekeningen, goedgekeurd.

Hoofdstuk 2

ACTIVITEITSVERSLAGEN

2.1. 2005 in een oogopslag

1 januari 2005	Voor elk boekjaar beginnend op of na 1 januari 2005 moeten de ondernemingen die genoteerd zijn op Eurolist by Euronext Brussels, zoals de andere EU-ondernemingen die genoteerd zijn op een gereguleerde markt, hun geconsolideerde jaarrekening opstellen overeenkomstig de <i>International Financial Reporting Standards</i> (IFRS).
1 januari 2005	De groep Euroclear voert een herstructurering door. Dit leidt tot de oprichting van Euroclear NV, de overkoepelende Belgische holding van alle (I)CSD's (<i>International Central Securities Depositories</i>) van de groep (Euroclear France, CrestCo, Euroclear Nederland en Euroclear Bank).
8 februari 2005	De CBFA keurt het noteringsprospectus goed dat het fusieproces moet begeleiden tussen KBC Holding en Almanij tot KBC Groep. De fusie wordt voltrokken op 2 maart 2005 tijdens de buitengewone algemene vergaderingen van de betrokken vennootschappen. Het aandeel Almanij verdwijnt van de koerslijsten.
9 maart 2005	De wet van 20 juli 2004 en haar uitvoeringsbesluit van 4 maart 2005 treden in werking. De hervorming van het reglementair kader inzake collectief vermogensbeheer krijgt aldus haar operationeel beslag. De informatie- en beleggingsregels, alsook de organisatievereisten voor ICB's worden grondig gewijzigd.
25 mei 2005	Een collectieve arbeidsovereenkomst met de vakbondsafvaardigingen, zowel van de privé- als van de publieke sector, regelt de overdracht van het personeel van de Controledienst der verzekeringen naar de CBFA. Deze overeenkomst leidt ertoe dat 29 ambtenaren in 2005 overstappen naar een contractuele arbeidsovereenkomst.
9 juni 2005	De CBFA stelt op een persconferentie haar jaarverslag over 2004 voor.
21 juni 2005	De CBFA keurt het prospectus goed voor de uitgifte van nieuwe aandelen en de toelating tot de Vrije Markt van de vennootschap Proximmedia. Dit is de eerste van zeven goedkeuringen die de CBFA in 2005 zal verlenen voor de toetreding tot de Vrije Markt. Daarna volgden namelijk de vennootschappen Reibel, Newtree, Val Saint Lambert International, ZNJ, Newton 21 en Sodiplan.
9 augustus 2005	De CBFA maakt de kennisgeving bekend die zij heeft ontvangen over het openbaar overnameaanbod dat Suez voornemens is uit te brengen op 49,9% van het kapitaal van Electrabel. Het bod is een combinatie van een bod tot aankoop en een bod tot omruiling. Op 8 september 2005 kondigt Suez haar beslissing aan om een kapitaalverhoging door te voeren, wat, conform de kennisgeving over het bod, leidt tot een aanpassing van de biedprijs teneinde rekening te houden met de theoretische waarde van het voorkeurrecht tot inschrijving. Na afsluiting van de heropening van het bod dat op 6 december 2005 was afgesloten, bezit Suez 98,62% van het kapitaal van Electrabel.
24 augustus 2005	De wet van 2 augustus 2002, die al deels vooruitliep op de Europese richtlijnen inzake marktmisbruik, wordt verder daaraan aangepast door een koninklijk besluit op grond van bijzondere machten (B.S. 9 september 2005). In de wet worden onder meer preventieve maatregelen tegen marktmisbruik ingevoerd. De verplichting tot occasionele informatieverstrekking voor emittenten wordt voortaan vastgeknoopt aan het begrip «voorkennis».
13 september 2005	De CBFA keurt het prospectus goed van het openbare overnamebod door het Landbouwkrediet op de aandelen uitgegeven door Keytrade Bank. Dit overnamebod wordt gevolgd door een uitkoopbod waarna wordt overgegaan tot de schrapping van de notering op Euronext van het aandeel Keytrade Bank.
29 september 2005	De CBFA kondigt het vrijwillig openbaar overnameaanbod van Belgacom op Telindus Group aan. Op 14 december 2005 doet de vennootschap naar Frans recht France Télécom S.A. een tegenbod. De volgende dag al volgt hierop een hoger bod van Belgacom. Belgacom verwerft de controle over Telindus Group en lanceert tot slot een uitkoopbod.
11 oktober 2005	Ecofin bereikt een akkoord over de <i>Capital Requirements Directive</i> , gericht op de omzetting van Basel 2 in de EU.
11 oktober 2005	De beursnotering op Eurolist by Euronext Brussels van de aandelen Telenet Group Holding gaat van start. Daarmee schrijft Telenet meteen de grootste beursintroductie van het jaar op haar rekening. Nog zes andere vennootschappen, met name Elia, Zetes Industries, Galapagos, Devgen, Cumerio en RHJ International, worden tijdens 2005 toegelaten op diezelfde markt.
Oktober 2005	Het Internationaal Monetair Fonds toetst de voorlopige conclusies van zijn doorlichting van het Belgisch financieel systeem aan de evolutie sinds het begin van de evaluatieprocedure, gestart in december 2004. Op 27 februari 2006 keurt de <i>Board</i> van het IMF het eindverslag goed met het oog op de publicatie ervan. Het IMF stelt vast dat de Belgische financiële sector een mooi palmares van stabiliteit kan voorleggen. Het verslag is beschikbaar op de webstek van het IMF (www.imf.org).
24 november 2005	In Brussel vindt de eerste gezamenlijke bijeenkomst plaats van de drie Europese comités die zich in het kader van de zogenaamde Lamfalussy-structuur buigen over de regelgeving en het toezicht op respectievelijk de bank-, verzekerings- en effectendienstensector: CEBS, CEIOPS en CESR. De conferentie wordt georganiseerd door de drie comités, de CBFA en de Nationale Bank van België. Op de agenda staat het toezicht op financiële conglomeraten en de samenwerking tussen de drie financiële sectoren en hun comités. De drie comités ondertekenen die dag ook een samenwerkingsprotocol.

2.2. Activiteitsverslagen departementen

2.2.1. Prudentieel beleid

2.2.1.1. Doelstellingen van het departement

De doelstellingen van het departement kunnen als volgt worden samengevat:

- ❖ deelnemen aan het uittekenen en ontwikkelen van prudentiële normen, standaarden en regelgeving voor banken, beleggingsondernemingen en verzekeringen en dit op nationaal en internationaal vlak;
- ❖ vervolgens omzetten van internationale normen, standaarden en *best practices* in nationale regulering en in toezichtsinstrumenten.

Doelstelling hiervan is het kader te creëren waarin de stabiliteit van zowel individuele financiële instellingen (micro-dimensie) als de sector als geheel (macro-dimensie) wordt gevrijwaard.

Het realiseren van de opdrachten en doelstellingen veronderstelt:

- ❖ een sterke gerichtheid op internationaal en Europees multi- en bilateraal overleg met het oog op convergentie en harmonisering van de prudentiële aanpak en praktijk.

Zowel ondernemingen als markten zijn internationaal georganiseerd en vereisen dat regelgeving en standaarden in de verschillende landen op elkaar zijn afgestemd. Daar waar het «actieplan» voor financiële diensten (25) van de Europese Commissie uit 1999 de nadruk legde op de realisatie van een geïntegreerde interne markt voor financiële diensten via een geheel van regelgevende initiatieven, ligt de nadruk van de Europese Commissie in haar «witboek» (26) uit december 2005 onder meer op het bevorderen van convergentie in de toepassing en de handhaving van de regelgeving (bijvoorbeeld met het oog op efficiënte informatie-uitwisseling tussen toezichthouders, op gelijkgerichte beoordeling van organisatie- en risicobeheermodellen, op

het bevorderen van uniforme rapporteringsvereisten, ...). Ook internationaal actieve financiële dienstengroepen dringen aan op versterkte samenwerking tussen de toezichthouders.

- ❖ Interactie met diverse actoren:
 - met de sector en de marktpartijen om rekening te houden met specifieke kenmerken en aandachtspunten van de sector en de markt;
 - met de operationele departementen die toezicht houden op banken, beleggingsondernemingen en verzekeraars, en het juridisch departement;
 - met de Nationale Bank van België (NBB) voor de macro-prudentiële dimensie (financiële stabiliteit) en voor liquiditeits- en crisisbeheer.

In de verslagperiode werden diverse initiatieven getroffen om binnen de CBFA de interactie te versterken, bijvoorbeeld door het organiseren van periodiek overleg tussen de verschillende departementen belast met prudentiële controle enerzijds en het departement prudentieel beleid anderzijds.

Het internationaal beleidsoverleg behoort tot de kernactiviteit van het departement. Het departement investeert hierin aanzienlijk (470 vergaderdagen tegenover 397 in 2004, verdeeld over ± 95 fora en werkgroepen).

De belangrijkste internationale fora zijn het Baselcomité voor het banktoezicht (27), de Internationale Vereniging van Verzekeringstoezichthouders (IAIS) (28), het Comité van Europese banktoezichthouders (CEBS) (29) en het Comité van Europese Toezichthouders op verzekeringen en bedrijfspensioenen (CEIOPS) (30).

(25) Financial Services Action Plan. Zie jaarverslag CBF 1998-1999, p. 83 en 94.

(26) White Paper (December 2005): Financial Services Policy 2005-2010 (IP/05/1529).

(27) Zie het verslag van het directiecomité 2005, p. 12.

(28) Zie het verslag van het directiecomité 2005, p. 15. Verder in het verslag aangeduid met IAIS, de afkorting van de Engelstalige benaming (International Association of Insurance Supervisors).

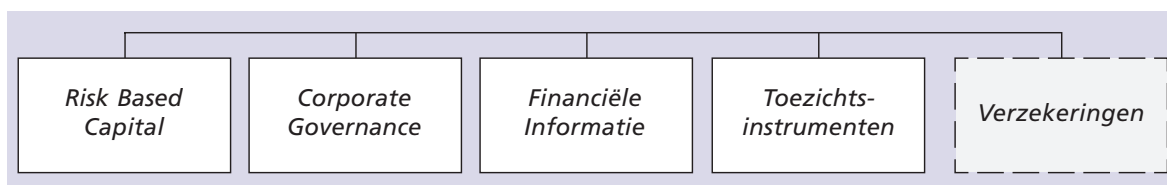
(29) Zie het verslag van het directiecomité 2005, p. 23. Verder in het verslag aangeduid met CEBS, de afkorting van de Engelstalige benaming (Committee of European Banking Supervisors).

(30) Zie het verslag van het directiecomité 2005, p. 27. Verder in het verslag aangeduid met CEIOPS, de afkorting van de Engelstalige benaming (Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors).

Internationaal overleg neemt een belangrijke plaats in: leden van het directiecomité en medewerkers spelen

een vooraanstaande rol in diverse internationale fora en groepen.

2.2.1.2. Organigram en prioriteiten

Het departement is opgebouwd rond expertisedomeinen, telkens aangestuurd door een team met coördinator. Deze expertisedomeinen vindt men doorgaans ook in de structuur van de internationale fora terug. Prudentiële aandachtspunten worden in belangrijke mate benaderd vanuit een sectoroverschrijdend perspectief. Dit is in het bijzonder het geval in de domeinen corporate governance, compliance, boekhoudkundig beleid, witwassen, revisoraat, ... Specifieke verzekeringstechnische aangelegenheden, in het bijzonder deze verbonden aan het 'Solvency II'-project, vormen een afzonderlijk expertisedomein en zijn binnen het departement ondergebracht in een team gespecialiseerd in verzekeringen.

Het departement beschikt over 26,2 personeelsleden. Daarin zijn ook vier personeelsleden van de NBB opgenomen die omwille van een efficiënte organisatie en om concrete invulling te geven aan de synergie tussen de NBB en de Commissie, werden geïntegreerd in het departement.

2.2.1.2.1. Risk Based Capital

Onder het expertisedomein *Risk based capital* wordt zowel het geheel van normen begrepen die de instellingen dienen na te leven voor de berekening van hun kapitaalvereisten als de aanpak van de instellingen voor de berekening van hun kapitaalbehoeften in functie van hun risicoprofiel (*economic capital*-benadering).

Het Baselcomité heeft in juli 2005 een aanvulling op het Basel-2-raamakkoord van juni 2004 gepubliceerd (31), dat in hoofdzaak betrekking had op de behandeling van de marktrisico's. Deze aanvulling vormt een integraal onderdeel van het Basel-2-project.

Daarenboven werd wereldwijd onder impuls van het Baselcomité een nieuwe impactstudie (*Quantitative Impact Study*) aangevat in het laatste trimester van 2005. De resultaten van deze oefening worden pas in 2006 geanalyseerd. De bedoeling van deze groot-scheepse oefening was om een preciezer beeld te krijgen van de globale impact van het Basel-2-raamwerk. Dit werd in het bijzonder nodig geacht:

- ❖ wegens de vele wijzigingen aangebracht aan het raamwerk sedert de vorige impactstudie uit 2003;
- ❖ omdat inmiddels de systemen van de instellingen in grotere mate Basel-2-compliant zijn waardoor de kwaliteit van de gegevens gevoelig hoger ligt dan bij vorige oefeningen.

De resultaten van deze impactstudie dienen niet alleen om na te gaan of de invoering van Basel 2 globaal gezien tot kapitaalvereisten leidt vergelijkbaar met deze onder Basel 1, maar vooral om over te gaan tegen de zomer van 2006 tot een definitieve berekening (*calibration*) van het Basel-2-akkoord.

In de EU werd in oktober 2005 een politiek akkoord bereikt over de zogenaamde *Capital Requirements Directive* (CRD) die het instrument vormt om Basel 2 in de Europese rechtsorde in te voeren. De CRD sluit inhoudelijk nauw aan bij het Basel-2-document van het Baselcomité. Het voornaamste verschilpunt is dat de Europese bepalingen niet alleen toepasselijk zijn op kredietinstellingen maar ook op beleggingsondernemingen. In de EU wordt de initieel vooropgestelde timing voor de inwerkingtreding gehandhaafd (i.e. aanvang per 1 januari 2007, behoudens voor de geavanceerde benaderingen voor de berekening van

(31) The Application of Basel II to Trading Activities and the Treatment of Double Default Effects. Zie het verslag van het directiecomité 2005, p. 13.

de vereisten voor krediet- en operationeel risico, die op 1 januari 2008 in werking zullen treden). In de VS – waar enkel de geavanceerde berekeningsmethodes worden aangeboden – werd inmiddels beslist de inwerkingtreding slechts te laten aanvangen per 1 januari 2009. Dit stelt praktische problemen en vereist intensief overleg tussen Europese en Amerikaanse toezichthouders in het kader van de toepassing van het raamwerk op internationaal actieve groepen actief in zowel de EU als de VS.

Zowel in het Baselcomité als in de EU wordt veel aandacht besteed aan de voorbereiding van de implementering van 'Basel 2'. Op niveau van het Baselcomité gebeurt dit via de *Accord Implementation Group* (AIG). De nadruk ligt op enerzijds de uitwisseling van ervaringen met het oog op de validatie van modellen voor het beheer van krediet- en operationeel risico en anderzijds de toepassing van het Basel-2-raamwerk op grensoverschrijdende financiële groepen.

Op niveau van de EU, was het voornaamste aandachtspunt van CEBS (32) de begeleiding en ondersteuning van het implementeringsproces met het oog op het streven naar convergentie in de prudentiële praktijk en aanpak in de EU (o.m. de *home-host* samenwerking tussen toezichthouders, aanbevelingen over de aanpak van het *supervisory review process* onder de tweede pijler, de erkenning van externe ratinginstellingen, het validatieproces voor geavanceerde benaderingen voor de berekening van het krediet- en operationeel risico, een raamwerk voor geharmoniseerde rapporteringsvereisten (COMmon REPorting framework of COREP), ...). Een aantal van deze documenten werden voorbereid door de Contact groep, de voornaamste werkgroep van CEBS, die wordt voorgezeten door een CBFA-medewerker.

Een aantal van deze documenten werden inmiddels definitief goedgekeurd (33). Ze vormen voor de Commissie de basis bij de voorbereiding van het implementeringsproces in België. De voornaamste *missing link* betreft de aanbevelingen voor het beleid van (specifieke) risicosoorten onder de tweede pijler (bv. renterisico, concentratierisico, ...). CEBS zal in de loop van 2006 hieromtrent voorstellen formuleren.

Op nationaal vlak werd, in 2005, de voorbereiding van de inwerkingtreding van Basel 2 versneld. Er werden diverse brieven aan de instellingen bezorgd (34), onder meer:

- met de vraag welke methode de instellingen voornemens zijn toe te passen voor de berekening van krediet- en/of operationeel risico en vanaf welk tijdstip;
- met toelichting over de verwachtingen die de CBFA heeft ten aanzien van instellingen die geavanceerde benaderingen hanteren voor de berekening van de eigen-vermogensvereisten;
- met gedetailleerde informatie over de inhoud van de dossiers die aan de toezichthouder dienen bezorgd met het oog op de validatie van het gebruik van geavanceerde benaderingen voor reglementaire doeleinden.

Op het einde van het jaar werd ook het informele overleg met de sector opgestart over een nieuw eigenvermogensreglement, in het kader van de omzetting van de CRD-richtlijn. Aan de sector werd een ontwerp-tekst bezorgd waarvan de besprekingen begin 2006 werden aangevat. Op basis van de resultaten van deze informele besprekingen zal de Commissie de officiële consultatie aanvatten vanaf het tweede trimester van 2006. Eenzelfde aanpak wordt gevolgd voor het overleg over de Basel-2-rapporteringsvereisten (i.e. de Belgische variant van de COREP-rapporteringsstaten voorbereid door CEBS).

Ter voorbereiding van het overleg over de prudentiële aanpak van de diverse risicosoorten in de tweede pijler, werd een interne reflectie gehouden over de actualisering van het beleid van de Commissie inzake toezicht op de liquiditeitsrisico's en het beheer ervan. Hiermee voert de Commissie een aanbeveling van de IMF-FSAP-doorlichting (35) uit.

Eveneens in het kader van de voorbereiding van de tweede pijler heeft de CBFA haar beleid ten aanzien van het beheer van het renterisico geactualiseerd. Deze beleidsvoorstellen zullen geïntegreerd worden in het kader van een meer globale tweede pijler-aanpak, die in de loop van 2006 vorm zal krijgen.

(32) CEBS is binnen de Lamfalussy-architectuur het level-3-comité van banktoezichthouders en centrale banken. Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 22.

(33) Zie hiervoor de webstek van CEBS: www.c-ebs.org

(34) Zie hiervoor de webstek van de CBFA: www.cbfa.be

(35) Zie dit verslag, p. 20.

Het departement heeft ook medewerking verleend, samen met het operationeel toezichtsdepartement, aan het overleg tussen *home* en *host* toezichthouders dat tot doel had om zicht te krijgen op de planning en organisatie van het Basel-2-project binnen de diverse financiële instellingen. Bij die gelegenheid werd ook overlegd tussen de *home* toezichthouders en de *host* toezichthouders over de organisatie en afstemming van hun controlewerkzaamheden.

Ten slotte werden zowel het Belgische eigenvermogensreglement als de eigen-vermogensrapportering in de loop van 2005 aangepast met het oog op het invoeren van de zogenaamde *prudential filters* (36). Hierdoor werd de prudentiële definitie van eigen vermogen aangepast om de ongewenste weerslag van de IFRS/IAS-boekhoudnormen op deze definitie te neutraliseren.

2.2.1.2.2. Financiële informatie

Binnen de internationale fora, in het bijzonder het Baselcomité, bleef bijzondere aandacht gaan naar het uitwerken van documenten gericht op het verstrekken van prudentiële duiding bij het gebruik van de internationale boekhoudnormen. In 2005 werden twee consultatiedocumenten gepubliceerd: *Supervisory guidance on the use of the fair value option by banks under IFRS* en *Sound Credit Assessment and Valuation for Loans* (37).

Door CEBS werd, op voorstel van een subgroup voorzeten door een CBFA-medewerker, een definitieve versie van de IAS/IFRS-conforme financiële rapportering op geconsolideerde basis uitgewerkt (FINREP genoemd). Zoals voor COREP (zie supra) werd hiermee een belangrijke stap gezet in de richting van het stroomlijnen van de prudentiële rapporteringsvereisten binnen de EU.

Begin 2005 werd op Belgisch niveau het nieuwe geconsolideerde IFRS/IAS-conforme schema A afgewerkt, dat in 2006 in werking treedt. Het Belgisch rapporteringspakket schema A en FINREP zijn op elkaar afgestemd. Het nieuwe schema A steunde op de consultatieversie van FINREP. Daarenboven werd, samen met de NBB, geïnvesteerd in de ontwikkeling van een aangepaste taxonomie voor het nieuwe rapporteringsschema zodat het mogelijk wordt xBRL (38) als rapporteringsinstrument te hanteren, zoals ook door de sector gevraagd.

(36) Zie verslag van het directiecomité 2005, p. 39.

(37) Zie verslag van het directiecomité 2005, p. 14.

(38) eXtensible Business Reporting Language (XBRL).

(39) CEBS guidelines on supervisory review process, January 2006.

Voor de verzekeringssector werd, na consultatie van de sector, een beleid vastgelegd voor het – geleidelijk en gefaseerd – invoeren van IFRS/IAS-conforme geconsolideerde jaarrekeningen. Verzekeringsondernemingen zullen hun geconsolideerde jaarrekeningen vanaf het boekjaar aanvangende na 1 januari 2010 dienen op te maken overeenkomstig de IFRS/IAS-normen. De verzekeringsondernemingen die deel uitmaken van een financiële groep waarvan de moederonderneming IFRS/IAS-conforme geconsolideerde jaarrekeningen opmaakt, zullen echter al verplicht worden IFRS/IAS geconsolideerde jaarrekeningen op te maken vanaf 2007. Voor de andere verzekeringsondernemingen blijft dit een optie tussen 2007 en 2010.

Om deze beleidslijn ten uitvoer te brengen, zullen in 2006 een aantal regelgevende aanpassingen worden doorgevoerd.

2.2.1.2.3. Corporate Governance

Op internationaal vlak zijn een aantal initiatieven getroffen die de groeiende belangstelling van de prudentiële toezichthouders illustreren voor *corporate governance*-aangelegenheden:

- het Baselcomité heeft een document voorbereid over *Enhancing corporate governance for banking organisations*, dat in februari 2006 werd gepubliceerd;
- het tweede pijler document van CEBS (39) bevat een onderdeel met *internal governance*-aanbevelingen.

Deze internationale ontwikkelingen werden geïntegreerd in de interne reflectie over een vernieuwd beleid inzake *internal governance*, in opvolging van de overeenkomsten over de autonomie in de bank- en verzekeringsfunctie. Het nieuwe beleid schetst de prudentiële verwachtingen voor een aangepast *internal governance*-beleid voor de instellingen onder prudentieel toezicht. Het vernieuwde beleid zal voldoende flexibel zijn opdat het op een grote verscheidenheid aan marktspelers kan worden toegepast. Het integreert daarenboven *governance*-ontwikkelingen waarop de huidige overeenkomst over de autonomie een ontoereikend antwoord biedt (vorming van financiële groepen, rol van gespecialiseerde comités binnen raad van bestuur, beheersing van belangenconflicten, ...). Na afronding van de interne reflectie zal hierover in 2006 een uitvoerige consultatie worden gehouden.

In 2005 werd een consultatie gehouden gericht op een heroriëntering van de medewerkingsopdracht van erkende revisoren. Doelstelling was de prudentiële opdracht van de erkende revisor prioritair te richten op de bevestiging van juistheid en volledigheid van de financiële rapportering, de beoordeling van het aangepast karakter van de organisatie en de signaalfunctie. In dat kader werden ook voorstellen geformuleerd voor een aanpassing van de bepalingen inzake aangepaste beleidsstructuur, administratieve en boekhoudkundige organisatie en interne controle. Deze voorstellen zullen – rekening houdend met het resultaat van de consultatie – worden afgestemd met de *internal governance*-werkzaamheden (zie supra) en worden geïntegreerd in de werkzaamheden tot omzetting van de *Capital Requirements Directive* (CRD).

In 2005 werd een circulaire met betrekking tot gezonde beheerspraktijken inzake bedrijfscontinuïteit van financiële instellingen uitgevaardigd (40). Deze aanbevelingen richten zich tot alle instellingen onder prudentieel controlestatuut, maar de aanbevelingen dienen proportioneel te worden toegepast, rekening houdend met de aard, schaal en complexiteit van elk bedrijf en de risico's die ermee gepaard gaan.

In het kader van de convergentie van de prudentiële praktijk in *governance*-aangelegenheden tussen de verschillende sectoren (banken, beleggingsondernemingen en verzekeringsondernemingen) werd:

- ❖ een circulaire houdende aanbevelingen over de organisatie van een compliancefunctie in de verzekeringssector uitgevaardigd (41);
- ❖ een circulaire houdende gezonde beheerspraktijken inzake uitbesteding door verzekeringsondernemingen begin 2006 afgerond;
- ❖ de consultatie opgestart over de organisatie van de interne controle en interne auditfunctie bij verzekeringsondernemingen.

Doelstelling van deze initiatieven is om het prudentiële toezichtskader van de verzekeringsondernemingen inzake organisatievoorschriften af te stemmen met de bestaande bepalingen toepasselijk op banken en beleggingsondernemingen, weliswaar rekening houdend met de specifieke kenmerken van het verzekeringsbedrijf.

Ook op internationaal vlak is er aandacht voor sectoroverschrijdende afstemming van de toezichtspraktijken in het kader van de samenwerking tussen de drie zogenaamde level-3-comités, zijnde CEBS, CEIOPS en CESR, die in 2005 een formeel samenwerkingsprotocol hebben ondertekend en in uitvoering daarvan een actieprogramma met sectoroverschrijdende aandachtspunten voor 2006 hebben vastgesteld. In hetzelfde kader hebben CEBS en CEIOPS, samen met CESR, een denkoefening aangevat over de wijze waarop prudentiële aandachtspunten verbonden aan het toezicht op conglomeraten, in het bijzonder deze verbonden aan de implementatie van de financiële conglomeratenrichtlijn, kunnen worden georganiseerd.

2.2.1.2.4. Toezichtsinstrumenten

Toezichtsinstrumenten zijn *tools* die worden ontwikkeld ten behoeve van het (operationeel) toezicht, bijvoorbeeld met het oog op een gestandaardiseerde analyse van de financiële positie en de risico's van de instellingen (zoals het *Bank Performance Report* of BPR). In 2005 werd bijzondere aandacht besteed aan de herziening van het BPR ten gevolge van de invoering van het nieuwe geconsolideerde IFRS/IAS-compliant schema A.

Daarnaast worden sectorale studies van de verschillende risicosoorten uitgevoerd op basis van de resultaten van het BPR, in samenwerking met de NBB in het kader van haar analyse van de financiële stabiliteit. Doel is om enerzijds tendensen in de sector te analyseren en anderzijds om individueel *outliers*gedrag te detecteren.

2.2.1.2.5. Verzekeringen

Zoals reeds aangegeven is het binnen een geïntegreerde toezichthouder de bedoeling om zoveel als mogelijk de diverse prudentiële aandachtspunten vanuit een sectoroverschrijdende invalshoek te benaderen. Dit verhindert niet dat er specifieke verzekeringsbekommernissen zijn. Zo wordt binnen de EU veel aandacht besteed aan de voorbereiding van het 'Solvency II'-project, bedoeld om een nieuw en risicogevoelig solvabiliteitstoetsingskader voor verzekeringsondernemingen te ontwikkelen. CEIOPS (42) verstrekt adviezen aan de Europese Commissie in antwoord op zogenaamde 'golven' van *calls for advice*. In 2005 werden, na een ruime publieke consultatie, door CEIOPS twee adviezen bezorgd aan de

(40) Zie het verslag van het directiecomité 2005, p. 37.

(41) Zie het verslag van het directiecomité 2005, p. 45.

(42) CEIOPS is binnen de Lamfalussy-architectuur het level-3-comité van verzekeringstoezichthouders in de EU. Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 22.

Europese Commissie (43). Deze adviezen zullen door de Europese Commissie aangewend worden bij het opstellen van het toekomstig prudentieel toezichtskader ('Solvency II') voor verzekeringsondernemingen. Deze adviezen behandelen zowel thema's die verband houden met aangepaste organisatie, interne controle en risicobeheer van verzekeringsondernemingen, als aanbevelingen voor de berekening van technische voorzieningen en kapitaalvereisten. In het laatste trimester van 2005 werd daarenboven een eerste impactstudie uitgevoerd die de toezichthouders in staat moet stellen de gevolgen van het voorgestelde regime op de sector te meten. De resultaten zullen daarenboven een belangrijke input vormen voor het *Impact Assessment* rapport dat door de Europese Commissie dient opgesteld ter ondersteuning van de toekomstige ontwerprichtlijn voor 'Solvency II'.

2.2.1.2.6. Crisisbeheer

Zowel in internationale fora als op nationaal vlak (44) ging veel aandacht naar de prudentiële aanpak en het uitwerken van aangepaste procedures met het oog op het beheren van crisissituaties bij financiële instellingen. Dit is een domein bij uitstek waar ook de NBB specifieke verantwoordelijkheden heeft, zodat acties en procedures maximaal op elkaar worden afgestemd.

Eén en ander resulteerde in het treffen van praktische schikkingen inzake samenwerking tussen de Belgische autoriteiten in crisissituaties enerzijds en het actualiseren van de interne procedures bij de CBFA voor het beheren van financiële en operationele crisissen bij instellingen onder toezicht anderzijds.

2.2.2. Prudentiële controle op de banken en de beleggingsondernemingen

1. Doelstellingen en taken van het departement

In het kader van de wettelijke opdracht ter bevordering van de goede werking van het kredietsysteem en de bescherming van de spaarders en beleggers, staat het departement in voor het toezicht op de banken en beleggingsondernemingen, meer bepaald wat betreft de naleving van de door de wet opgelegde voorwaarden voor erkenning en bedrijfsuitoefening.

Dit prudentieel toezicht is een allesomvattend toezicht op en beoordeling van de financiële positie, de risico's en het beheer van banken en beleggingsondernemingen. Daarbij wordt nagegaan of, rekening houdend met hun risicoprofiel, deze instellingen beschikken over een passende beleidsstructuur, administratieve en boekhoudkundige organisatie en interne controle.

Wanneer banken en beleggingsondernemingen dochter zijn van een financiële holding, dan wel zelf over dochterondernemingen beschikken, wordt het indivi-

dueel toezicht aangevuld met een toezicht op geconsolideerde basis. Deze consolidatie laat toe de groepsdimensie van de instelling bij het toezicht te betrekken. De invulling van dit aanvullend toezicht kreeg in 2005 een nieuwe oriëntatie met de omzetting in Belgisch recht van de Europese richtlijn over de zogenaamde financiële conglomeraten (45) die nieuwe aanvullende prudentiële regels invoert voor de gereglementeerde financiële ondernemingen die deel uitmaken van een financiële dienstengroep. Via bilaterale afspraken inzake prudentiële omkadering met enkele belangrijke financiële groepen heeft de CBFA in de praktijk al sinds enkele jaren de aanzet gegeven voor de invulling van dit aanvullende groepstoezicht.

In de controletaken van het departement zijn er sinds 2005 twee nieuwigheden: vooreerst zijn er de nieuwe beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging (ICB's) die nu ook zijn onderworpen aan een prudentieel toezichtskader (46). Het departement oefent dit toezicht uit in overleg met de controledienst voor ICB's van het departement toezicht op de financiële informatie en markten. Vervolgens werd een

(43) Zie het verslag van het directiecomité 2005, p. 27.

(44) Zie het verslag van het directiecomité 2005, p. 33 en 40.

(45) Over de omzetting van richtlijn 2002/87/EG van 16 december 2002 in Belgisch recht (wet van 20 juni 2005 en koninklijk besluit van 21 november 2005) zie het verslag van het directiecomité, p. 35.

(46) Over de nieuwe wettelijke en reglementaire omkadering van deze instellingen, zie het verslag van het directiecomité, p. 56.

nieuw controlestatuut ingevoerd voor vereffeningsinstellingen en daarmee gelijkgestelde instellingen (47). Het prudentieel kader voor deze instellingen die transacties in effecten afwickelen of die wezenlijke diensten verstrekken aan vereffeningsinstellingen is in belangrijke mate geïnspireerd op de regels die gelden voor banken.

Ten slotte ziet het departement ook toe op de wisselkantoren. Dit is geen echt bedrijfseconomisch toezicht zoals voor banken en beleggingsondernemingen, maar eerder een toetsing van de leiding en organisatie aan de vereisten die de witwasreglementering oplegt.

2. Profiel van de gecontroleerde sector

Per einde 2005 was het aantal instellingen per controlestatuut als volgt:

104	banken
75	beleggingsondernemingen en andere vennootschappen met specifiek statuut
5	beheervenootschappen van ICB's
9	financiële holdings
1	vereffeningsinstelling (CIK (48)) en 1 met vereffeningsinstellingen gelijkgestelde instelling (Euroclear NV, de nieuwe holdingvennootschap naar Belgisch recht van de groep Euroclear, die gemeenschappelijke diensten verstrekt aan alle groepsentiteiten)
22	wisselkantoren (toezicht op de naleving van de witwasreglementering)

Op geconsolideerde basis was de banksector per einde 2005 goed voor een balanstotaal van ongeveer 1.350 miljard euro en 5.700 miljard euro buiten-balansverrichtingen op termijn. Buiten balans beheert de sector ook ruim 9.000 miljard euro toevertrouwde waarden en vorderingen. De sector is sterk geconcentreerd: de vier grote bankgroepen (Fortis Bank, Dexia Bank België, KBC Bank en ING Bank België) behouden een marktaandeel van meer dan 85% in deposito's en kredieten.

Bij de beleggingsondernemingen wordt het profiel van de sector bepaald door de 31 beursvennootschappen en 23 vennootschappen voor vermogensbeheer naar Belgisch recht. Het belang van de ondernemingen met een ander statuut blijft marginaal. Beursvennootschappen en vennootschappen voor vermogensbeheer beheren samen ruim 65 miljard euro effecten. Dit cijfer is fors gedaald t.o.v. 2004 omdat 5

grote vennootschappen voor vermogensbeheer vorig jaar zijn overgestapt naar het nieuwe statuut van beheervenootschap van ICB's. In die hoedanigheid beheren deze vennootschappen, die dochters zijn van Belgische banken, voor meer dan 200 miljard euro fondsen.

Wat de uitoefening van bank- en beleggingswerkzaamheden in België door buitenlandse financiële instellingen betreft, heeft het departement, naast het prudentieel toezicht op de betrokken dochters en bijkantoren in België, ook als opdracht te letten op de activiteit van de 23 vertegenwoordigingskantoren van de buitenlandse banken en op de kennisgevingen van 489 buitenlandse banken en 1.203 beleggingsondernemingen die in België bank- en beleggingsdiensten aanbieden in het Europees kader van het vrij verrichten van diensten.

(47) Over het statuut van de vereffeningsinstellingen en de met vereffeningsinstellingen gelijkgestelde instellingen: zie het verslag van het directiecomité 2005, p. 42.

(48) CIK is sinds 2006 een volle dochteronderneming van Euroclear, met als nieuwe naam Euroclear Belgium.

2.1. De banken

Per einde 2005 waren er 104 banken ingeschreven op de lijst. Dit is hetzelfde aantal als per einde 2004, maar de integratie- en herstructureringsbeweging binnen de bankgroepen drukt haar stempel op het bankenlandschap: over de jongste jaren ziet men het aantal banken naar Belgisch recht gestaag dalen, en het aantal bijkantoren voortdurend toenemen. Dit betekent nu dat 78 banken - of drie op de vier - een dochter of een bijkantoor zijn van een buitenlandse bankgroep. Daarbij valt op dat België een aantrekkelijke vestigingsplaats is geworden voor private banking-activiteiten.

De schaalvergroting in de sector gaat steeds verder: van de 26 banken naar Belgisch recht met Belgische meerderheidsdeelneming zijn er nog 5 met een familiale aandeelhoudersstructuur en 5 coöperatieve vennootschappen. Van hun kant hebben de Belgische banken via dochterbanken of bijkantoren hun activiteiten in het buitenland opgevoerd, zodat hun buitenlands netwerk nu bestaat uit ongeveer 100 vestigingen (waarvan de helft dochterbanken). Daarvan situeren er zich 70 binnen de Europese Unie.

Uitgesplitst naar controlestatuut is de indeling als volgt:

Indeling van de ingeschreven banken

	Aantal op 31.12.2000	Aantal op 31.12.2004	Aantal op 31.12.2005
BANKEN MET VERGUNNING IN BELGIE	85	68	63
1. Banken naar Belgisch recht	72	59	54
Banken (waaronder Federatie van kredietinstellingen)	43 (1)	38 (1)	33 (1)
Spaarbanken of spaarkassen (waaronder Kredietverenigingen die deel uitmaken van het netwerk van het Beroepskrediet)	25 (10)	17 (10)	17 (10)
Effectenbanken	3	3	3
Gemeentespaarkas	1	1	1
2. Bijkantoren in België van banken die ressorteren onder een Staat die geen lid is van de Europese Economische Ruimte	13	9	9
BANKEN DIE ONDER EEN ANDERE LIDSTAAT VAN DE EUROPESE ECONOMISCHE RUIMTE RESSORTEREN EN EEN IN BELGIE GEREGEREERD BIJKANTOOR HEBBEN	34	36	41
TOTAAL AANTAL IN BELGIE GEVESTIGDE BANKEN	119	104	104
FINANCIELE HOLDINGS NAAR BELGISCH RECHT	10	8	9

In het kader van de Europese eenheidsmarkt en de toepassing van het beginsel van de wederzijdse erkenning van de in het land van herkomst verleende bankvergunning en van het banktoezicht door de bevoegde overheid aldaar, gebeurt het toezicht op de 41 bijkantoren van banken uit de Europese Unie in eerste instantie door de overheid van het land van herkomst. De toezichtsrol van de CBFA als autoriteit van het gastland is voor deze bijkantoren beperkt: de CBFA ziet enkel toe op de naleving van de rapporteringsverplichtingen en van de bepalingen van algemeen belang, en volgt de liquiditeit van deze bijkantoren op.

Naar analogie met deze regeling is de CBFA als autoriteit van het land van herkomst verantwoordelijk voor het toezicht op 31 bijkantoren van Belgische banken in de andere landen van de Europese Unie. Buiten de Europese Unie hebben de Belgische banken nog 19 bijkantoren in 10 landen.

Volgende tabel toont hoe het aantal buitenlandse banken dat in België actief is via een dochter, een bijkantoor, in het kader van het vrij verrichten van diensten of via een vertegenwoordigingskantoor, is geëvolueerd. Het zijn overwegend Franse en Nederlandse banken die in

België actief zijn via een dochterbank of bijkantoor. Zij hebben hun aanwezigheid voortdurend verder uitgebouwd in de jongste jaren.

Wat de bankwerkzaamheden in de vrije dienstverlening in België betreft, maken de Engelse, Franse en Nederlandse banken meer dan de helft uit van het aantal betrokken banken.

Aanwezigheid van de buitenlandse banken in België

	Dochterbanken (*)		Bijkantoren		Vrije dienstverlening (**)		Vertegenwoordigingskantoren	
	31.12.04	31.12.05	31.12.04	31.12.05	31.12.04	31.12.05	31.12.04	31.12.05
Landen van de EER								
Europese Unie								
Duitsland	2	2	7	7	54 (30)	59 (32)	4	3
Frankrijk	8	12	10	12	85 (37)	88 (37)	1	1
Italië	1	1			7 (2)	8 (2)	7	7
Luxemburg			2	3	52 (36)	51 (35)	1	1
Nederland	6	6	8	9	72 (67)	70 (64)		
Spanje	1	1	2	2	8 (5)	9 (6)	3	3
Verenigd Koninkrijk	1		7	8	101 (76)	101 (74)		
Andere EU-landen					89 (61)	99 (67)	5	5
Consortiale structuur	1	1						
Subtotaal	20	23	36	41	468 (314)	485 (317)	21	20
Andere landen EER					3 (0)	4 (0)		
Totaal EER	20	23	36	41	471 (314)	489 (317)	21	20
Derde landen								
China	1							
India			2	2				
Israël							1	1
Japan	1	1	2	2				
Libanon	1	1						
Marokko			1	1			0	
Pakistan			1	1				
Russische Federatie							0	1
Taiwan	1	1						
Verenigde Staten	1	1	3	3			1	1
Zwitserland	1	1						
Subtotaal	6	5	9	9			2	3
TOTAAL	26	28	45	50	471 314	489 317	23	23

(*) Geografische spreiding op basis van de uiteindelijke bancaire aandeelhouderskring van de betrokken banken

(**) De getallen tussen haakjes betreffen de banken die in België gelddeposito's en andere terugbetaalbare gelden van het publiek in ontvangst mogen nemen

Het toenemend belang van de buitenlandse bankgroepen op de Belgische bankmarkt en de verdere expansie van de Belgische bankgroepen in het buitenland hebben een belangrijke prudentiële relevantie omdat ze leiden tot een intensivering van de informatie-uitwisseling en samenwerking met buitenlandse toezichtsautoriteiten.

2.2. De beleggingsondernemingen

Per einde 2005 waren er 80 beleggingsondernemingen en andere vennootschappen met een specifiek statuut ingeschreven op de lijst. Uitgesplitst naar controlestatuut geeft dit volgende indeling:

Indeling van de ingeschreven beleggingsondernemingen en andere vennootschappen met een specifiek statuut

	Aantal op 31.12.2000	Aantal op 31.12.2004	Aantal op 31.12.2005
BELEGGINGSONDERNEMINGEN MET VERGUNNING IN BELGIE	83	70	57
1. Beursvennootschappen	44	36	31
2. Vennootschappen voor vermogensbeheer	32	30	23
3. Vennootschappen voor makelarij in financiële instrumenten	4	1	1
4. Vennootschappen voor plaatsing van orders in financiële instrumenten	3	3	2
BIJKANTOREN IN BELGIË VAN BELEGGINGSONDERNEMINGEN DIE RESSORTEREN ONDER HET RECHT VAN EEN ANDERE LIDSTAAT VAN DE EUROPESE ECONOMISCHE RUIMTE	9	14	14
VENNOOTSCHAPPEN VOOR BELEGGINGSADVIES	4	4	3
DERIVATENSPECIALIST NAAR BELGISCH RECHT	0	1	1
BEHEERVENNOOTSCHAPPEN VAN ICB'S	-	-	5
TOTAAL	96	89	80

In tegenstelling tot de banken, dienen beleggingsondernemingen een vergunning te vragen voor specifiek aangeduide beleggingsdiensten. Daaraan is telkens een specifiek prudentieel toezichtskader gekoppeld, dat rekening houdt met het risicoprofiel van de vergunning. Zo worden beursvennootschappen die tegoeden van cliënten in ontvangst nemen, aan hogere eisen onderworpen, terwijl dat voor de andere vergunningen met een lager risicoprofiel minder het geval is.

De evolutie in het aanbod van beleggingsdiensten door de beursvennootschappen over de laatste jaren illustreert een veranderend patroon in de dienstverlening en in het risicoprofiel: steeds minder beurshuizen handelen voor eigen rekening. Ze worden daarentegen steeds actiever in het segment van het vermogensbeheer. Te noteren dat er van de 31 beursvennootschappen nog 4 zijn die ook als bewaarder optreden voor ICB's of voor verzekeringsondernemingen. Voor deze activiteit gelden hogere kapitaaleisen dan voor andere vergunningen.

De consolidatie in de markt maakt dat het aantal beleggingsondernemingen steeds verder daalt. In 2005 was er een forse afslanking door overnames en stopzetting, maar ook door de overstap door vennootschappen voor vermogensbeheer naar het statuut van beheervenootschap van ICB's. Deze beweging heeft een forse impact op de financiële cijfers van de sector voor 2005.

In tegenstelling tot de banksector, blijft het aantal Belgische beleggingsondernemingen onder Belgische controle, ondanks een daling van jaar tot jaar, nog hoog: per einde 2005 gaat het nog om drie op vier ondernemingen. Het gaat wel eerder om kleinere beursvennootschappen en vennootschappen voor vermogensbeheer, waarvan er twee op drie in handen zijn van privé-personen. De andere Belgische ondernemingen zijn ingebed in de structuur van financiële groepen. Bij de in België actieve buitenlandse beleggingsondernemingen is vooral het aanbod van grensoverschrijdende diensten via vrije dienstverlening indruk-

wekkend. Dit aantal is in 2005 nog verder toegenomen. Zeven op de tien kennisgevingen komen nog al-

tijd uit het Verenigd Koninkrijk, zoals blijkt uit onderstaande tabel.

Aanwezigheid van buitenlandse beleggingsondernemingen in België

	Dochters beleggings- ondernemingen		Bijkantoren		Vrije dienstverlening	
	31.12.04	31.12.05	31.12.04	31.12.05	31.12.04	31.12.05
Landen van de EER Europese Unie						
Duitsland					19	19
Frankrijk	5	5	2	2	73	74
Italië					5	5
Luxemburg			5	5	27	26
Nederland	3	3	5	5	94	98
Spanje					9	10
Verenigd Koninkrijk			2	2	767	794
Andere EU-landen					92	101
Consortiale structuur	2	1				
Subtotaal	10	9	14	14	1086	1127
Andere EER landen					10	10
Subtotaal EER	10	9	14	14	1096	1137
Derde landen						
Canada					2	2
Hong-Kong					5	5
Israël					1	1
Verenigde Staten	2	2			49	49
Zwitserland	1	1			9	9
Subtotaal	3	3			66	66
TOTAAL	13	12	14	14	1162	1203

3. Organisatie en werking van het departement

3.1. Organisatie

De wetsbepalingen voor het toezicht op banken en beleggingsondernemingen (respectievelijk de bankwet van 22 maart 1993 en de beurswet van 6 april 1995) en de opdracht en werkwijze van het prudentieel toezicht zijn gelijkaardig in beide sectoren. Wel vertonen de instellingen een grote verscheidenheid in hun activiteit en risicoprofiel. Om daarmee rekening te houden en een gelijkvormige controlebenadering en werkwijze voor vergelijkbare types van instellingen mogelijk te maken, is het departement georganiseerd in drie verschillende controlediensten:

- de dienst grote bankgroepen en banken uit bankverzekeringsgroepen;
- de dienst binnenlandse banken en beleggingsondernemingen, die ook toezicht houdt op de wisselkantoren;
- de dienst buitenlandse banken en beleggingsondernemingen, die ook toezicht houdt op de gespecialiseerde instellingen in verrekening, vereffening en bewaring van effecten.

3.2. Werking

De diepgang en intensiteit van de controles hangen af van het risicoprofiel van elke instelling. Een veelvoud van continue taken laat toe inzicht te krijgen in de risico's en de kwaliteit van het risicobeheer te beoordelen: financiële analyse van de aan de instellingen opgelegde rapportering, overleg met de revisoren en onderzoek van hun revisorale verslagen, inspecties ter plaatse, regelmatige besprekingen met de interne audit, de compliance en het risicobeheer van de instelling en met de leiding zelf, en informatie-uitwisseling en samenwerking met collega-toezichthouders.

Voor de middelgrote en grote instellingen zijn er ook de zogenaamde periodieke dialooggesprekken met de interne audit en de erkende revisor over de afstemming van de respectieve controleplannen, waarbij eenieder evenwel zijn eigen verantwoordelijkheden behoudt. In die context hecht het departement ook veel belang aan de adequate invulling door de revisor van zijn medewerkingsopdracht aan het prudentieel toezicht. Dit geldt zowel voor de bevestiging van de betrouwbaarheid van de financiële rapportering als voor de beoordeling van de degelijkheid van de organisatie,

Bij de verdeling van de instellingen over deze drie diensten geldt de groepsbenadering als basiscriterium en worden dus de banken en beleggingsondernemingen die deel uitmaken van eenzelfde groep steeds samen gecontroleerd.

De prudentiële opvolging van de ondernemingen gebeurt door multidisciplinaire teams bestaande uit financiële analisten, juridische experts en auditors. Zij controleren en beoordelen, elk in zijn specialisatie-domein, het financieel risicoprofiel, de naleving van het wettelijk statuut, en de aangepastheid van de organisatie en interne controle. Bevindingen en te voeren acties worden gezamenlijk overlegd. Enkele specialisten in informatica en risicomodellen doen controles in deze specifieke technische domeinen.

Het departement heeft een personeelsbezetting, in termen van voltijdse equivalenten, van 66 kaderleden en gegradueerden, en 13 medewerkers voor administratieve ondersteuning. Hun spreiding over de verschillende controlediensten en dossiers houdt rekening met de nodige tijdsbesteding voor de controle van de verschillende instellingen onder toezicht.

en de uitoefening van de signaalfunctie voor het mededelen van bekommernissen over relevante feiten, beslissingen en ontwikkelingen binnen de instelling. Periodieke besprekingen hebben ook plaats met de verantwoordelijken van de *compliance*, om na te gaan in welke mate de instellingen, binnen de algemene eisen die zich stellen inzake integriteit en deontologie, een gepast beleid voeren voor het beheersen van hun risico's, reputatie en aansprakelijkheid, onder meer in het domein van de witwasbestrijding, de bestrijding van fondswerving ten behoeve van het terrorisme en het voorkomen van marktmisbruiken en van fiscale fraude.

Het departement hecht een bijzonder belang aan de periodieke beleids gesprekken met de hoge leiding van de gecontroleerde instellingen. In het kader van de noodzakelijke vertrouwensband met de CBFA laten deze gesprekken toe om significante feiten of ontwikkelingen binnen de instelling en de prudentiële vaststellingen van het departement met de bijpassende aanbevelingen te bespreken. Ook vinden er meer en meer gesprekken plaats met de voorzitter van de

auditcomités over het toezicht op de interne controle en goede werking van de onafhankelijke controlefuncties van de instelling.

De informatie-uitwisseling en samenwerking met buitenlandse toezichthouders zijn een vast gegeven in de dagelijkse controlepraktijk. Zij vinden steun in algemene of specifieke samenwerkingsakkoorden en in de pragmatische vertrouwensrelatie die over de jaren is gegroeid. Voor de grote bankgroepen die op *cross-border* basis in het buitenland actief zijn, zijn deze contacten essentieel om toezichtskwesties en controleplannen met elkaar te bespreken. Ook worden bepaalde inspecties gezamenlijk uitgevoerd en zijn er gezamenlijke besprekingen met de leiding van deze bankgroepen.

Voor de uitvoering van zijn controletaken beschikt het departement over een proceduredocumentatie en controlemethodologie. Omdat beide aan een

actualisering toe waren en met het oog op een meer efficiënte toepassing, werd in 2004 een project gestart om een en ander volledig te herzien en in een aangepaste elektronische vorm te gieten. Daartoe werden 85 te herwerken of nieuwe controleprocedures en een tiental functiebeschrijvingen geïdentificeerd en een taakverdeling met tijdsplan voor hun herziening opgemaakt. Heel wat medewerkers van het departement zijn bij deze werkzaamheden betrokken. In het voorbije jaar werd grote vooruitgang gemaakt in het project: alle prioritaire procedures werden herzien en alle functiebeschrijvingen herschreven of bijgewerkt. Tevens hebben interne werkgroepen zich gezet aan de bijsturing en aanvulling van de voornaamste inspectieprogramma's en aan het verder op punt stellen van de eigen beheersinstrumenten van het departement. Ten slotte werden de werkzaamheden afgerond met het oog op een volledige elektronische verwerking en opvolging van alle briefwisseling van het departement.

3.3. Prudentiële tijdsbesteding

In de controlepraktijk van het departement krijgen systeemrelevante instellingen verhoudingsgewijs grotere aandacht: zo werd in het afgelopen jaar bijna de helft van de prudentiële controletijd van het departement aan deze instellingen besteed. In de eerste plaats gaat het hier om de vier grote bankgroepen, die door hun uitgebreide waaier van financiële activiteiten en diensten aan een breed gamma van klanten, hun eenvoudige distributiekkanalen, hun soms complex productaanbod in de financiële markten en hun ruim

buitenlands netwerk van bijkantoren en dochters, hoge eisen stellen qua continue prudentiële opvolging van het geheel. Daarnaast gaat het om de drie grote in België gevestigde marktspelers inzake verrekening, vereffening en bewaring (*clearing, settlement & custody*) (49) van effecten, waar de specifieke risico's, met name op het vlak van operationele betrouwbaarheid en continuïteit, een passende opvolging vergen door de betrokken Belgische en buitenlandse controleautoriteiten.

Uitsplitsing van de controletijd van het departement per type instelling

4 grote bankgroepen	35%
<i>Clearing, settlement & custody</i>	11%
Overige banken	35%
Beleggingsondernemingen	19%
Totaal	100%

(49) Het gaat hier om Clearnet, Euroclear en Bank of New York.

Van de beschikbare controletijd voor operationeel toezicht heeft ongeveer de helft te maken met toezichtswerkzaamheden ter plaatse:

Functionele uitsplitsing van de tijdsbesteding in het toezicht

Audit ter plaatse	53%
Toezicht op de naleving van het controlestatuut	21%
Financiële analyse	26%
Totaal	100%

Het jaarlijkse controleplan dat per instelling, financiële groep en controledienst wordt opgemaakt steunt op een periodieke beoordeling van het risicoprofiel van de instellingen. De uitvoering van dit plan vergt regelmatig een afweging en bijsturing, gelet op de werkdruk op de beschikbare personeelsleden, en onvoor-

ziene ontwikkelingen of gebeurtenissen in de instellingen of markten die een plots ingrijpen vergen. Dit heeft tot gevolg dat de controleprogramma's niet steeds volledig kunnen worden gerealiseerd of voor een stuk dienen uitgesteld.

4. Aandachtspunten en ontwikkelingen in 2005

4.1. Vergunningen en erkenningsvoorwaarden

In 2005 werden één nieuwe bank en één nieuwe beleggingsonderneming naar Belgisch recht ingeschreven. Daarnaast werden, in toepassing van de Europese regels inzake wederzijdse erkenning, zes bijkantoren van banken en beleggingsondernemingen uit Europese buurlanden op de lijst ingeschreven. Andere vergunningsaanvragen en herstructureringen werden onderzocht en met de betrokken instellingen besproken, maar zullen pas in 2006 hun beslag krijgen. Tevens werden nieuwe vergunningen toegekend aan 5 nieuwe beheerverenootschappen van ICB's (50). In die vergunningsprocedures wordt telkens nauwgezet nagegaan of aan de wettelijke vergunningsvoorwaarden is voldaan: dit geldt zowel voor de geschiktheid van de aandeelhouders en de professionele betrouwbaarheid en ervaring van de leiding, als voor de passende beleids-

structuur, organisatie en interne controle. Ook worden het bedrijfsplan en de financiële prognoses onderzocht.

De vergunningsvoorwaarden worden ook getoetst bij fusies en herstructureringen. De CBFA moet hier immers toestemming geven en kan deze weigeren indien deze verrichtingen het voorzichtig en gezond beleid van de betrokken instellingen kunnen bedreigen. In 2005 sprak de CBFA zich aldus uit over de fusie, overname of wijziging in het aandeelhouderschap van 6 banken en 2 beleggingsondernemingen. Ook in het buitenland waren de Belgische banken actief inzake overnames en nieuwe vestigingen. In 2005 onderzocht de CBFA enkele overnameverrichtingen en de oprichting van nieuwe bijkantoren. Opvallend is dat deze bewegingen zich nu meer voordoen in de nieuwe Europese lidstaten.

(50) Zie ook supra.

Recentelijk hebben enkele bankgroepen hun beleids- en organisatiestructuur ingrijpend gewijzigd en een meer doorgedreven centrale aansturing van de activiteiten (via zogenaamde *business lines*) en van de operationele en controlefuncties van de groep ingevoerd (51). Deze wijzigingen hebben een belangrijke weerslag op de *governance* van de moeder en dochters, op de taak- en bevoegdheidsverdeling tussen beide niveaus, en op de organisatie van het groepstoezicht. De CBFA heeft deze elementen onderzocht op basis van een aantal principes en criteria die ze heeft uitgetekend inzake *internal governance* in een groepscontext (52), en heeft daarover met de leiding van de betrokken groepen intensieve besprekingen gevoerd.

De beoordeling van de geschiktheid van de leiders van banken en beleggingsondernemingen neemt een belangrijke plaats in bij het onderzoek van de vergunningsvoorwaarden en in de verdere toetsing ervan. Het departement gaat na of de betrokken personen betrouwbaar, ervaren en deskundig zijn, en of zij geen veroordelingen hebben opgelopen en/of getroffen zijn door een beroepsverbod wegens overtreding van financieel relevante wetgevingen. Voor de veiligheid, integriteit en reputatie van de financiële instellingen is het namelijk essentieel dat de betrouwbaarheid van de leiding buiten twijfel staat. Daartoe baseert het departement zich onder meer, doch niet uitsluitend op de uitgebreide vragenlijst die kandidaat-leiders vooraf aan de CBFA moeten overmaken en op de actualisering van die informatie. Daarnaast zijn er ook vragen aan en contacten met gerechtelijke diensten. In 2005 heeft de CBFA zich in een aantal gevallen over de professionele betrouwbaarheid moeten uitspreken, onder meer nadat zij in kennis werd gesteld van gerechtelijke onderzoeken of acties tegen een leider van een financiële instelling (53).

Het departement heeft in 2005 ook verder meegewerkt aan de uitbouw van de meer performante informatica-toepassingen binnen de CBFA waarin alle basisgegevens ter identificatie van de gecontroleerde instellingen en hun leiding zijn samengebracht.

4.2. De analyse van de financiële risico's

De financiële positie en risico's van de banken en beleggingsondernemingen worden opgevolgd op basis van de periodieke financiële rapportering van de instellingen (voor banken betreft het zogenaamde schema A met zijn bijlagen). Al deze gegevens worden verwerkt in een geïnformatiseerd analyse-schema, dat toelaat de verschillende financiële risico's te analyseren en de afwijkende risicoposities (zogenaamde *outliers*) te detecteren. De meeste aandacht gaat daarbij naar de solvabiliteit, de risicospreiding, de rendabiliteit, de liquiditeit, het renterisico en de kwaliteit van de kredieten- en effectenportefeuille. Deze verschillende aspecten komen ook aan bod in periodieke gesprekken met de leiding van de instellingen.

De sector heeft het ook in 2005 goed gedaan: de solvabiliteitsmarges blijven comfortabel en de resultaten zijn opnieuw sterk toegenomen. De gunstige situatie op de financiële markten, de verdere focus op kostenbeheersing en de historisch zeer lage kredietrisicokosten hebben die ontwikkelingen ondersteund. Wel blijft de gedaalde rentemarge een aandachtspunt.

Los van de periodieke analyse van de financiële situatie van de instellingen, heeft het departement een aantal aspecten van meer nabij opgevolgd: de aangroei van de spaardeposito's en hun gevoeligheid voor rentewijzigingen, de sterke hypothecaire kredietgroei, de evolutie van het renterisico, de waardering van kredieten en effecten, het gebruik van kredietderivaten, van andere gestructureerde producten en van hybride kapitaalinstrumenten, en de verrichtingen met *hedge funds*. In het kader van haar renterisicobeleid blijft de CBFA bijkomende berekeningen opleggen aan enkele banken met een op te volgen renterisico. Zo nodig, worden voor dat risico hogere solvabiliteitsbuffers opgelegd.

(51) Zie het verslag van het directiecomité 2005, p. 52.

(52) Zie dit verslag, p. 31.

(53) Over de werkwijze die daarbij wordt gevolgd, zie het jaarverslag CBF 1999-2000, p. 42 en 57-60; zie ook het verslag van het directiecomité 2005, p. 51.

In samenwerking met de NBB werden de zogenaamde stress-testen verdergezet die waren aangevat in het kader van de FSAP-zending (*Financial Sector Assessment Program*) van het IMF. Deze oefeningen zijn bedoeld om het weerstandsvermogen van de sector te testen t.o.v. macro-schokken. De resultaten ervan werden met de betrokken grote banken besproken.

De voorbereidingen voor de inwerkingtreding van het nieuwe Basel-2-kader voor de solvabiliteits-eisen zijn in het afgelopen jaar in een hogere versnelling geraakt. Met de goedkeuring van de Europese kapitaalrichtlijn kan het nieuwe solvabiliteitskader voor banken en beleggingsondernemingen conform de oorspronkelijke planning worden ingevoerd: vanaf 1 januari 2007 voor de standaardbenadering en de basisbenadering inzake interne modellen, en vanaf 1 januari 2008 voor de geavanceerde benadering. De toepassing van de verschillende aspecten van het nieuwe raamwerk wordt intern voorbereid in overleg met het departement prudentieel beleid: besprekingen daarover vinden plaats in een gezamenlijk forum en in verschillende werkgroepen per onderwerp. Een belangrijk aspect daarbij betreft de toepassing in de praktijk van de tweede pijler van Basel 2 (het zogenaamde *supervisory review process*): die pijler verplicht de instellingen om hun kapitaaltoereikendheid in te schatten in functie van hun risicoprofiel en een strategie te ontwikkelen om hun solvabiliteit op peil te houden, en legt de toezichthouder op om dat interne proces te onderzoeken en te beoordelen. Verder werden ook de werkzaamheden aangevat voor een nieuwe simulatie over de impact van de nieuwe solvabiliteits-eisen (de zogenaamde *quantitative impact study - QIS5*). Hieraan werken 4 Belgische banken mee.

Ondertussen werden ook met de instellingen zelf de besprekingen voortgezet over de interne methodes die zij zullen gebruiken voor de berekening van hun kredietrisico's en operationeel risico en voor het uitrollen van deze methodologie over de verschillende portefeuilles en entiteiten van hun groep. De nodige toelichtingen werden gegeven over de timing en te volgen procedure voor het gebruik van interne modellen en over de modaliteiten van de daartoe in te dienen aanvraagdossiers. Interne risicomodellen zullen aanvankelijk enkel bij een beperkt aantal banken worden gebruikt. Enkele daarvan hebben al een aanvraagdossier ingediend.

Wat de coördinatie en samenwerking met de autoriteiten van de buitenlandse entiteiten van de grote bankgroepen betreft, werd voor Fortis en Dexia telkens met de betrokken autoriteiten uit de buurlanden een *cross-border* werkgroep opgericht voor de gezamenlijke opvolging van de methodologie van de interne modellen en hun validering, en de nodige contacten daarover met de bankleiding. Voor die twee groepen werd ook voor alle banktoezichtsautoriteiten samen van de landen met relevante vestigingen een *kick-off* vergadering georganiseerd, waar de CBFA haar aanpak als verantwoordelijke autoriteit voor het geconsolideerd toezicht heeft toegelicht. Voor KBC gebeurden gelijkaardige besprekingen op bilaterale basis met de toezichtsautoriteiten van de voornaamste Centraal-Europese landen waar de bankgroep gevestigd is. Voor ING België werkt de CBFA mee aan de acties die de Nederlandse controle-autoriteiten van de moederbank hebben in gang gezet. Wat de Basel-2-voorbereiding van de Belgische vestigingen van de grote buitenlandse bankgroepen betreft, heeft het departement ook deelgenomen aan buitenlandse werkvergaderingen die door de betrokken toezichtsautoriteit van de moederbank werden georganiseerd.

Een andere uitdaging op het vlak van de analyse van de financiële positie betreft de invoering van de IFRS-boekhoudnormen. Alle banken en beleggingsondernemingen die een geconsolideerde jaarrekening opstellen (het gaat om resp. 26 en 9 instellingen), moeten daarvoor immers vanaf 2006 de IFRS-normen gebruiken. De genoteerde financiële groepen doen dit al sinds 2005, gelet op de Europese verplichting die geldt voor de beursgenoteerde ondernemingen. Ook de prudentiële rapportering op geconsolideerde basis gebeurt vanaf 2006 op IFRS-basis. Via periodieke gesprekken met bankleiding en revisoren werd opgevolgd hoe de IFRS-transitie werd uitgevoerd en wat de implicaties zijn voor het risicobeheer en balansbeleid. Belangrijke aandachtspunten daarbij waren de gebruikte opties inzake verwerking van financiële verrichtingen, de zgn. *first time application* en de vergelijking ervan met de vorige boekhoudperiode, en de nieuwe interpretatie van de resultaten. Tevens werd gelet op de impact van de IFRS-normen op de omvang en samenstelling van het boekhoudkundig eigen vermogen, dat door de toezichthouders zal worden gecorrigeerd via toepassing van de zogenaamde prudentiële filters bij de berekening van de reglementaire solvabiliteitsbasis.

4.3. De beoordeling van de organisatie en de inspecties ter plaatse

In 2005 werden 84 inspectie-opdrachten ter plaatse uitgevoerd bij banken en beleggingsondernemingen, tegenover 74 in 2004.

De meest geïnspecteerde domeinen betroffen:

- ❖ onafhankelijke controlefuncties (interne audit, compliance, risicobeheer, beheerscontrole);
- ❖ werking van de beleidsorganen;
- ❖ financiële risico's (met name krediet-, markt- en liquiditeitsrisico) en hun beheer;
- ❖ vermogensbeheer;
- ❖ effectenactiviteit;
- ❖ informatica.

Daarbij dient wel met volgende elementen rekening te worden gehouden:

- ❖ de inspecties in een bepaald jaar maken deel uit van een meerjarig auditprogramma;
- ❖ bij de planning en uitvoering van de inspecties wordt ook rekening gehouden met de controlewerkzaamheden van de interne audit en de erkende revisor; de afstemming van de resp. werkzaamheden gebeurt in de zogenaamde dialoogvergaderingen (cf. supra);
- ❖ bij kleinere instellingen komen meestal meerdere thema's tegelijk aan bod en wordt de organisatie als geheel onderzocht.

Enkele inspecties gebeurden in samenwerking met andere departementen van de CBFA of met buitenlandse collega-toezichthouders, meer bepaald bij het toezicht op de grote bankgroepen. In andere gevallen was het de CBFA zelf die, in het kader van haar geconsolideerd toezicht, inspecties uitvoerde bij buitenlandse vestigingen van Belgische banken. Deze *cross-border* samenwerking op het terrein wordt van jaar tot jaar geïntensiveerd. De vaststellingen en conclusies van de inspecties worden neergeschreven in een rapport waarin ook aanbevelingen zijn vermeld. Een en ander wordt telkens met de leiding van de instellingen besproken en haar reacties worden in het verslag opgenomen. Daarna wordt verder opgevolgd binnen welke termijn de gevraagde maatregelen worden genomen om aan de aanbevelingen tegemoet te komen of de vastgestelde tekortkomingen recht te zetten.

(54) Zie het jaarverslag CBFA 2004, p. 84.

(55) Zie het jaarverslag CBF 2002-2003, p. 51-52 over de circulaire van 2 augustus 2002.

(56) Dit is de berekening van het vermoedelijke maximale verlies op een portefeuille binnen een bepaalde tijdsperiode en dit bij een gekozen betrouwbaarheidsinterval.

Thema's die dikwijls terugkomen in de inspecties betreffen de wijze waarop het management aandacht heeft voor en inzicht heeft in de risico's, de beleidslijnen, interne richtlijnen en procedures voor de beheersing ervan, hun opvolging en rapportering, evenals de werking en methodologie van de controlefuncties (interne audit, compliance, risicobeheer). Meer bepaald bij de beleggingsondernemingen werd verder aangedrongen op de adequate invulling van deze controlefuncties, die in deze sector vrij nieuw zijn.

Voor enkele thema's werden horizontale inspecties over een specifiek thema uitgevoerd: dit was met name het geval voor het liquiditeitsbeheer, dat bij enkele banken werd getoetst aan de gezonde praktijken die het Baselcomité daarover heeft geformuleerd, en voor het preventiebeleid inzake *late trading* en *market timing*, dit laatste in het verlengde van een vroegere sectorale bevraging daarover van de CBFA (54).

Op het vlak van de witwaspreventie werden de vooruitgang en de resultaten van de acties van de instellingen inzake de regularisatie van identificatiegegevens van hun bestaande klanten verder opgevolgd.

4.4. De gespecialiseerde inspecties

De inspecties inzake risicomodellen en informatica gebeuren door een ploeg van drie inspecteurs risicomodellen en vier IT-specialisten. De opdrachten zijn gericht op de evaluatie van risicomodellen voor het beheer van het krediet-, markt- en operationele risico enerzijds, en op het beheer, de continuïteit en de veiligheid van de IT-systemen anderzijds.

In 2005 hebben twee banken de erkenning bekomen van hun model voor marktrisico of van de uitbreiding daarvan voor de berekening van de solvabiliteitseisen. Hun modellen werden vooraf getoetst aan het referentiekader met de kwalitatieve en kwantitatieve criteria die de CBFA heeft vastgelegd (55). Daarbij wordt onder meer gelet op de kwaliteit van de interne controles en van het risicobeheer, de controles *ex post* (het testen van de uitkomst van het model met de realiteit achteraf via zogenaamde *back-testing*) en de crisis-simulaties (het testen van de resultaten in extreme situaties via *stress-testing*). Bij de kwantitatieve criteria wordt onder meer nagegaan of het model voldoende voorzichtig en coherent is in de berekening van de *value at risk* (56) en de keuze in het gebruik van marktgegevens.

In het kader van de voorbereiding van de implementatie van het Basel-2-kader (cf. supra) werden verder inspecties ter plaatse uitgevoerd over de projectorganisatie en methodologie bij de banken die een intern risicomodell zullen gebruiken voor de solvabiliteitseisen inzake krediet- en operationeel risico. Zoals hoger vermeld, wordt daartoe voor de grote bankgroepen samengewerkt met buitenlandse collega's. Voor de validatie van de betrokken modellen werden de nodige afspraken gemaakt inzake coördinatie, taakverdeling en beoordeling.

Wat de IT-inspecties betreft, waren de onderzoeken ter plaatse gericht op IT-strategie en –beleid, beveiliging, procesbeheer, uitbesteding, controle-omkadering en continuïteit. Deze risico's krijgen soms onvoldoende aandacht en middelen om redenen van kostprijs of commerciële prioriteiten. In het kader van de circulaire van 10 maart 2005 over gezonde beheerspraktijken inzake de bedrijfscontinuïteit die aan de instellingen vroeg om tegen einde 2005 hun beleid terzake te evalueren om tegen uiterlijk 2007 in orde te zijn met de aanbevelingen, werden de nood- en continuïteitsplannen van enkele instellingen van nabij opgevolgd.

De IT-inspecteurs hebben in 2005 ook verder meegeerkt aan de werkzaamheden inzake operationeel crisisbeheer van het Comité voor Financiële Stabiliteit.

Naast hun auditwerkzaamheden zijn de inspecteurs risicomodellen en informatica ook betrokken bij technisch en methodologisch overleg met hun buitenlandse collega's. Verder bieden zij binnen en buiten de CBFA actieve ondersteuning voor specifieke opdrachten buiten hun auditplan en voor vorming in hun domein.

4.5. Herstelmaatregelen

De bank- en beurswet bepalen dat de CBFA uitzonderlijke maatregelen kan treffen wanneer een onderneming de reglementering niet naleeft, wanneer haar organisatie, beleidsstructuur of interne controle ernstige leemten vertonen of wanneer er gevaar bestaat dat ze haar verbintenissen niet zal kunnen naleven (57). In 2005 kregen drie kleine instellingen een hersteltermijn opgelegd waarbinnen zij passende maatregelen moesten treffen om de bij hen vastgestelde tekortkomingen te verhelpen.

In het eerste geval diende de instelling specifieke interne controlemaatregelen te nemen om tekortkomingen qua witwaspreventie en controle van gevolmachtigde agenten in het commerciële net en in de hoofdzetel op te vangen. De gevraagde maatregelen konden worden doorgevoerd. In het tweede geval diende de instelling haar beleidsstructuur te herzien om te komen tot een meer adequate functiescheiding op het hoogste directieniveau. Tevens moest zij haar interne audit en compliancefuncties grondig verbeteren op het vlak van planning, verslaggeving en beoordeling door de beleidsorganen, en een werkplan opstellen voor de herziening van de interne controleprocedures. De instelling heeft haar organisatie bijgestuurd en maatregelen genomen voor de verbetering van haar controlefuncties en organisatie. De derde instelling ten slotte diende dringend de wettelijke vereiste tweehoofdige professioneel betrouwbare en ervaren leiding te herstellen, nadat de professionele betrouwbaarheid van de zaakvoerders in het gedrang was gekomen. Met het oog op de noodzakelijk geachte prudentiële omkadering van de instelling, werden achtereenvolgens een speciaal commissaris en een voorlopig bestuurder aangesteld. Omdat de vennootschap in kwestie er niet in slaagde om binnen de termijn de gevraagde maatregel te realiseren, heeft zij haar activiteiten stopgezet en haar cliëntèle overgedragen aan andere instellingen. De instelling werd van de lijst geschrapt.

Naast deze drie gevallen hebben ook enkele instellingen op aandringen van de CBFA orde op zaken moeten stellen of hun kapitaal dienen te verhogen wegens tekortkomingen in de organisatie of interne controle, onregelmatigheden of verliezen. Deze regularisaties gingen telkens gepaard met intensief overleg met het management. Verder is er ook de intensieve opvolging van enkele kleinere instellingen die worden geconfronteerd met uitdagingen van organisatorische of financiële leefbaarheid, en waar slechts moeizaam de interne controles en procedures worden aangescherpt en de financiële perspectieven worden verbeterd.

(57) Zie artikel 57 van de bankwet (wet van 22 maart 1993) en artikel 104 van de beurswet (wet van 6 april 1995).

4.6. Sanctiebeslissing

Het directiecomité heeft ook een sanctiebeslissing genomen tegen een kredietinstelling naar Belgisch recht, wegens inbreuk op de witwaswet.

De feiten in dit dossier hebben betrekking op de door de bank gevolgde procedure voor de identificatie van cliënten, de bewaring van de relevante stukken voor de identificatie, de opstelling door de bank van een intern verslag en de melding van de gedane vaststellingen aan de Cel voor Financiële Informatieverwerking.

Bij de beoordeling van de ernst van de inbreuken heeft het directiecomité vastgesteld dat de aangestelden van de bank de instructies, onder meer wat de identificatieverplichting van de cliënten betreft, niet waren nagekomen, maar ook dat de bij de bank op het ogenblik van de feiten van toepassing zijnde organisatiestructuren geen adequate controle toelieten op verrichtingen van het soort dat het voorwerp van dit sanctiedossier uitmaakt. Het directiecomité heeft dan ook beslist dat de bank de niet-naleving moet worden toegerekend van de artikelen 8 en 12, § 1, van de witwaswet.

Met toepassing van artikel 22 van de witwaswet heeft het directiecomité beslist de kredietinstelling een administratieve geldboete op te leggen. Tegen deze beslissing is geen beroep ingesteld geworden.

4.7. Sectoroverstijgende toezichtsaspecten

De samenwerking met het departement prudentieel beleid neemt een belangrijke plaats in voor de uitwerking van nieuwe richtlijnen en normen, het internationaal beleidsoverleg, de algemene en sectorale analyses en de Basel-2-voorbereiding.

Daarnaast is er de samenwerking met het departement prudentiële controle op de verzekeringsondernemingen voor de afstemming van het toezicht op de geïntegreerde financiële groepen met een bank- en verzekeringsactiviteit: hier plegen de controleteams met elkaar overleg, voeren ze bepaalde inspecties gezamenlijk uit, en hebben ze samen besprekingen met het management van de betrokken groepen.

De directieleden van de drie departementen bespreken de voormelde aspecten nu ook gezamenlijk in een prudentieel overlegcomité.

Verder is er de samenwerking met het departement toezicht op de financiële markten en informatie voor wat betreft de verrichtingen en financiële informatie van beursgenoteerde financiële groepen, en het toezicht op de ICB's die met banken of beleggingsondernemingen zijn verbonden. Voor beide dimensies gebeurt de samenwerking op basis van interne afspraken qua informatie-uitwisseling en taakverdeling. Het overleg inzake gedragsregels die financiële tussenpersonen moeten naleven bij het verstrekken van beleggingsdiensten of het uitvoeren van verrichtingen in financiële instrumenten werd ook in 2005 verder gezet in het kader van een interne CBFA-werkgroep over de implementatie van de Europese richtlijn betreffende de markten voor financiële instrumenten (de MiFID-richtlijn) en de aanpassingen die dit vergt aan het bestaande controlekader.

Ten slotte werd met het departement bescherming van de consumenten van financiële diensten afgestemd over interne informatie-uitwisseling m.b.t. de door dit departement gevoerde acties in domeinen die te maken hebben met producten van banken en beleggingsondernemingen.

5. Toezicht op de instellingen voor effectenverrekening en -vereffening

De toezichtwet van 2 augustus 2002 heeft een controlestatuut ingevoerd voor instellingen die diensten van verrekening en vereffening aanbieden aan de gereguleerde markten. De CBFA oefent het prudentieel toezicht uit op deze instellingen, onverminderd de bevoegdheid van *oversight* van de NBB. Het gaat hier in de praktijk om het toezicht op LCH.Clearnet SA (verrekening) en Euroclear (vereffening) die een spilfunctie vervullen in de goede werking van de financiële markten. De systeemrelevante dimensie van deze instellingen, de aard van hun risico's en hun strategische ontwikkelingen vergen een bijzondere opvolging van hun activiteiten, organisatie, interne controle en risicobeheersing. Vandaar ook dat het IMF in zijn FSAP-doorlichting van het voorbije jaar een bijzondere aandacht heeft besteed aan deze stelsels.

De NBB en de CBFA werken nauw samen bij de uitoefening van hun respectieve opdrachten door overleg over hun controleplanning, uitwisseling van de resultaten van inspecties en *oversight*-opdrachten, gezamenlijke besprekingen met het management van de betrokken instellingen, en coördinatie van de contacten met de andere betrokken buitenlandse autoriteiten (centrale banken, prudentiële autoriteiten en marktautoriteiten). Deze samenwerking tussen NBB en CBFA werd recentelijk geïntensiveerd door de oprichting van een clearing & settlement comité voor gezamenlijk overleg over deze domeinen. De nieuwe prudentiële omkadering van clearing en settlement en het intensief bilateraal en multilateraal overleg met andere controle-autoriteiten over het toezicht op de groepen Euroclear en LCH.Clearnet vragen de nodige tijdsinvestering. Dit geldt ook voor de betrokkenheid bij de gezamenlijke ESCB-CESR werkgroep inzake standaarden voor effectenafwikkeling in de Europese Unie en de methodologie voor hun beoordeling.

In het prudentieel toezicht op Euroclear is de meeste aandacht gegaan naar de opvolging van de gevraagde prudentiële maatregelen inzake organisatie, *governance*, werking en financiële ratio's n.a.v. de herstructurering van de groep op 1 januari 2005, en naar de werking van de controlefuncties (in het bijzonder de interne audit en het risicobeheer). De vermelde reorganisatie van de groep ging gepaard met de oprichting van een koepelholding Euroclear SA (ESA) boven Euroclear Bank en de centrale depositarissen van de groep, die de strategie en methodologie van de groep

aanstuurt en waarin een aantal gemeenschappelijke operationele, controle- en steunfuncties zijn gecentraliseerd.

Ondertussen werd een nieuw prudentieel statuut uitgewerkt voor vereffeninginstellingen en met vereffeninginstellingen gelijkgestelde instellingen (58) en gelden voor deze instellingen prudentiële regels die geïnspireerd zijn door het bankstatuut. Nieuw is wel de wettelijke liquiditeitsverplichting om zes maanden bedrijfscontinuïteit te dekken. CIK, de centrale depositaris voor effecten die vroeger een onderdeel was van Euronext en sinds 2006 een volle dochteronderneming van Euroclear is geworden (onder de nieuwe naam Euroclear Belgium), werd ingeschreven onder het eerste statuut, en ESA, dat diensten verstrekt aan vereffeninginstellingen, onder het tweede (59).

In het voorbije jaar nam ook de multilaterale samenwerking tussen de NBB, de CBFA en de zes andere autoriteiten uit Frankrijk, Nederland en het Verenigd Koninkrijk voor het toezicht op Euroclear concrete vorm aan. Op basis van een samenwerkingsovereenkomst wordt relevante informatie ten behoeve van de resp. toezichtsfuncties uitgewisseld en gebeurt er een gecoördineerde beoordeling van de gemeenschappelijke diensten die ESA verleent aan de vereffeninginstellingen van de groep. In die context wordt prioritair aandacht besteed aan de strategische projecten van Euroclear.

Ook voor LCH.Clearnet, de koepel boven de verrekeningsinstellingen Clearnet en London Clearing House en dus de centrale tegenpartij voor de verrekening van verrichtingen op Euronext, bestaat er een multilateraal samenwerkingsakkoord. In dit geval werken Franse, Nederlandse, Engelse, Portugese en Belgische autoriteiten samen. Omdat het prudentieel controlestatuut voor verrekeningsinstellingen nog niet is uitgewerkt bij KB, wordt de facto een benadering gevolgd die sterk aanleunt bij de praktijk van het banktoezicht. Daarbij wordt sterk gesteund op het toezicht dat de Franse autoriteiten op Clearnet (60) uitoefenen in hun hoedanigheid van toezichtsautoriteit van het land van oorsprong. Voor de wijzigingen aan het Clearing Rulebook, waarvoor telkens het akkoord van de Belgische minister van Financiën is vereist, overleggen de NBB en de CBFA steeds over de adviezen die zij aan de minister verlenen.

(58) Zie het verslag van het directiecomité 2005, p. 42.

(59) Zie het verslag van het directiecomité 2005, p. 55.

(60) Dat in Frankrijk het statuut heeft van kredietinstelling.

6. Toezicht op de wisselkantoren

Per einde 2005 waren er 22 wisselkantoren geregistreerd, tegenover 25 per einde 2004. Zes kantoren hebben in 2005 hun deuren gesloten wegens een tegvallend zakencijfer of omdat ze niet konden voldoen aan de financiële eisen die gelden voor wisselkantoren die de activiteit van geldoverdrachten willen uitoefenen. Drie nieuwe kantoren werden op de lijst ingeschreven. Van de 22 kantoren zijn er zes die zowel geldwissel als geldoverdrachten uitvoeren, negen die zich beperken tot geldwissel en vier die zich specialiseren in geldoverdrachten. Drie kantoren treden op als gevolmachtigd agent van een ander kantoor. Achttien wisselkantoren zijn opgericht in de vorm van een vennootschap, terwijl er vier zijn gevestigd als natuurlijke persoon. De gespecialiseerde wisselkantoren in geldoverdrachten beschikken over een netwerk van

171 vestigingen. De sectorale omzet is in 2005 gedaald en bedroeg per einde jaar 1,5 miljard euro, waarvan een derde uit geldoverdrachten.

Het toezicht op de wisselkantoren gebeurt op basis van analyses van hun maandelijkse rapportering over zakencijfer en aantal verrichtingen, en van controles ter plaatse die minstens eens per jaar plaatshebben. In die controles wordt gelet op de naleving van de wettelijke verplichtingen inzake identificatie van klanten en op de waakzaamheid t.o.v. hun wisselverrichtingen. Daarbij wordt het belang beklemtoond van aangepaste methodes voor het opsporen van verdachte verrichtingen. Aan de wisselkantoren die geldoverdrachten uitvoeren werd gevraagd attent te zijn voor de permanente naleving van de minimale eigen vermogens eis van 200.000 euro.

2.2.3. Prudentiële controle op de verzekeringsondernemingen en toezicht op de verzekeringstussenpersonen

Naast zijn taken die inherent zijn aan de uitoefening van het operationeel prudentieel toezicht (zie bij wijze van voorbeeld het tekstkader over de financiële analyse) heeft het departement prudentiële controle op de verzekeringsondernemingen ook een groot aantal algemene taken, zoals de animatie van thematische cellen en de ontwikkeling van de prudentiële methodologie. Het departement oefent ook toezicht uit op de verzekeringstussenpersonen en werkt mee aan de opvolging van de wetgevende en methodologische ontwikkelingen op het gebied van verzekering en herverzekering in Europese (ontwerprichtlijn Solvabiliteit II) en internationale context (werkzaamheden van de *International Association of Insurance Supervisors* - IAIS).

In 2005 besliste het departement multidisciplinaire controleteams op te zetten. De structuur van het departement kan worden weergegeven in de vorm van een matrix: op de hoofdas staan de gecontroleerde ondernemingen, die ingedeeld zijn volgens hun systemisch belang en hun kenmerken, en op de dwarsas de verschillende metiers waaruit de prudentiële controle bestaat.

Binnen de as «ondernemingen» werden er multidisciplinaire controleteams opgericht, die een gelijkaardige structuur hebben als die van andere controledepartementen. Dit vergemakkelijkt de samenwerking, met name voor wat betreft het toezicht op gemengde groepen of conglomeraten.

Binnen de as «metiers», dit wil zeggen de financiële analyse, de technische analyse (leven of niet-leven), de institutionele analyse en de inspectie, worden vraagstukken geanalyseerd die alle ondernemingen betreffen. Afhankelijk van de aard van het probleem wordt er een beroep gedaan op specialisten van andere departementen en in het bijzonder van het departement prudentieel beleid.

De huidige ontwikkelingen op het vlak van het toezicht op de verzekeringstussenpersonen en de inrichting van een gelijkaardig toezicht voor de bankbemiddelaars zijn factoren die naar alle waarschijnlijkheid een niet te verwaarlozen effect zullen hebben op de organisatie binnen de Commissie. Om te anticiperen op de verwachte ontwikkelingen is het departement eind 2005 overgegaan tot een aanpassing van zijn structuur. Het toezicht op de tussenpersonen werd toevertrouwd aan een aparte entiteit, die zich uitsluitend met deze opdracht bezighoudt.

In het gerapporteerde jaar werd aandacht besteed aan de bestending en uitbreiding van contacten met de leiding van de gecontroleerde ondernemingen.

Zo vonden talrijke ontmoetingen plaats met de gecontroleerde ondernemingen. Door dit directe contact met het bestuur van de verzekeringsondernemingen verwerft de toezichthouder een beter inzicht in hun concrete werking en bekommernissen. Zulks helpt hem het toezicht beter af te stemmen op de risico's van de ondernemingen. De respons van de ondernemingen op dit beleid is zeer positief en dit zal dan ook in de volgende jaren bestendigd worden.

Ook vonden talrijke contacten plaats met de verschillende relevante beroepsverenigingen.

Ontmoetingen met andere toezichthouders om concrete toezichtacties te coördineren, vonden eveneens plaats. In september was de Commissie tevens de gastvrouw voor de jaarlijkse *Conférence francophone* van de Franstalige verzekeringstoezichthouders van het Europese continent. Tijdens deze bijeenkomst bespreken de Franse (ACAM), Luxemburgse (Commassur), Zwitserse (OFAP) en Belgische toezichthouders, op informele wijze, thema's die de deelnemers op de agenda zetten.

2.2.3.1. De sector in cijfers

2.2.3.1.1. Verzekeringsondernemingen

Aantal toegelaten ondernemingen

Op 31 december 2005 waren er 110 verzekerings-ondernemingen naar Belgisch recht ingeschreven op de lijst. Dit waren er 20 minder dan eind 2000. De

dalende trend van het aantal verzekerings-ondernemingen wordt dus voortgezet.

Ondernemingen	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Naar Belgisch recht						
Naamloze vennootschappen	98	93	90	84	85	79
Samenwerkende vennootschappen	7	7	7	7	6	6
Onderlinge verzekeringsverenigingen	21	21	19	19	19	19
Allerlei	4	4	7	8	8	6
Subtotaal	130	125	123	118	118	110
Naar buitenlands recht						
EER	73	71	72	66	60	57
Buiten EER	6	6	6	5	3	3
Subtotaal	79	77	78	71	63	60
TOTAAL	209	202	201	189	181	170

Het aantal Europese ondernemingen met een bijkantoor in België daalt, terwijl dat van de Europese ondernemingen die in het kader van de vrije dienstverlening actief zijn, blijft stijgen. Wat het aantal bij-

kantoren betreft, bekleedt het Verenigd Koninkrijk nog altijd de eerste plaats. Op het vlak van de vrije dienstverlening komt Ierland op de tweede plaats, na het Verenigd Koninkrijk.

2005	Ondernemingen uit de EER die in België actief zijn in het kader van de vrije dienstverlening	Ondernemingen uit de EER met bijkantoor in België	Ondernemingen van buiten de EER met bijkantoor in België
Duitsland	52	10	
Denemarken	10		
Estland	3		
Finland	11		
Frankrijk	76	7	
Griekenland	3		
Hongarije	2		
Ierland	103		
IJsland	1		
Italië	39	1	
Liechtenstein	16		
Litouwen	3		
Luxemburg	76		
Malta	2		
Nederland	82	14	
Noorwegen	10		
Oostenrijk	16		
Polen	2		
Portugal	7		
Slovenië	2		
Spanje	12	1	
Tsjechië	3		
Verenigd Koninkrijk	186	24	
Zweden	22		
Zwitserland			3
TOTAAL	739	57	3

Overdrachten

In 2005 keurde de Commissie negen overdrachten van verzekeringsportefeuilles door Belgische verzekeringsondernemingen goed, gedeeltelijke overdrachten en fusies door opslorping inbegrepen.

Toelatingen, afstand van toelatingen en intrekkingen

In 2005 deden negen ondernemingen afstand van hun toelating (waaronder twee waarvan de toelating ambtshalve werd ingetrokken). Er werd één nieuwe onderneming toegelaten.

2.2.3.1.2. Verzekeringstussenpersonen

De tussenpersonen in cijfers

Op 31 december 2005 waren er 26.307 verzekerings-tussenpersonen ingeschreven. Er werden 48.658 distributieverantwoordelijken geregistreerd.

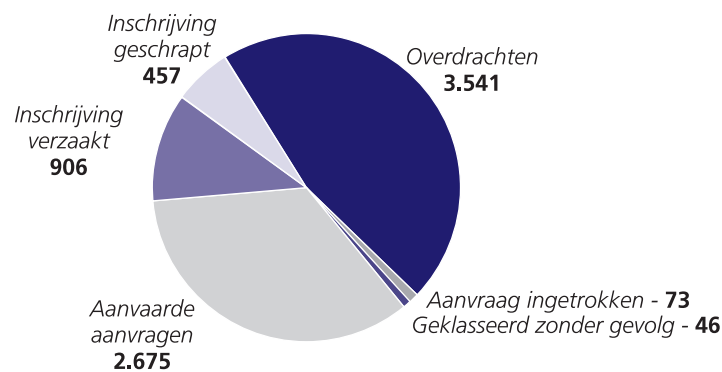
De dienst voor de verzekeringstussenpersonen heeft 202 klachten behandeld tegen in het register ingeschreven verzekeringstussenpersonen en voerde 62 controles ter plaatse uit.

457 tussenpersonen werden geschrapt omdat ze niet voldeden aan de inschrijvingsvoorwaarden (over een borgstelling beschikken, beroepsaansprakelijkheid verzekeren, jaarlijks inschrijvingsgeld betalen, voldoen aan

de vereisten van geschiktheid en professionele betrouwbaarheid). De belangrijkste bewegingen die in het register werden genoteerd zijn de volgende:

In 2005 geregistreerde bewegingen in de registratiedossiers

Totaal aantal: 7.698

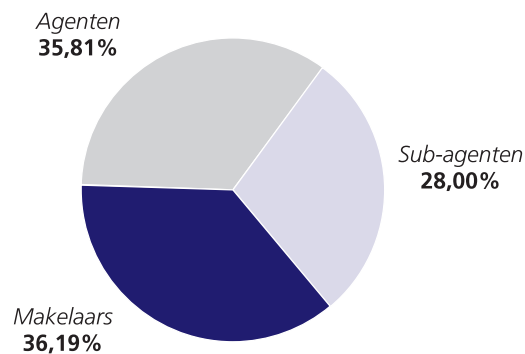
Overdracht van categorieën in het register van de tussenpersonen

De operatie, welke in 2004 werd opgestart, om alle verzekeringsmakelaars en verzekeringsagenten individueel aan te spreken met de bedoeling hen over te

hevelen naar één van de categorieën zoals bedoeld in de wet van 11 april 1999 werd in hetzelfde jaar afgerond en leidde tot de volgende verdeling:

Spreiding van het aantal verzekeringstussenpersonen over de categorieën voorzien in de wet van 27 maart 1995

Makelaars	Agenten	Subagenten	Totaal
9.520	9.420	7.367	26.307
36,19%	35,81%	28,00%	100,00%

2.2.3.2. Doelstellingen en beleidsaccenten van het prudentieel toezicht verzekeringsondernemingen

1. Actieplan

Het actieplan 2005-2007, dat goedgekeurd werd door het directiecomité en door de raad van toezicht, gaat uit van de volgende prioriteiten):

1. *Overheersing van het operationeel toezicht*

Na een periode van institutionele veranderingen en reorganisatie wordt het accent op het operationeel toezicht gelegd.

Voor de opvolging van de controleactiviteiten is het departement instrumenten aan het ontwikkelen die de vaststelling van de prioriteiten moeten vergemakkelijken.

De controles ter plaatse worden opgevoerd. Bedoeling is de helft van de beschikbare tijd van het departement hieraan te besteden.

2. *Focus op de levensverzekeringsactiviteiten*

De aard van de risico's en de toestand van de financiële markten - denken we maar aan het niveau van de rentevoeten - zijn factoren die het noodzakelijk maken dat er bijzondere aandacht wordt besteed aan de levensverzekeringsactiviteiten en inzonderheid:

- aan de problematiek van tak 21, en
- aan de dossiers in verband met de samenstelling van aanvullende voorzieningen.

3. *Risicobeheer*

In de huidige financiële wereld is het ondenkbaar dat een onderneming verzekeringsactiviteiten uitoefent zonder kennis te hebben van de nodige beheersinstrumenten en zonder deze instrumenten effectief te gebruiken. Deze vereiste is overigens expliciet opgenomen in de internationale regelgeving.

Om zich in te dekken tegen het renterisico moeten de ondernemingen een aanvullende levensverzekeringsvoorziening aanleggen wanneer de gewaarborgde rentevoet hoger is dan de referentierentevoet die berekend wordt op basis van het rendement van de OLO's op 10 jaar. Wanneer de onderneming echter kan aantonen, op basis van haar activa- en passivabeheer, dat deze aanvullende voorziening niet nodig is, kan zij van deze verplichting worden vrijgesteld. De aanvragen tot vrijstelling die in 2005 werden ingediend werden grondig onderzocht. Een dergelijk onderzoek moet het departement in de eerste plaats in staat stellen een standpunt in te nemen over de toekenning van de vrijstelling en daarover een voorstel voor te leggen aan het directiecomité. Daarnaast

leidt zo'n onderzoek echter ook tot een oordeel over de door de ondernemingen ontwikkelde beheerstechnieken.

Deze aanpak heeft ertoe geleid dat de prudentiële vereisten werden aangepast aan de financiële toestand van de ondernemingen die een vrijstelling hadden aangevraagd. Daarnaast kon er ook een stimulerend effect worden vastgesteld op de ontwikkeling van de beheerstechnieken, wat dan weer voor gevolg heeft dat een representatief aantal ondernemingen zich reeds in een gunstige positie bevindt om te kunnen voldoen aan de vereisten van de toekomstige Solvabiliteit II-richtlijn. De prudentiële ontwikkelingen op internationaal vlak maken het immers noodzakelijk dat er gebruik wordt gemaakt van geschikte beheersinstrumenten.

Voor de beoordeling van de individuele toestand van de ondernemingen is de evaluatie van het activa- en passivabeheer (ALM) dus een prioritair aandachtsgebied. Deze evaluatie moet een aanvulling vormen op het klassieke toezicht op de raming van de passiva en op het nog te systematiseren toezicht op het activabeheer.

Voor de beoordeling van de individuele financiële soliditeit van de ondernemingen en in het kader van de samenwerking met de Nationale Bank van België, die bevoegdheden heeft op macro-economisch vlak, moet de aandacht prioritair uitgaan naar de ontwikkeling van doeltreffende *stress tests*.

4. *Informatie*

Om inzicht te kunnen krijgen in de toestand van de ondernemingen die significant zijn, hetzij vanwege hun intrinsiek belang, hetzij door de ernst van hun situatie, moet de Commissie erop toezien dat de relevante informatie op de juiste niveaus beschikbaar is en verspreid wordt.

Naast de analyse van de sectorontwikkelingen, die gewoonlijk wordt uitgevoerd door het departement prudentieel beleid, moet er op zesmaandelijks basis ook een verslag worden opgemaakt van de volledige sector. Dit verslag bevat een risicoanalyse en bepaalt welke ondernemingen bijzondere aandacht behoeven.

5. *Organisatie van het toezicht*

De prudentiële benadering, die onder meer gebaseerd is op het begrip «concentrische cirkels», houdt met name in dat alle actoren die bij het toezicht op de ondernemingen betrokken zijn – bijvoorbeeld specifieke organen en functies binnen de onderneming, erkende commissarissen, aangewezen actuarissen – geresponsabiliseerd worden bij de uitoefening van hun opdrachten. Het is ook van groot belang dat er bij de organisatie van het toe-

zicht rekening gehouden wordt met principes inzake corporate governance die op het niveau van de financiële sector geharmoniseerd zijn. Om de controleacties te coördineren en om eventueel verdere invulling te kunnen geven aan het controleplan, zal er een dialoog worden gevoerd tussen de verschillende actoren die bij het toezicht op een onderneming of groep van ondernemingen betrokken zijn.

6. Zelfevaluatie

Er werd beslist de ondernemingen bij wijze van test een zelfevaluatie te laten uitvoeren. Bedoeling hiervan is dat er binnen de onderneming een denkoefening op gang wordt gebracht, die volgens een bepaald stramien verloopt, en dat het risicoanalysesysteem verder ontwikkeld wordt.

2. Enkele verwezenlijkingen over 2005:

1. *Controle van de organisatie van de ondernemingen en inspecties ter plaatse*

De verzekeringsondernemingen werden gevolgd door pluridisciplinaire teams van financiële en technische analisten, juristen en inspecteurs. Eind 2004 is het vijfhoekige inspecteursteam inspecties ter plaatse beginnen uitvoeren. In 2005 werden er bij de verzekeringsondernemingen, en met name bij de belangrijkste marktspelers, achttien inspectieopdrachten ter plaatse verricht. Hierbij lag het accent op de onafhankelijke controlefuncties en in het bijzonder op de interne audit, de werking van de beheersorganen en de inrichting van de *compliance*-functie. Ook de organisatie van en het toezicht op het distributienetwerk werden aan inspectie onderworpen. Een andere opdracht van het departement had betrekking op de werking en de follow-up van de buitenlandse activiteiten van een grote groep. In dit verband werd er in het buitenland een inspectie verricht in samenwerking met de buitenlandse controleautoriteiten.

De aanbevelingen die naar aanleiding van de opdrachten in verband met de controlefuncties geformuleerd werden, hebben voornamelijk betrekking op:

- ❖ de opstelling door de interne audit van een methodische, gedocumenteerde en volledige risicoanalyse, die als basis moet dienen voor de opstelling van het driejaarlijkse auditplan;
- ❖ de uitwerking door de interne audit van een methodologie voor de opvolging van de aanbevelingen; en
- ❖ de werking van de beleidsorganen en de schriftelijke vastlegging van hun besprekingen en beslissingen.

Wat de *compliance*-functie betreft, werden er in hoofdzaak aanbevelingen geformuleerd over de vastlegging van een integriteitsbeleid, het in kaart brengen en ana-

lyseren van de risico's die hierbij spelen en de opstelling van een gedetailleerd werkprogramma.

In de toekomst zal het accent worden gelegd op een pluridisciplinaire aanpak en op de risico's waarmee de ondernemingen geconfronteerd worden. De teams die hiervoor worden opgericht zullen samen een controleplan opstellen, dat onder meer inhoudt dat er uitgebreidere controles ter plaatse zullen worden uitgevoerd. De diepgang en de intensiteit van de controles ter plaatse zullen afhangen van het risicoprofiel van de ondernemingen.

De aanwervingen die het personeelsbestand van het departement moeten aanvullen tot op het niveau dat door het directiecomité werd vastgesteld, zouden in de loop van 2006 moeten worden afgerond. Om de integratie van de nieuwe medewerkers te bevorderen werden er ook belangrijke inspanningen geleverd op opleidingsgebied. Ook op technisch en financieel vlak en op auditgebied zullen er belangrijke inspanningen moeten worden geleverd om de deskundigheid aan te scherpen.

Verder werd er een plan uitgewerkt om de documentatie over de procedures voor de inspecties ter plaatse schriftelijk vast te leggen, wat tot een efficiëntere toepassing moet leiden van de controlemethodologie. In dit verband zijn er verschillende interne werkgroepen opgericht die procedures en werkprogramma's moeten uitwerken voor diverse thema's. Deze activiteiten moeten in de loop van 2006 worden afgerond. Om de controles ter plaatse te kunnen opdrijven, werd het vijfhoekige inspecteursteam begin 2006 versterkt met een zesde inspecteur. Ook de financiële en technische analisten zijn voorbereid om dergelijke controles uit te voeren binnen hun bevoegdheidsdomein.

2. *Enquête over het renterisico in de levensverzekering*

Het economisch klimaat wordt reeds geruime tijd gekenmerkt door zeer lage rentevoeten. In september 2005 bedroeg de rentevoet van de OLO's op 10 jaar nog amper meer dan 3%. Aangezien de verzekeringsondernemingen producten aanbieden met een gewaarborgde minimumrentevoet, zijn zij bijzonder gevoelig voor het renterisico.

De toegestane maximumvoet wordt vastgesteld door de Koning. Op verzoek van de minister van Economie heeft de Commissie een advies uitgebracht waarin zij stelt dat de vaststelling van deze rentevoet tot de bevoegdheid moet blijven behoren van de politieke overheid.

Begin augustus 2005 werd de spilrentevoet vastgesteld op 3,46%, wat lager is dan de gewaarborgde minimumrentevoet van een groot aantal overeenkomsten en in elk geval van de overeenkomsten met een

gewaarborgde rentevoet van 3,75%. Voor deze laatste overeenkomsten moest er eind 2005 voor het eerst een aanvullende voorziening worden samengesteld om de technische voorzieningen aan te vullen.

Een van de vragen waarover het departement zich intensief heeft moeten buigen is hoe de levensverzekeringsondernemingen zich in het huidige economische klimaat zullen indekken tegen het renterisico.

In het laatste trimester van 2005 heeft de Commissie een enquête ingesteld bij de betrokken verzekeringsondernemingen om na te gaan hoe zij het renterisico beheren. De ondernemingen werd een aantal vragen voorgelegd over hun toekomstige rentabiliteit, de mate waarin zij in staat zijn hun verbintenissen tegenover de verzekerden na te komen en hun solvabiliteit op middellange en lange termijn, uitgaande van een scenario van aanhoudend lage rentevoeten. De verwerking van de enquête is nog niet afgerond.

DE FINANCIËLE ANALYSE

- Het toezicht op de solvabiliteit

De controle van de solvabiliteit of nagaan dat de verzekeringsondernemingen over het vereiste eigen vermogen beschikken, is één van de belangrijkste elementen van het financiële toezicht.

Vooreerst dient de vereiste of samen te stellen solvabiliteitsmarge berekend te worden. In principe wordt de nodige solvabiliteit berekend op basis van de omvang van de verzekeringsactiviteiten. Voor de niet-levensverzekeringsverrichtingen wordt er hiervoor hoofdzakelijk uitgegaan van het premie-incasso, voor de levensverzekeringsverrichtingen worden de voorzieningen voor verzekering leven als belangrijkste berekeningsbasis aangewend. Bij deze berekening van de vereiste solvabiliteit wordt er ook binnen bepaalde limieten rekening gehouden met de overdracht van verzekeringsrisico's naar herverzekeringsondernemingen.

De samengestelde of aanwezige solvabiliteitsmarge stemt grosso modo overeen met het eigen vermogen van de verzekeringsonderneming aangevuld met enkele specifieke elementen zoals achtergestelde leningen, latente meerwaarden op activa, fonds van toekomstige toewijzingen en met aftrek van immateriële activa zoals oprichtingskosten, goodwill, enz.

De gegevens om zowel de samen te stellen solvabiliteitsmarge als de samengestelde solvabiliteitsmarge te berekenen worden voor het grootste deel uit de jaarrekening van de verzekeringsondernemingen geput. Daarom hecht de Commissie er veel belang aan dat de jaarrekening volgens de reglementaire bepalingen zou opgesteld worden. Tevens wenst ze ook een zo duidelijk mogelijk inzicht te krijgen in de wijze van opstelling van de jaarrekening. Hierbij steunt de Commissie op de erkende commissaris die de jaarrekening dient te waarmerken maar ook een uitgebreid verslag hierover moet opstellen. Naast het onderzoek door de erkende commissaris, verricht de Commissie ook talrijke validatietesten op de door de ondernemingen ingediende jaarrekeningen ten einde zich een zo betrouwbaar mogelijk beeld te kunnen vormen van de financiële draagkracht van de ondernemingen.

Het toezicht betreffende het beschikbare eigen vermogen of aanwezige solvabiliteitsmarge wordt niet alleen uitgevoerd ten aanzien van de individuele verzekeringsonderneming maar voor ondernemingen die tot een verzekeringsgroep behoren, wordt er nagegaan of er op groepsniveau voldoende eigen vermogen of de vereiste aangepaste solvabiliteitsmarge aanwezig is. Voor een dergelijk nazicht wordt er meestal gebruik gemaakt van de geconsolideerde jaarrekening. In dit kader dienen de ondernemingen de Commissie eveneens te informeren over de intragroepsverrichtingen. Dit toezicht is er hoofdzakelijk op gericht om te vermijden dat hetzelfde eigen vermogen meerdere malen zou aangewend worden om te voldoen aan de reglementaire eisen die aan de verschillende verzekeringsondernemingen van de groep gesteld worden of het verhinderen van de zogenaamde «double gearing».

De vereiste solvabiliteitsmarge wordt, zoals reeds vermeld, berekend in functie van de omvang van de verzekeringsactiviteiten waarbij er geen rekening gehouden wordt met andere risico's zoals bijvoorbeeld beleggingsrisico's. Daarom heeft de Commissie een systeem van weerstandstests ontworpen waarmee getoetst wordt of de beschikbare of samengestelde solvabiliteitsmarge bestand is tegen bepaalde waardedalingen van de belangrijkste activa zoals aandelen, obligaties, onroerende goederen, leningen en vorderingen. Indien de aanwezige of samengestelde solvabiliteitsmarge van een onderneming niet bestand is tegen deze vooropgestelde waardedalingen, zal de Commissie deze onderneming vragen de nodige maatregelen te treffen om haar risico-gevoeligheid te verminderen. In dit licht zal de Commissie de solvabiliteitssituatie van een onderneming ook toetsen op basis van de marktwaarde van de beleggingen in tegenstelling met een toetsing op basis van de balans die opgesteld wordt volgens het principe van de aanschaffingswaarde verminderd met de duurzame waardeverminderingen.

De Commissie beoordeelt de solvabiliteitsituatie van de individuele ondernemingen niet alleen bij het afsluiten van het boekjaar op basis van de jaarrekening maar verlangt dat de ondernemingen hierover ook trimestrieel verslag uitbrengen. Zo kan de Commissie de evolutie van de solvabiliteitsituatie van nabij volgen. Het toezicht dient echter niet uitsluitend de situatie op een bepaald ogenblik te analyseren maar moet zich ook een beeld kunnen vormen van de mogelijke ontwikkeling van de financiële situatie van de ondernemingen. In het licht van deze proactieve benadering van de ondernemingen, vraagt de Commissie dat ze jaarlijks hun toekomstplannen betreffende de ontwikkeling van hun activiteiten meedelen samen met de budgetten en de vooruitzichten inzake de solvabiliteitsituatie. De Commissie kan dan beoordelen of de ondernemingen wel over het nodige eigen vermogen of samengestelde solvabiliteitsmarge beschikken om hun toekomstplannen te realiseren zonder hun financiële situatie in gevaar te brengen.

- Het toezicht van de dekkingswaarden

Ten overstaan van hun verzekeringsverplichtingen, die tot uiting gebracht worden in de technische voorzieningen, dienen de verzekeringsondernemingen bezittingen of activa aan te duiden; deze activa worden dekkingswaarden genoemd. De activa die als dekkingswaarden mogen aangewend worden, moeten aan een hele reeks van reglementaire voorschriften beantwoorden. Vooreerst dienen de verzekeringsondernemingen bij de samenstelling van de dekkingswaarden de algemene beginselen van veiligheid, liquiditeit, rendement, diversificatie en spreiding na te leven. Ook moeten de dekkingswaarden in dezelfde munt als deze van de verzekeringsverplichtingen uitgedrukt zijn (congruentieprincipe). Tevens moeten ze in volle eigendom toebehoren aan de verzekeringsonderneming en exclusief voorbehouden zijn om de verzekeringsverplichtingen na te komen. Daarboven wordt de aard van de activa die als dekkingswaarden mogen aangewend worden, opgelegd door de reglementering.

De limieten binnen de welke bepaalde beleggingen mogen aangewend worden, worden eveneens door de reglementering opgelegd. Deze beperkingen worden zowel in functie van de technische voorzieningen als per tegenpartij vastgelegd. De waardering van de dekkingswaarden wordt strikt voorgeschreven door de reglementering en in beginsel worden ze aan marktwaarde gewaardeerd. De identificatie van de activa toegevoegd als dekkingswaarden moet op elk ogenblik zonder mogelijkheid van betwisting kunnen gebeuren. Daarom dienen de verzekeringsondernemingen een bijzonder register van deze activa bij te houden volgens welbepaalde vormvoorschriften.

De Commissie kijkt nauwgezet toe op de naleving van deze regels daar deze activa de waarborg uitmaken van de verzekeringsverplichtingen van de verzekeringsondernemingen ten aanzien van hun verzekeringnemers en de begunstigen van verzekeringscontracten maar eveneens het beleggingsrisico verminderen.

Ook bij dit nazicht vervult de erkende commissaris een primordiale rol. Daar hij de informatie die de verzekeringsondernemingen betreffende de dekkingswaarden aan de Commissie moeten overmaken dient te waarmerken, maar eveneens de eventuele niet-naleving van de reglementaire bepalingen moet melden.

De Commissie ontvangt de samenstelling van de dekkingswaarden samen met de jaarrekening en op het einde van elk kwartaal. Al deze gegevens worden via informaticatoepassingen verwerkt en getoetst aan de reglementaire voorschriften. Bij twijfel zal de Commissie een onderzoek ter plaatse instellen.

- Het toezicht van de globale rendabiliteit

Niettegenstaande de reglementering geen specifieke bepalingen bevat inzake de rendabiliteit van een verzekeringsonderneming, schenkt de Commissie ook aandacht aan het behaalde resultaat van een verzekeringsonderneming. Opdat een verzekeringsonderneming over een voldoende solvabiliteit zou blijven beschikken en alzo haar verzekeringsverplichtingen in de toekomst kan blijven nakomen, dient ze winstgevende activiteiten te ontwikkelen. De Commissie analyseert daarom de resultaten van de verzekeringsonderneming ten einde te achterhalen welke de oorzaken kunnen zijn van verliezen. Maar ook bij winstgevende activiteiten zal ze de bronnen van deze positieve resultaten onderzoeken ten einde eventuele schijnbare rendabele activiteiten tijdig te kunnen identificeren en mogelijke toekomstige verliezen tijdig te kunnen voorzien.

2.2.3.3. Doelstellingen en beleidsaccenten in het toezicht op de tussenpersonen

De dienst verzekeringstussenpersonen heeft zich in het voorbije jaar gewijd aan de versterking van het toezicht op de naleving van de wet van 27 maart 1995 betreffende de verzekeringsbemiddeling en de distributie van verzekeringen. Hierbij werd bijzondere aandacht besteed aan de naleving van de voorwaarden voor de inschrijving van tussenpersonen (beroepsaansprakelijkheidsverzekering, financiële draagkracht, betrouwbaarheid).

Een belangrijk instrument voor dit toezicht is de informatie-uitwisseling met de instellingen die de beroepsaansprakelijkheidsverzekeringen en financiële waarborg leveren. Deze instellingen sturen de Commissie regelmatig een lijst van de opgezegde overeenkomsten.

Ook in het kader van de behandeling van klachten tegen ingeschreven tussenpersonen wordt er een grondig onderzoek gevoerd naar de naleving van de inschrijvingsvoorwaarden.

Om het toezicht van de Commissie te vergemakkelijken werd er meer verantwoordelijkheid gegeven aan de centrale instellingen. Zij staan voortaan in voor het beheer van de inschrijvingsdossiers van de bij hen aangesloten verzekeringstussenpersonen en zien ook toe op de naleving van de inschrijvingsvoorwaarden.

De controles ter plaatse werden opgevoerd. Tijdens deze controles wordt niet alleen nagegaan of de tus-

senpersoon voldoet aan de inschrijvingsvoorwaarden maar wordt ook de kwaliteit gecontroleerd van de interne organisatie van de kantoren.

Ook bij de verzekeringsondernemingen werden controles uitgevoerd om de structuur en de organisatie van het commercieel netwerk van deze ondernemingen te onderzoeken en om na te gaan of de agenten van dit netwerk aan de inschrijvingsvoorwaarden voldeden. Het accent lag hier op de responsabilisering van de verzekeringsondernemingen.

De informatie die op de website van de Commissie gepubliceerd wordt over de tussenpersonen is zowel van nut voor de consument als voor de verzekeraar. Op grond van deze informatie kan de consument het statuut verifiëren van de tussenpersoon die zijn polissen beheert en kan de verzekeringsonderneming nagaan of de tussenpersonen waarmee zij werkt ingeschreven zijn bij de Commissie.

Om de inschrijvingsprocedure te vereenvoudigen en meer personeel te kunnen inzetten voor controleopdrachten, werd er beslist dat de inschrijving van de tussenpersonen en het beheer van de informatie die de Commissie nodig heeft voor het toezicht op de tussenpersonen, *online* moet kunnen gebeuren en dat hiervoor een toepassing zal worden ontwikkeld.

2.2.4. Aanvullende pensioenen

2.2.4.1. Organisatie en opdrachten van het departement

Het departement toezicht op de aanvullende pensioenen is belast met het prudentieel toezicht op de pensioenfondsen en de pensioenkassen, die voortaan «instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening» zullen worden genoemd, en met het toezicht op de naleving van de wetten op de aanvullende pensioenen (WAP en WAPZ). Aangezien er in het vorige verslag (61) uitvoerig werd ingegaan op de taken van het departement, beperken we ons hier tot de grote lijnen, waarbij we het accent leggen op de actiemiddelen van de Commissie.

Het prudentieel toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening moet van die instellingen een veilig vehikel maken voor de opbouw van aanvullende pensioenen. Dit houdt in dat er controle moet worden uitgeoefend op de financiën en de boekhouding van deze instellingen en op hun organisatie. Op financieel vlak moeten de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening voldoende «technische voorzieningen» aanleggen om de in het pensioenplan beloofde voordelen te kunnen uitkeren. Deze voorzieningen moeten worden gedekt door activa (zogenaamde «dekkings-

(61) Zie het jaarverslag CBFA 2004, p. 63 en 64.

waarden»), die aan minimumvereisten moeten voldoen op het vlak van diversificatie, veiligheid en liquiditeit. In bepaalde gevallen moet de instelling bij wijze van buffer aanvullende fondsen aanhouden die vrij zijn van alle verplichtingen. Men spreekt dan van een «solvabiliteitsmarge». De financiële vereisten zijn uiteraard afhankelijk van de aard van de toegekende voordelen en van de financieringswijze evenals van het feit of er een verzekering of herverzekering is.

Momenteel wordt het financieel toezicht voornamelijk uitgeoefend via de jaarrekeningen en de statistieken die de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening op geregelde tijdstippen moeten bezorgen aan de Commissie. De controles worden verricht op grond van de periodieke of bijzondere verslagen van de commissaris en, in voorkomend geval, van de door de instelling aangewezen actuaris. Het departement kan ook meer gerichte acties ondernemen. Het kan dit doen uit eigen beweging of naar aanleiding van een klacht. Door het toenemend aantal opdrachten die het departement de laatste jaren werden toebedeeld en door de omvang van die opdrachten, heeft het departement enkel gerichte acties kunnen uitvoeren wanneer er zich bijzondere omstandigheden voordeden die dit rechtvaardigden, zoals een klacht, een wijziging van het pensioenplan of een overdracht. In 2003 en 2004 werden er bijvoorbeeld ook controles uitgevoerd toen bleek dat bijna een op de vier instellingen een financieel tekort vertoonde.

Wanneer het departement vaststelt dat een instelling een financieel tekort vertoont, wat wil zeggen dat zij over onvoldoende vermogen beschikt om de technische voorzieningen en de samen te stellen solvabiliteitsmarge te dekken, dat de dekkingswaarden niet voldoen aan de reglementering of dat de samengestelde marge het voorgeschreven niveau niet meer bereikt, eist het departement een herstelplan. In dit plan vermeldt de instelling welke middelen zij zal aanwenden om het vastgestelde financiële tekort zo vlug mogelijk weg te werken. Het plan moet goedgekeurd worden door de Commissie, die toeziet op de uitvoering ervan en zo nodig bijkomende maatregelen oplegt. De herstelplannen die aan de Commissie werden voorgelegd weerspiegelen de grote diversiteit van de sector: verhoging van de bijdragen van de bijdragende onderneming, wijziging in de structuur van de beleggingen, toekomstige vermindering van bepaalde voordelen van het plan, enz. In de ergste gevallen kan de Commissie meer dwingende maatregelen nemen. Zo kan zij de vrije beschikking over de activa van de instelling beperken of verbieden. In het uiterste geval kan de Commissie de instelling voor bedrijfspensioenvoorziening in vereffening laten stellen.

Wat de *governance* betreft van de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening, controleert het departement of de leden van de organen en van de effectieve leiding van de instelling de noodzakelijke betrouwbaarheid en ervaring bezitten om hun functies uit te oefenen. Het departement ziet er ook op toe dat de instelling beschikt over een administratieve structuur en een interne organisatie die aangepast zijn aan haar activiteiten. Op dit vlak heeft het departement zich tot nog toe moeten beperken tot het toezicht op de naleving van de minimale wettelijke voorschriften. Extreme maatregelen zoals het onder voogdij plaatsen of het vervangen van de bestuurders van de instelling, waren tot nu toe niet nodig.

Het toezicht op de sociale reglementeringen over de aanvullende pensioenen betreft niet alleen de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening maar ook de verzekeringsondernemingen die werkzaam zijn in de tweede pensioenpijler. Dit toezicht houdt in dat er gecontroleerd wordt of de rechten die de WAP en de WAPZ toekennen aan de aangeslotenen en de begunstigen, nageleefd worden door de pensioeninstellingen. Zo gaat het departement onder meer na of de overlegprocedures worden gevolgd bij de invoering of de wijziging van het pensioenplan en of de wettelijke bepalingen op het stuk van het paritair beheer, discriminatie en minimumrechten, in acht worden genomen. Voor de sociale plannen wordt ook toegezien op de naleving van de verplichtingen inzake de beperking van de kosten en de winstverdeling.

Voor de sociale controle zijn de actiemiddelen van de Commissie beperkter. De Commissie heeft hier voornamelijk een adviesbevoegdheid maar kan het dossier ook doorsturen naar het parket. Noch de WAP, noch de WAPZ voorzien momenteel in de mogelijkheid om aanmaningen te versturen naar de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening. Wanneer de sociale bepalingen niet nageleefd worden, kan dit in sommige gevallen wijzen op een prudentieel probleem. Als de instelling bijvoorbeeld verzuimt bepaalde minimumrechten toe te kennen, kan dit te wijten zijn aan een financieringstekort, in welk geval de Commissie de hierboven omschreven maatregelen kan nemen.

In de loop van 2005 werd het departement toezicht op de aanvullende pensioenen met vier nieuwe medewerkers versterkt. Anderzijds zijn er ook twee kaderleden vertrokken. Op 31 december 2005 telde het departement achttien personeelsleden, waaronder vijftien kaderleden. In 2006 zullen er vier medewerkers worden aangeworven, waaronder twee kaderleden.

2.2.4.2. Het prudentieel toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening

2.2.4.2.1. Evolutie van de sector

Qua aantal waren de gecontroleerde instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening op 31 december 2005 als volgt verdeeld: 246 erkende instellingen (waaronder één pensioenkas), 85 ingeschreven instellingen (62) (waaronder 60 interne fondsen) en 5 instellingen in vereffening. In de loop van het jaar werden er 9 nieuwe instellingen erkend, terwijl er 7 in vereffening werden gesteld.

De heropleving van de beursmarkten heeft een positieve weerslag gehad op de financiële gezondheid van de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening. In 2003 hebben 66 instellingen een herstelplan moeten voorleggen. Op 31 december 2004 waren er van die 66 plannen, 31 die nog niet waren afgelopen (63), maar heeft de Commissie geen nieuwe plannen meer moeten eisen. Op 31 december 2005 waren er nog 20 plannen in uitvoering. In twee gevallen heeft de Commissie bijkomende maatregelen opgelegd. In de loop van 2005 werden er aan de Commissie twee nieuwe plannen voorgelegd, waarvan er nog een moet worden onderzocht.

2.2.4.2.2. Een nieuw prudentieel kader voor de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening

In 2005 heeft het departement toezicht op de aanvullende pensioenen verder gewerkt aan de modernisering van het prudentieel kader, waarmee een aanvang was gemaakt in 2004.

Op verzoek van de bevoegde ministers heeft de Commissie een voorontwerp van wet opgesteld over het toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening. Dit wetsontwerp streeft twee doelstellingen na. Ten eerste vormt het de omzetting van de richtlijn van 3 juni 2003 (64), die voorziet in een minimale harmonisering van de prudentiële vereisten. Deze richtlijn moet de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening van een lidstaat van de Europese Economische Ruimte in staat stellen pensioenplannen te beheren van ondernemingen die in om het even welke lidstaat van de Europese Economische Ruimte gevestigd zijn (65). Ten tweede brengt de ontwerp tekst de wettelijke bepalingen samen die als basis moeten dienen voor het prudentieel toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening, met name de huidige pensioenfondsen en pensioenkas.

Het departement aanvullende pensioenen heeft deelgenomen aan de werkzaamheden van de werkgroep *Occupational Pensions Committee* die in het kader van CEIOPS werd opgericht om een samenwerkingsprotocol op te stellen tussen de autoriteiten die in de verschillende lidstaten belast zijn met het toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening. Dit protocol, dat onder meer voorziet in een standaardisering van de documenten en procedures, moet de informatie-uitwisseling tussen de autoriteiten vergemakkelijken wanneer een instelling diensten wil verlenen op het grondgebied van een andere lidstaat dan haar lidstaat van herkomst. De werkgroep is in 2005 zesmaal bijeengekomen en over het ontwerpprotocol hebben er in februari en oktober twee consultatierondes plaatsgevonden. Het definitieve protocol werd op 22 februari 2006 goedgekeurd.

Gelijktijdig met de redactie van het voorontwerp van wet zelf worden er ook specifieke thema's bestudeerd. De resultaten hiervan zullen vertaald worden in de uitvoeringsmaatregelen van de wet (koninklijke besluiten en circulaire van de Commissie) of in nieuwe controletechnieken. De voornaamste thema's die in dit verband bestudeerd worden zijn de nieuwe methodes voor prudentieel toezicht, de *governance* van de IBP's en de nieuwe rapporteringsregels. Bij deze werkzaamheden wordt onder meer rekening gehouden met de resultaten van de beoordeling van de Belgische financiële sector door het Internationaal Monetair Fonds in het kader van het *Financial Sector Assessment Program*.

Wat de nieuwe controlemethodes betreft, werkt het departement aan een risicomodel dat steunt op een typologie die geïnspireerd is op die welke gebruikt wordt in de andere gecontroleerde sectoren. Aan de hand van dat model kan de Commissie zich een beter oordeel vormen van de risico's die in elke instelling aanwezig zijn en kunnen de middelen van het departement beter besteed worden. De vereisten van de richtlijn 2003/41/EG zullen waarschijnlijk leiden tot een meer dynamische conceptie van de financieringsregels. Er zou bijvoorbeeld meer gebruik gemaakt kunnen worden van ALM-technieken (Asset Liability Management).

Op boekhoudkundig vlak nopen de vereisten van de vernoemde richtlijn tot aanpassing en ontwikkeling van de boekhoudkundige schema's en statistische modellen. Dit moet ook leiden tot een betere kennis

(62) Voor dit begrip, zie jaarverslag CDV 2002-2003, p. 101.

(63) Zie het jaarverslag CBFA 2004, p. 64.

(64) Richtlijn 2003/41/EG van het Europees Parlement en de Raad van 3 juni 2003 betreffende de werkzaamheden van en het toezicht op instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening.

(65) Voor meer gedetailleerde commentaar bij de richtlijn 2003/41/EG, zie het verslag van het directiecomité 2005, p. 20.

van de gecontroleerde instellingen. Met de circulaires P.40 en P.41 (66) is er al een eerste stap gezet op het gebied van de gegevensinzameling en de jaarrekening. De ontwikkelingen in de IAS/IFRS-normen worden door het departement op de voet gevolgd. Het is immers niet uitgesloten dat de instellingen hun technische voorzieningen op min of meer lange termijn zullen moeten berekenen overeenkomstig de vereisten van IAS 19, of zelfs in *fair value*.

In oktober 2004 heeft de Commissie aan de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening de circulaire P-38 verstuurd, om hen te herinneren aan de regels die van toepassing zijn op het vlak van het beheer en de werking van de multiwerkgeversfondsen (67). De betrokken instellingen kregen tot 31 december 2005 de tijd om hun statuten of de beheersovereenkomst met de bijdragende ondernemingen aan te passen. Een relatief groot aantal instellingen had op 31 december 2005 nog geen gevolg gegeven aan deze circulaire. Dit dossier wordt verder opgevolgd in 2006.

Om een veilige bron van financiering te kunnen zijn voor de aanvullende pensioenen, moet de instelling voor bedrijfspensioenvoorziening over een structuur beschikken die aangepast is aan haar activiteiten en onberispelijke en bekwame bestuursorganen hebben. Het

departement heeft de *governance* van de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening bestudeerd en heeft het resultaat van deze denkoefening reeds vertaald in het voornoemde voorontwerp van wet, dat over dit aspect van het toezicht een apart hoofdstuk bevat. De ontwerptekst legt de minimumvoorwaarden vast voor een gezond beheer van de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening en voorziet dat de structuren kunnen worden aangepast aan de specifieke situatie van de instelling. Volgens het ontwerp kan de Commissie echter ook eisen dat de beleidsstructuur van de instelling versterkt wordt (bijvoorbeeld door de oprichting van een directiecomité of door een verhoging van het aantal leden van de bestuursraad) wanneer zij van oordeel is dat de bestaande structuur niet geschikt is voor de activiteiten van de instelling.

Verder werden er enkele specifieke vraagstukken bestudeerd in interne werkgroepen. Zo wordt onderzocht of de uitzonderingsbepalingen die in 1986 werden toegekend aan interne fondsen en aan ingeschreven pensioenfondsen, behouden moeten blijven. In afwachting van een beslissing hierover zal de Commissie zich beperken tot een versterking van de bestaande controlemaatregelen, onder andere via het jaarverslag, dat deze fondsen haar regelmatig moeten bezorgen.

2.2.4.3. Toezicht op de aanvullende pensioenen

2.2.4.3.1. Klachten en interpretatievragen

Wat het toezicht op de sociale aspecten van de aanvullende pensioenen betreft, werd ook dit jaar, net zoals in 2004, een belangrijk deel van de activiteiten van het departement besteed aan het behandelen van klachten en interpretatievragen. In 2005 konden er maar twaalf van de vragen als klachten worden beschouwd, wat relatief weinig is. Het gaat vaak om complexe dossiers die betrekking hebben op oude situaties en die relatief veel tijd vergen. Naast deze klachten ontving het departement maandelijks zo'n twintigtal gewone vragen en interpretatievragen allerhande.

De vragen die aan het departement worden voorgelegd, hebben meestal betrekking op de berekening van de verworven rechten, in het bijzonder in het kader van een uitreding uit het pensioenplan. Het departe-

ment ontvangt ook vragen over de overdracht van de reserves bij stopzetting van een bedrijfstak of over de interpretatie van artikel 27, § 1, van de WAP, dat belet dat de uitkeringen worden afgekocht of uitbetaald vóór de aangeslotene de leeftijd van 60 jaar heeft bereikt. De Commissie is van mening dat afkoop of uitbetaling maar mogelijk is vanaf 60 jaar indien het pensioenreglement die mogelijkheid biedt. Om dit te verduidelijken zou er in het voornoemde wetsontwerp een specifieke bepaling moeten worden opgenomen.

Ook de echte of vermeende problemen op het vlak van de discriminatie roepen veel vragen op. De werkgroep ad hoc die in 2004 werd opgericht binnen de Commissie voor Aanvullende Pensioenen (68) is in 2005 elfmaal bijeengekomen. Aangezien de Commissie instaat voor het prudentieel toezicht op de sociale aspecten van de WAP, was zij in deze werkgroep verte-

(66) Zie het verslag van het directiecomité 2005, p.60.

(67) Zie het jaarverslag CBFA 2004, p. 65.

(68) Zie het jaarverslag CBFA 2004, p. 67.

genwoordigd. Het verslag van deze werkgroep werd overgemaakt aan de Commissie voor Aanvullende Pensioenen, die het in de loop van 2006 zal bestuderen en eventueel eigen aanbevelingen zal formuleren.

Tot slot werd het departement herhaaldelijk om technisch advies gevraagd over de invoering van een pensioenplan, en meer specifiek over de inrichting van een sociaal pensioenplan.

2.2.4.3.2. Het toezicht op de sociale aspecten

Om de reeds aangehaalde redenen werd er op de sociale aspecten van de aanvullende pensioenen voornamelijk controle uitgeoefend naar aanleiding van de invoering van een pensioenplan of in het kader van een klacht. Het departement werkt echter aan een methodologie die meer systematische controles mogelijk moet maken.

Een aanzienlijk takenpakket werd verbonden met de ontwikkeling van een interpretatie- en toetsingskader inzake de sociale pensioenstelsels. De sociale pensioenstelsels zijn een nieuw type pensioenstelsels, dat werd ingevoerd door de WAP. Het gaat om pensioenstelsels die niet alleen de pensioenopbouw nastreven, maar daarnaast eveneens een solidariteitsluik bevatten. De WAP heeft aan de sociale pensioenstelsels een aantal bijkomende voorwaarden verbonden. Zo geldt er een verplichte kostenbeperking, een verplichting tot integrale winstverdeling en een verplicht gescheiden beheer van het luik pensioen en het luik solidariteit. Het expliciteren van deze algemene wettelijke bepalingen naar voor de inrichters en pensioeninstellingen praktisch bruikbare regels vormde een eerste belangrijke aandachtspunt.

Een tweede punt betrof de controle op de sociale pensioenstelsels. Deze vormt een gedeelde bevoegdheid van de Commissie en de fiscale administratie, dit omwille van het bijkomend fiscaal voordeel dat de WAP aan sociale pensioenstelsels toekent. Omwille van dat tweeledig karakter is het departement een overleg gestart met de fiscale administratie met het oog op het sluiten van een protocol over de sociale pensioenstelsels. Dit moet toelaten de procedures zoveel mogelijk te vereenvoudigen en de rechtszekerheid voor de betrokken instellingen te maximaliseren, zoals trouwens expliciet werd gevraagd door de Commissie voor Aanvullende Pensioenen (advies nr. 8). Ook voor de

sociale pensioenovereenkomsten in uitvoering van de WAPZ, werd het overleg met het oog op het sluiten van een protocol opgestart.

Ten slotte diende aandacht te worden besteed aan de aspecten die verband houden met het beheer van sociale pensioenstelsels. In dat kader werden de toepassingsproblemen in kaart gebracht die rijzen in het geval een pensioenstelsel wordt beheerd in het kader van een zogenaamde KB '69-instelling (69). Bijzondere aandacht ging daarbij uit naar de sectorale pensioenstelsels.

Wat de individuele toezeggingen betreft, heeft de Commissie een circulaire WAP-4 gepubliceerd, die de circulaire WAP-2 vervangt. In de nieuwe circulaire wordt meer uitleg gegeven bij bepaalde begrippen en wordt de informatie die de inrichters aan de Commissie moeten verstrekken, uitgebreid (70).

2.2.4.3.3. Het secretariaat van de Commissies en Raden

Het departement toezicht op de aanvullende pensioenen verzorgt het secretariaat van de vier adviesinstanties die door de WAP en de WAPZ in het leven zijn geroepen en van de werkgroepen die door deze organen zijn opgericht.

De Commissie voor aanvullende pensioenen is negenmaal bijeengekomen in 2005 en heeft vijf adviezen uitgebracht, waarvan drie uit eigen beweging, een op verzoek van de Commissie en een op verzoek van de minister van Pensioenen:

- ❖ advies nr. 6 over het begrip «normale pensioenleeftijd», dat in verschillende reglementeringen gebruikt wordt,
- ❖ advies nr. 7 over de fiscale behandeling van pensioenkapitaal,
- ❖ advies nr. 8 over de erkenning van sociale plannen,
- ❖ advies nr. 9 (op verzoek van de minister van Pensioenen) over het ontwerp van koninklijk besluit tot aanwijzing van de ambtenaar in het kader van de sociale pensioenstelsels,
- ❖ advies nr. 10 (op verzoek van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen) over de 4%-regel (artikel 14, § 3, 3°, lid 2, van de WAP).

(69) Het betreft verzekeringsinstellingen die voldoen aan de voorwaarden bedoeld in het K.B. van 14 november 2003 betreffende de toekenning van buitenwettelijke voordelen aan de werknemers bedoeld bij het koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers en aan de personen bedoeld in artikel 32, eerste lid, 1° en 2° van het Wetboek van Inkomstenbelastingen 1992, tewerkgesteld buiten een arbeidsovereenkomst.

(70) Voor meer gedetailleerde commentaar bij de circulaire WAP 4, zie het verslag van het directiecomité 2005, p. 108.

Daarnaast zijn er vier werkgroepen die in 2005 verschillende keren zijn bijeengekomen:

- ❖ de werkgroep «discriminatie» (zie hierboven),
- ❖ de werkgroep die zich buigt over de informatiestromen waarmee de sectorale pensioenstelsels geconfronteerd worden,
- ❖ de werkgroep «slapers» die de problematiek bestudeert van de werknemers die niet langer werkzaam zijn bij de inrichter maar die nog rechten kunnen putten uit het pensioenstelsel van die inrichter,
- ❖ de werkgroep «APV» die onderzoek verricht naar de mogelijkheid om voor de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening een nieuwe specifieke rechtsvorm te creëren onder de benaming pensioenvereniging – association de pension.

De eerste twee van die werkgroepen hebben hun werkzaamheden beëindigd; in 2006 zou er een advies moe-

ten komen van de Commissie voor Aanvullende Pensioenen. De werkzaamheden van de groep «slapers» waren eind 2005 nog niet voltooid en de werkgroep «APV» heeft zijn activiteiten voor onbepaalde tijd gestaakt.

De Raad voor Aanvullende Pensioenen heeft in 2005 zijn huishoudelijk reglement opgesteld. Daarnaast heeft hij op verzoek van de minister van Pensioenen twee adviezen geformuleerd, respectievelijk over het ontwerp van koninklijk besluit houdende vaststelling van het bedrag van de presentiegelden van de leden van de Commissie voor Aanvullende Pensioenen en over het ontwerp van koninklijk besluit tot aanwijzing van de ambtenaar in het kader van de sociale pensioenstelsels.

De Commissie voor het Vrij Aanvullend Pensioen voor Zelfstandigen en de Raad voor het Vrij Aanvullend Pensioen voor Zelfstandigen zijn in 2005 niet bijeengekomen.

Aanvullende of bovenwettelijke pensioenen zijn pensioenen die in het kader van de beroepsactiviteit worden opgebouwd om het wettelijk pensioen aan te vullen. Deze aanvullende pensioenen vormen de zogenaamde *tweede pensioenpijler*. De *eerste pensioenpijler* bestaat uit de wettelijke pensioenen en de *derde pijler* uit de individuele pensioenen die door particulieren worden opgebouwd, bijvoorbeeld via pensioenspaarformules of individuele levensverzekeringen.

Het aanvullend pensioen voor werknemers wordt gefinancierd door de werkgever of door de werknemer zelf. Ook zelfstandigen kunnen een aanvullend pensioen opbouwen in het kader van hun beroepsactiviteit.

Behoudens uitzondering steunt de tweede pensioenpijler op een systeem van *kapitalisatie*. Dit betekent dat de pensioenuitkeringen die de werknemers of hun rechthebbenden op een bepaald ogenblik zullen ontvangen, gefinancierd worden door de stortingen die voor of door hen verricht zijn tijdens hun actieve loopbaan.

Het aanvullend pensioen kan worden opgebouwd bij een verzekeringsonderneming of bij een **instelling voor bedrijfspensioenvoorziening** (wat tot nu toe «voorzorginstelling» - of ook «pensioenfonds» - of «pensioenkas» genoemd werd, naargelang het respectievelijk ging om een aanvullend pensioen voor werknemers of voor zelfstandigen).

Pensioenfondsen en pensioenkasen zijn niet-commerciële instellingen die op initiatief van een **inrichter** worden opgericht in de vorm van een vereniging zonder winstoogmerk of een onderlinge verzekeringsvereniging. De **inrichter** kan één onderneming zijn, verschillende ondernemingen (multiwerkgeversfonds), een volledige sector (sectorfondsen) of een beroepsvereniging (zelfstandigen). In een instelling voor bedrijfspensioenvoorziening zijn er geen aandeelhouders die een rol zouden kunnen spelen bij de versterking van de solvabiliteit. Dit verklaart waarom het **prudentieel toezicht** op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening op sommige punten verschilt van dat op de verzekeringsondernemingen.

Een ander verschil met de verzekeringssector is het grote aantal (zeer) kleine instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening die bijvoorbeeld enkel het pensioenplan van een categorie van werknemers van één bepaalde onderneming beheren. Dit rechtvaardigt de toepassing van enigszins soepelere controleregels.

De wetten die het **sociaal toezicht** regelen (WAP en WAPZ) worden echter op nagenoeg identieke wijze toegepast voor de verzekeringsondernemingen en voor de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening.

2.2.5. Toezicht op de financiële informatie en markten

2.2.5.1. Inleiding

2005 werd gekenmerkt door een forse stijging van het aantal operationele dossiers dat het departement «toezicht op de financiële informatie en markten» diende te onderzoeken met betrekking tot zijn verschillende activiteiten en opdrachten die allemaal rechtstreeks verband houden met de integriteit en de transparantie van de markten en de gelijke behandeling van de beleggers. De activiteiten en opdrachten van het departement kunnen als volgt worden uitgesplitst:

- ❖ het toezicht op de financiële verrichtingen,
- ❖ het toezicht op de financiële informatie,
- ❖ het markttoezicht,
- ❖ de bestrijding van marktmisbruik,
- ❖ het toezicht op de marktondernemingen, en
- ❖ het toezicht op de instellingen voor collectieve belegging (ICB's).

In 2005 hebben zich (ten opzichte van de vorige verslagperiode) diverse opvallende evoluties voorgedaan, waarvan hierna een niet-exhaustieve opsomming volgt:

- ❖ de verzesvoudiging van het aantal beursintroducties,
- ❖ het hoge aantal complexe of transnationale openbare overname- en ruilaanbiedingen,
- ❖ de significante evolutie van de uitgiften en/of toelatingen van beleggingsinstrumenten met kapitaalrisico,
- ❖ de sterke toename (+7,9%) van het aantal effectief verhandelde compartimenten van ICB's naar Belgisch recht waarvoor de CBFA de eerstelijns-toezichthouder is, en
- ❖ de eerste beslissingen van het directiecomité over verschillende materies die tot de operationele bevoegdheden van het departement behoren (marktmisbruik, prospectus, ...) en in verband waarmee administratieve sancties kunnen worden opgelegd.

Verder was 2005 ook een scharnierjaar:

- ❖ eerst en vooral voor de genoteerde vennootschappen die een geconsolideerde jaarrekening opstellen en hun financiële informatie voortaan bijgevolg volgens de nieuwe IFRS-normen moeten beheren,
- ❖ vervolgens omwille van de overschakeling van de overgrote meerderheid van ICB's (met paspoort) op het nieuwe 'UCITS III'-statuut, waardoor overigens ook bepaalde vermogensbeheerders op het 'UCITS III'-statuut overschakelden, en

- ❖ tot slot voor de emittenten die vanaf 1 juli 2005 aanspraak verkozen te maken op de door de prospectusrichtlijn ingevoerde regeling van het Europees paspoort.

Dit resulteerde in evenveel belangrijke evoluties van het beurslandschap en van het financieel landschap in België, zonder dat dit tot op heden voor strubbelingen zorgde.

Door die uiteenlopende factoren konden de soliditeit en de kwaliteit worden getest - vanuit operationeel oogpunt en in diverse situaties - van het instrumentarium dat de Commissie ruim een jaar geleden heeft ontwikkeld voor het toezicht op de informatieverstrekking en de financiële markten.

In dat verband vormen het multidisciplinaire karakter van de binnen het departement uitgeoefende métiers en het (aan de Commissie verleende) statuut van enige toezichthouder op de Belgische financiële markten onbetwistbare voordelen voor het operationele beheer van die verschillende dossiers.

In 2006 zou een beslissende vooruitgang moeten kunnen worden geboekt op het vlak van de omzetting en de effectieve tenuitvoerlegging van verschillende Europese rechtsinstrumenten, zoals de richtlijnen «transparantie» en «marktmisbruik».

Tegen die achtergrond wordt, voor elk type operationele bevoegdheid van het departement, eerst systematisch toelichting gegeven bij de betrokken controleopdracht, waarna dieper wordt ingegaan op het activiteitenverslag 2005 en op de doelstellingen van de verschillende diensten binnen het departement voor 2006.

2.2.5.2. Het toezicht op de financiële verrichtingen

2.2.5.2.1. Toezichtsoopdracht

Met het toezicht op de financiële verrichtingen wordt erover gewaakt dat het publiek volledig wordt geïnformeerd via een door de Commissie goedgekeurd prospectus, wanneer het wordt aangesproken om effecten te kopen (in het kader van een openbaar aanbod tot verkoop) of te verkopen (in het kader van een openbaar koop-, ruil- of uitkoopaanbod).

De Commissie ziet ook toe op de naleving van de voorwaarden ten gronde waaraan openbare koop-, ruil- of uitkoopaanbiedingen moeten voldoen en die ertoe strekken de gelijke behandeling van de beleggers en de marktintegriteit en -transparantie te garanderen.

Hoe onderzoekt de CBFA een ontwerpprospectus ?

Het prospectus is het document dat wordt opgesteld onder de verantwoordelijkheid van de bieder en dat alle noodzakelijke informatie bevat die het publiek nodig heeft om de voorgestelde verrichting te kunnen beoordelen. Het exhaustieve karakter, de kwaliteit en de leesbaarheid van de informatie worden door de Commissie gecontroleerd via een vaak iteratief proces waarbij de emittent en de Commissie betrokken zijn; de doelstelling daarvan is het ontwerpprospectus - via een uitwisseling van vragen en antwoorden en via opeenvolgende aanpassingen door de emittent - aan te vullen, te verduidelijken of te verantwoorden. Die procedure neemt nu eens weinig, dan weer veel tijd in beslag afhankelijk van de complexiteit van de geplande verrichting, de aard van de ondervonden problemen en de reactiesnelheid van de emittent. Over het algemeen houdt dit in dat de emittent verschillende versies van het prospectus moet opstellen vóór de tekst klaar is om door de Commissie te worden goedgekeurd. De Commissie levert de nodige inspanningen om de emittent haar eerste opmerkingen binnen twee tot drie weken na ontvangst van het eerste ontwerpprospectus te bezorgen. Die termijn kan sterk worden ingekort bij recurrente verrichtingen, zoals uitgiften van gestructureerde obligaties, voor zover de Commissie en de emittent een akkoord hebben bereikt over het stramien van de informatie die over zo'n uitgifte moet worden verstrekt.

2.2.5.2.2. Activiteitenverslag

Kenmerkend voor 2005 waren de volgende evoluties:

- ❖ het stijgend aantal complexe financiële verrichtingen: 13 beursintroducties (waarvan 4 op Eurolist by Euronext en 6 op de Vrije Markt) en 15 openbare koop-, ruil- en uitkooaanbiedingen,
- ❖ de lancering van de Vrije Markt met 6 introducties, waardoor het totaal aantal op die markt genoteerde vennootschappen uitkwam op 7,

- ❖ een zeker herstel van het evenwicht tussen de uitgiften van schuldefecten met en zonder gewaarborgd kapitaal, en
- ❖ de impact van de inwerkingtreding van de prospectusrichtlijn.

Onderstaande tabel vermeldt het aantal uitgiftedossiers waarover het directiecomité in 2005 een beslissing heeft genomen (71).

Aantal dossiers	2003	2004	2005
Beursintroducties op Euronext Brussels	14	2	13
op Eurolist by Euronext Brussels	9	1	7
op de Tweede/Nieuwe Markt (2003) - op de Vrije Markt (2004/2005)	5	1	6
Bijkomende opnemingen van vennootschappen op Eurolist by Euronext Brussels	72	76	38
Openbare koop-, ruil- en uitkooaanbiedingen	21	18	15
Uitgiften en/of opnemingen van beleggingsinstrumenten met kapitaalrisico	25	14	43
Uitgiften en/of opnemingen van beleggingsinstrumenten zonder kapitaalrisico	38	78	86
Uitgiften en/of opnemingen van warrants	14	9	11
Kasbons, achtergestelde obligaties en kapitalisatiebons	13	10	16
Andere	63	38	26
Totaal	260	245	248

(71) Werknemersparticipatieplannen worden niet meer in deze tabel opgenomen, omdat zij sinds 1 juli 2005, de datum waarop de prospectusrichtlijn in werking trad, van rechtswege zijn vrijgesteld van de prospectusplicht, op voorwaarde dat gelijkwaardige informatie ter beschikking wordt gesteld van het publiek. De in 2003, in 2004 en tot 30 juni 2005 uitgevoerde verrichtingen conform de regeling van de wederzijdse erkenning en de sinds 1 juli 2005 uitgevoerde verrichtingen conform de regeling van het Europees paspoort komen aan bod in een afzonderlijke tabel.

Voor de beursintroducties op de Vrije Markt is het prospectus het enige document dat door de Commissie wordt goedgekeurd. Die genoteerde vennootschappen zijn immers niet onderworpen aan het permanente toezicht van de Commissie op de publicatie van financiële informatie. Enkel de strafrechtelijke bepalingen inzake marktmisbruik zijn op hen van toepassing.

De door de prospectusrichtlijn ingevoerde nieuwe regeling is operationeel sinds 1 juli 2005.

De Commissie heeft maatregelen genomen om de emittenten in staat te stellen vanaf die datum aanspraak te maken op de nieuwe regeling, hoewel de richtlijn op dat moment nog niet in Belgisch recht was omgezet. Zij heeft daarover op haar website een mededeling gepubliceerd waarin zij toelichting geeft bij de manier waarop de dossiers sinds 1 juli 2005 worden behandeld en bij de manier waarop de emittenten zich bij de uitvoering van hun verrichtingen in België op de rechtstreekse uitwerking kunnen beroepen. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de verrichtingen die vanuit het buitenland in België zijn uitgevoerd tot 30 juni 2005 conform de regeling van de wederzijdse erkenning en sinds 1 juli 2005 conform de regeling van het Europees paspoort.

Verrichtingen die zijn uitgevoerd conform de regeling van de wederzijdse erkenning	2003	2004	2005
Uitgiften en/of opnemingen van beleggingsinstrumenten met kapitaalrisico	20	14	11
Uitgiften en/of opnemingen van beleggingsinstrumenten zonder kapitaalrisico	7	24	11
Verrichtingen die sinds 1 juli 2005 zijn uitgevoerd conform de regeling van het Europees paspoort			
Uitgiften en/of opnemingen van beleggingsinstrumenten met kapitaalrisico	-	-	36
Uitgiften en/of opnemingen van beleggingsinstrumenten zonder kapitaalrisico	-	-	47
Totaal	27	38	105

Als gevolg van met name de verdwijning van de vrijstelling van de prospectusplicht voor euro-obligaties, zijn 81 uitgifteprogramma's (*Euro Medium Term Note program, Debt Issuance program,...*) ter kennis gebracht van de Commissie, waarvan 31 door de CSSF (Luxemburg), 23 door de FSA (Verenigd Koninkrijk), 19 door de AFM (Nederland), 4 door de AMF (Frankrijk), 2 door de BAFIN (Duitsland) en 2 door de IFSRA (Ierland). Tijdens diezelfde periode zijn 83 effectieve verrichtingen ter kennis gebracht van de Commissie tegenover de 27 verrichtingen die conform de regeling van de wederzijdse erkenning zijn uitgevoerd tijdens het eerste halfjaar van 2005. Wat die verrichtingen betreft, beperkt het optreden van de Commissie zich tot de toetsing of de commerciële mededelingen al dan niet misleidend kunnen zijn voor het beleggerspubliek, aangezien het prospectus door de buitenlandse autoriteit wordt goedgekeurd.

Wat de werknemersparticipatieplannen betreft, heeft de Commissie beslist om op de toekenning van opties dezelfde regeling toe te passen als de in de prospectusrichtlijn voorziene regeling voor de toekenning van warrants (72). Wanneer aan het personeel opties worden toegekend, hoeft niet langer een prospectus te worden opgesteld als die toekenning gratis gebeurt. Ook toekenningen onder bezwarende titel worden trouwens vrijgesteld van de prospectusplicht, op voorwaarde dat gelijkwaardige documentatie ter beschikking wordt gesteld van het personeel.

In 2005 heeft het Hof van Beroep te Brussel ook zijn eerste beslissingen genomen in het kader van de hem bij de wet van 2 augustus 2002 verleende controlebevoegdheid in volle rechtsmacht, inzonderheid op het vlak van de goedkeuring van prospectussen of de in-

(72) Opties die geen effecten vormen, vallen buiten het toepassingsgebied van de richtlijn. Vanuit economisch oogpunt zijn opties en warrants echter vergelijkbaar.

breuken op de wetgeving inzake openbare aanbiedingen van effecten. Naast de geschillen over welbepaalde verrichtingen (zie in het bijzonder de geschillen in het dossier Suez/Electrabel (73)) heeft het Hof van Beroep zich ook uitgesproken over de eerste administratieve geldboete die de Commissie met betrekking tot die materie had opgelegd. Het Hof heeft meer bepaald de vernietiging uitgesproken van de beslissing van de Commissie om een administratieve geldboete van 20.000 euro op te leggen aan eenieder die een ander prospectus had verspreid dan het door haar goedgekeurde prospectus. De uitspraak van het Hof steunde op de overweging dat de verwoording van de beslissing van de Commissie in dit dossier onvoldoende rechtszekerheid bood voor zo'n zware sanctie. Het Hof heeft daarentegen wel de beslissing van de Commissie bevestigd om diezelfdeieder een administratieve geldboete van 30.000 euro op te leggen omdat hij een kennisgeving had gepubliceerd om de betrokken verrichting aan te bevelen, zonder die eerst aan de Commissie voor te leggen. Dit was meteen ook de eerste administratieve geldboete die in dat verband in België werd opgelegd.

2.2.5.2.3. Doelstellingen

De belangrijkste doelstelling voor 2006 is een verdere verbetering van de kwaliteit van de informatieverstrekking door een nog grondigere risicoanalyse, terwijl er verder ook zal blijven worden op toegezien dat de dossiers zo snel mogelijk worden afgehandeld.

2.2.5.3. Toezicht op de financiële informatie

2.2.5.3.1. Toezichtopdracht

Krachtens het koninklijk besluit van 31 maart 2003 is de Commissie belast met het toezicht op de emittenten van financiële instrumenten (waarvan de effecten zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereguleerde markt). Dat toezicht betreft de naleving door die emittenten van de hen opgelegde verplichtingen. Die verplichtingen zijn bedoeld om de bescherming van de beleggers op die markten te garanderen, en dit door informatie voor het publiek verkrijgbaar te stellen die nodig is voor de transparantie, de integriteit en de goede werking van de markten, alsook via de naleving door diezelfde emittenten van het beginsel van de gelijke behandeling van de houders van financiële instrumenten die zich in dezelfde omstandigheden bevinden.

Voornoemde verplichtingen hebben inzonderheid betrekking op bevoorrechte en periodieke informatie. Deze informatie moet getrouw, nauwkeurig en oprecht

zijn, om de beleggers in staat te stellen haar invloed op de positie, het bedrijf en de resultaten van de emittent te beoordelen.

Conform de door CESR vastgestelde beginselen, oefent de Commissie op die emittenten een *a posteriori* toezicht uit dat gebaseerd is op een risicomodel. Dat model, dat jaarlijks wordt geactualiseerd, bepaalt op welke vennootschappen een grondiger toezicht wordt uitgeoefend.

In het kader van die opdrachten kan de Commissie maatregelen nemen, zoals de publicatie van een waarschuwing, de preventieve invoering van een *a priori* toezicht of de opschorting van de verhandeling van een financieel instrument. Zij kan ook geldboetes opleggen.

2.2.5.3.2. Activiteitsverslag

Tijdens de verslagperiode heeft de Commissie 142 Belgische genoteerde vennootschappen en 81 buitenlandse genoteerde vennootschappen gecontroleerd. Hierna volgt een beknopt overzicht van de voornaamste initiatieven die zij in dat kader heeft genomen:

- in haar streven naar een optimale begeleiding van de genoteerde vennootschappen bij hun overgang naar de IFRS-boekhoudnormen, heeft de Commissie contact opgenomen met elke vennootschap die specifieke moeilijkheden verwachtte bij de overstap naar IFRS. De Commissie heeft erop toegezien dat deze vennootschappen de nodige organisatorische maatregelen namen om voor het boekjaar 2005 een jaarrekening volgens IFRS te kunnen publiceren. Daarnaast heeft de Commissie ook haar circulaire over de verplichtingen voor emittenten bijgewerkt door de cijfers die vermeld moeten worden in de periodieke communiqués aan te passen aan de nieuwe normen;
- om het controleprogramma voor 2005 vast te stellen, is de Commissie uitgegaan van het risicomodel dat door haar diensten is uitgewerkt. Dit model heeft nogmaals zijn deugdelijkheid qua risico-beoordeling bewezen door als vennootschap met een hoog risicoprofiel precies die vennootschappen naar voren te schuiven die naderhand, in de loop van het verslagjaar, inderdaad een aantal problemen hebben ondervonden;
- tijdens de verslagperiode heeft de Commissie twee aspecten van de Belgische vennootschappen bestudeerd. In een eerste studie heeft met name zij de oproepingen tot de algemene vergadering onderzocht in het licht van de gewijzigde publicatieregels. In de tweede studie is zij nage-

(73) Zie het verslag van het directiecomité 2005, p. 74.

gaan welke invloed de IFRS-transitie heeft op de halfjaarlijkse communiqués;

- de cel «Boekhoudkundige en Financiële Aangelegenheden» heeft waardevol werk verricht voor de implementatie van de IFRS-normen. Er werd herhaaldelijk een beroep gedaan op de door CESR georganiseerde vergaderingen, de *European Enforcers Coordination Sessions* (EECS), waar de Europese regelgevers van gedachten kunnen wisselen over problemen die zich voordoen bij de toepassing van de IFRS-normen. EECS heeft tevens een gegevensbank gecreëerd waarin de relevante beslissingen worden opgenomen die de Europese regelgevers ter zake nemen. De Commissie heeft ook haar steentje bijgedragen aan de toepassing van de IFRS-normen door de oprichting van een comité van externe deskundigen die meermaals vergaderd hebben tijdens het verslagjaar om diverse problemen gerelateerd aan de IFRS-normen te bespreken. De cel «Boekhoudkundige en Financiële Aangelegenheden» heeft eveneens actief deelgenomen aan het onderzoek (vanuit het oogpunt van de boekhoudkundige technieken en de waarderingstechnieken) van prospectussen voor beursintroducties of openbare overnameaanbiedingen;
- de Commissie heeft de emittenten nauwgezet op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen in het reglementaire kader, meer bepaald door haar circulaires geregeld bij te werken en de emittenten hiervan via elektronische weg in kennis te stellen. Zij heeft de emittenten tevens een nota bezorgd over de te verwachten ontwikkelingen ingevolge de tenuitvoerlegging van de transparantierichtlijn die in januari 2007 in voege treedt en ingrijpende wijzigingen met zich zal brengen, voornamelijk wat de verspreiding en het opslaan van gereguleerde informatie betreft;
- voor de jaarlijkse en halfjaarlijkse communiqués heeft de Commissie opnieuw de procedure toegepast waarbij de naam wordt bekendgemaakt van de vennootschappen die hun communiqués niet binnen de voorgeschreven termijnen publiceren. Voor de jaarlijkse communiqués waren dat twee vennootschappen, voor de halfjaarlijkse, drie. De Commissie heeft deze tekortkomingen dan ook bekendgemaakt in kennisgevingen waarin die vennootschappen bij naam worden genoemd;
- in het kader van de reorganisatie van haar toezicht op de buitenlandse vennootschappen, heeft de Commissie haar eerste transversale studies verricht over de oproepingen tot de algemene vergadering en de jaarlijkse communiqués die deze vennootschappen publiceren.

2.2.5.3.3. Doelstellingen

Voor 2006 heeft de Commissie zich ten doel gesteld haar toezicht op de genoteerde vennootschappen aan te passen aan de IFRS-normen die voor het eerst zullen worden toegepast door alle Belgische genoteerde vennootschappen die een geconsolideerde jaarrekening opstellen.

Daarnaast zal de Commissie een actieve rol blijven vervullen voor de invoering van de bepalingen van de transparantierichtlijn in België.

2.2.5.4. Toezicht op de markten

2.2.5.4.1. Toezichtsoverdracht

De wet van 2 augustus 2002 draagt de CBFA op om toe te zien op de goede werking, de integriteit en de transparantie van de markten.

Om deze opdracht te kunnen vervullen, beschikt de Commissie over een marktenzaal. Die staat zowel in verbinding met de markten als met de voornaamste verspreiders van elektronische informatie van economische aard, en ontvangt tevens de financiële pers en de beursadviezen die door de financiële tussenpersonen worden verspreid.

De marktenzaal heeft een dubbele opdracht: enerzijds moet zij erop toezien dat de markt correct wordt geïnfomeerd, en, anderzijds, moet zij situaties en handelingen opsporen die als beursmisdrijf zouden kunnen worden aangemerkt.

Met het oog op de goede informatieverstrekking aan de markt, ziet de Commissie erop toe dat de vennootschappen aan hun verplichtingen inzake voorkennis voldoen (zowel wat de publicatie als de verspreiding van voorkennis betreft). De Commissie onderzoekt meer bepaald of er een verband bestaat tussen de beschikbare informatie en de beurskoersen teneinde eventuele anomalieën of afwijkingen op te sporen. Zo nodig kan zij de bekendmaking van bepaalde informatie eisen en zelfs een schorsing van de notering vragen.

Om handelingen op te sporen die als beursmisdrijf zouden kunnen worden aangemerkt, heeft de Commissie diverse softwareprogramma's ter beschikking die haar aandacht vestigen op opmerkelijke marktbevingen.

2.2.5.4.2. Activiteitsverslag

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de interventies die de marktzaal tijdens het verslagjaar

heeft verricht (er wordt tevens een vergelijking gemaakt met de interventies die plaatsvonden in 2004).

Interventies door de marktzaal	Aantal gevallen in 2004	Aantal gevallen in 2005
Behandeling van ontvangen, opgezochte of geanalyseerde informatie	259	409
Onder toezicht plaatsen van een financieel instrument	193	196
Opvragen van informatie bij emittenten of marktdeelnemers	291	124
Verzoek tot schorsing van de notering	41	32
Vooronderzoek bij beursmisdrijven	85	113
Beantwoorden van vragen over toezicht op de markten	106	58

Bij de omzetting van de richtlijn «Marktmisbruik» (74) werd het begrip «occasionele informatie» vervangen door het begrip «voorkennis». Een emittent kan de bekendmaking van voorkennis op eigen verantwoordelijkheid uitstellen als hij van oordeel is dat een dergelijke publicatie zijn rechtmatige belangen zou kunnen schaden, terwijl een uitstel van publicatie de markt zijns inziens niet dreigt te misleiden en hij de vertrouwelijkheid van de betrokken informatie kan waarborgen. Om een zo goed mogelijke omkadering te bieden voor deze nieuwe bepalingen, heeft de Commissie haar circulaire voor de emittenten hierop afgestemd.

Inmiddels werden haar de eerste drie gevallen ter kennis gebracht waarin een emittent de bekendmaking van voorkennis wenste uit te stellen. Daarbij heeft de Commissie erop toegezien dat de betrokken vennootschappen de vereiste maatregelen namen en heeft zij de beurskoersen van die vennootschappen onder strikt toezicht geplaatst.

2.2.5.4.3. Doelstellingen

De marktzaal zal zich in 2006 hoofdzakelijk toeleveren op de verdere aanpassing van haar procedures en werkmiddelen met het oog op de implementatie van de MiFID-richtlijn en de transparantierichtlijn.

2.2.5.5. Bestrijding marktmisbruik

2.2.5.5.1. Toezichtsoverdracht

De dienst «analyses en onderzoeken» onderzoekt potentiële gevallen van misbruik van voorkennis en marktmanipulatie (marktmisbruik) die de Commissie in het kader van haar toezicht op de financiële markten heeft vastgesteld.

De Commissie verleent haar samenwerking aan buitenlandse toezichthouders die haar daarom verzoeken in het kader van hun onderzoeken. Nu de Commissie is toegetreden tot de IOSCO multilateral MoU (75) kan zij ook op deze basis worden verzocht om samenwerking.

(74) Zie het verslag van het directiecomité 2005, p. 94.

(75) Met 26 andere buitenlandse toezichthouders.

2.2.5.5.2. Activiteitsverslag

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de tijdens de verslagperiode behandelde analyses (eerste onderzoeksfase op grond van intra muros beschikbare

informatie) en onderzoeken inzake marktmisbruik (onderzoeksfase waarin ook externe informatiebronnen worden gebruikt).

Kerncijfers	Op 31.12.2004 lopende dossiers	In 2005 ingeleide analyses of onderzoeken	In 2005 afgesloten analyses of onderzoeken	Op 31.12.2005 lopende dossiers
Totaal Analyses	6	48	49	5
Onderzoeken "Euronext"	20	n.a.	10	10
Enquêtes "Nasdaq"	6	n.a.	0	6
Enquêtes "CBFA"	60	40	40	60
Totaal Onderzoeken	86	40	50	76

Sinds 1 juni 2003 beschikt de Commissie over de bevoegdheid om marktmisbruik op te sporen en te bestrijden. Sindsdien heeft zij 122 nieuwe onderzoeken ingesteld - waaronder 40 in 2005 - en 148 onderzoeken afgesloten (76) - waaronder 50 in 2005. Bij de afsluiting van een onderzoek wordt het voorgelegd aan het directiecomité met een voorstel van beslissing. Indien er ernstige aanwijzingen van marktmisbruik zijn, wordt voorgesteld het dossier door te sturen naar de auditeur, die de zaak verder onderzoekt ten gunste en ten laste. Bij speciale omstandigheden kan ook worden voorgesteld het dossier rechtstreeks aan het gerecht over te leggen. Bij gebrek aan ernstige aanwijzingen van marktmisbruik wordt voorgesteld het dossier te klasseren. Van de 40 onderzoeken die tijdens de verslagperiode zijn afgesloten, werden in 5 dossiers ernstige aanwijzingen van marktmisbruik vastgesteld. Na een marginale controle van de ernst van deze aanwijzingen heeft het directiecomité beslist deze 5 dossiers aan de auditeur door te sturen.

Na kennisname van de bevindingen van de auditeur kan het directiecomité een administratieve sanctie opleggen. Tijdens de verslagperiode heeft het directiecomité 6 eindbeslissingen inzake marktmisbruik getroffen.

In een eerste zaak legde het directiecomité een financiële boete van 58.500 euro op aan een persoon die

beroepshalve betrokken was in een overnamedossier (2004), maar niettemin aandelen van de doelvennootschap kocht net vóór de openbaarmaking van een tegenbod. De feiten ten laste van een gelieerde persoon waren volgens het directiecomité onvoldoende gestaafd. Er werd geen hoger beroep ingesteld tegen deze beslissing. Nader onderzoek bracht ernstige aanwijzingen aan het licht dat dezelfde persoon in gelijkaardige omstandigheden had gehandeld met voorkennis in de aanloop naar een ander overnamebod (2002). Omdat deze laatste feiten dateerden van vóór de invoering van de administratieve sanctieprocedure, werd niet de administratieve sanctieprocedure gevolgd, maar stuurde het directiecomité het dossier naar de gerechtelijke autoriteiten.

In een overnamedossier van 2004 stelde het directiecomité ernstige aanwijzingen van handel met voorkennis vast in hoofde van een personeelslid van de Commissie dat door zijn functie toegang had tot voorkennis. Het betrokken personeelslid werd onverwijld om dringende reden ontslagen. Nader onderzoek bracht ook ernstige aanwijzingen aan het licht dat dezelfde persoon had gehandeld met voorkennis in de aanloop naar een ander overnamebod (2002) en dit op een moment dat hij werkzaam was bij een toenmalige marktautoriteit. Het directiecomité heeft beslist beide dossiers over te leggen aan de gerechtelijke autoriteiten.

(76) Waaronder 85 Euronext-dossiers en 1 NASDAQ-dossier.

In twee andere dossiers heeft het directiecomité besloten geen administratieve sanctie op te leggen. In een dossier had het directiecomité ernstige aanwijzingen van *frontrunning* vastgesteld (inbreuk op het artikel 36 van de wet van 6 april 1995) en dus de auditeur belast met een verder onderzoek van de feiten. *Frontrunning* houdt in dat een tussenpersoon, in plaats van een klantenorder rechtstreeks op de markt uit te voeren, eerst voor eigen rekening optreedt om vervolgens de transactie ten aanzien van de klant met winst af te winkelen. Na de auditeur en de betrokken tussenpersoon gehoord te hebben, besliste het directiecomité dat er geen voldoende wettelijke basis bestond om een administratieve sanctie op te leggen wegens niet naleving van artikel 36 van de wet van 6 april 1995. Aan deze situatie werd voor de toekomst verholpen door een wijziging van artikel 39 van de wet van 6 april 1995.

Het tweede dossier betrof een geval waar ernstige aanwijzingen van handel met voorkennis werden vastgesteld door een externe consultant die betrokken was geweest bij contractsbesprekingen tussen een genoteerde vennootschap en een belangrijke nieuwe cliënt (2003). Na onderzoek door de auditeur en verhoor van de betrokkene, besloot het directiecomité dat niet voldoende kon worden gestaafd dat de kennis waarover de persoon in kwestie op het moment van de verdachte transactie beschikte, voldeed aan alle vereisten van de definitie van het begrip «voorkennis». Het heeft dan ook beslist geen administratieve sanctie op te leggen.

In het kader van haar onderzoeken deed de Commissie, sinds 1 juni 2003, 111 maal een beroep op buitenlandse toezichthouders, waaronder tweemaal op basis van de IOSCO MoU, vijfmaal op basis van een bilaterale MoU en in de andere gevallen op basis van de CESR MoU. De gemiddelde antwoordtijd bedroeg 46 dagen. De Commissie zelf ontving 16 verzoeken tot samenwerking, die zij na gemiddeld 44 dagen beantwoordde. Een van deze verzoeken betrof het verhoor van een vertegenwoordiger van een Belgische vennootschap over transacties die deze vennootschap op een buitenlandse gereguleerde markt had verricht.

Tijdens de verslagperiode was de Commissie betrokken bij de voorbereiding van het koninklijk besluit van 24 augustus 2005 tot wijziging, wat de bepalingen inzake marktmisbruik betreft, van de wet van 2 augustus 2002

betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten, alsook bij de voorbereiding van de uitvoeringsbesluiten inzake marktmisbruik (77).

Op hun verzoek verstrekke de Commissie tevens een advies aan de gerechtelijke autoriteiten.

2.2.5.5.3. Doelstelling

In 2006 zal zoals verleden jaar worden gestreefd naar een efficiënte en resultaatgerichte aanpak van de onderzoeken. Daarnaast zal worden gewaakt over de vlotte inwerkingtreding van de nieuwe regels inzake marktmisbruik die de omzetting van de betrokken Europese richtlijnen zullen vervolledigen.

2.2.5.6. Toezicht op de marktondernemingen

2.2.5.6.1. Toezichtsopdracht

De wet van 2 augustus 2002 bepaalt dat de minister van Financiën een vergunning dient te verlenen aan de marktondernemingen teneinde de bescherming van de belangen van de beleggers alsook de goede werking, de integriteit en de transparantie van de markten te vrijwaren. De Commissie werd belast met het permanente toezicht op de marktondernemingen waarbij zij dient na te gaan of zij de vergunningsvoorwaarden naleven.

2.2.5.6.2. Activiteitsverslag

- ❖ Tijdens de verslagperiode heeft de Commissie nauwer samengewerkt met de verschillende comités van regelgevers van Euronext die de groep Euronext en haar markten aan een aantal gezamenlijk uitgevoerde controles hebben onderworpen en van nabij de ontwikkelingen hebben gevolgd die de groep Euronext vooral sinds 2005 kent (zowel op het vlak van marktmodellen als van mogelijke toenaderingen met andere marktondernemingen).
- ❖ Daarnaast heeft de Commissie haar werkzaamheden voortgezet voor de oprichting van een gemeenschappelijke gegevensbank voor de regelgevers. Het is de bedoeling dat Euronext hierin alle informatie invoert die zij als transnationale groep aan haar regelgevers moet verstrekken.
- ❖ Voorts heeft de Commissie een constructieve bijdrage geleverd aan de CESR-werkgroepen die hun aandacht toespitsen op de MiFID-richtlijn.

(77) Zie het verslag van het directiecomité 2005, p. 94.

- ❖ In het kader van het toezicht dat de Commissie houdt op de gereglementeerde buitenbeursmarkt van lineaire obligaties, gesplitste effecten en schatkistcertificaten, werden haar in de loop van het verslagjaar, vier dossiers voorgelegd door het Rentenfonds. Het betrof telkens een laattijdige kennisgeving over transacties in financiële instrumenten die op deze markt worden verhandeld. Bij een onderzoek van deze dossiers heeft het directiecomité ernstige aanwijzingen van een inbreuk vastgesteld en de dossiers derhalve overgelegd aan de auditeur voor een onderzoek ten laste en ten gunste.
- ❖ De Commissie heeft eveneens het vergunningsdossier onderzocht van Belpex (78), de markt voor energieblokken.

2.2.5.6.3. Doelstellingen

De Commissie stelt zich voor het jaar 2006 een harmonieuze tenuitvoerlegging van de MiFID-richtlijn tot doel, voornamelijk wat de *reporting*-verplichtingen inzake transacties betreft. Zij zal actief blijven deelnemen aan het toezicht op Euronext in het kader van het College van regelgevers van Euronext.

2.2.5.7. Toezicht op de instellingen voor collectieve belegging

2.2.5.7.1. Toezichtsoverdracht

Instellingen voor collectieve belegging (hierna ICB's) trekken financieringsmiddelen aan vanwege beleggers met de bedoeling dit vermogen collectief en volgens het beginsel van risicospreiding te beheren. Wanneer Belgische of buitenlandse ICB's hun financieringsmiddelen aantrekken uit het publiek, zijn ze onderworpen aan beleggersbeschermende regelgeving en aan het toezicht van de CBFA (79). De dienst «Collectief beheer van spaarproducten» is belast met dit toezicht.

Het toezicht op openbare instellingen voor collectieve belegging is tweevoudig van aard.

- ❖ De Commissie ziet vooreerst toe op de *kwaliteit van de informatieverstrekking* van de ICB aan het publiek. Dit gebeurt enerzijds via een *a priori* toezicht op het prospectus en op de voor ICB's gevoerde reclame, en anderzijds via een *a posteriori* toezicht op de periodieke verslaggeving van ICB's.
- ❖ Een tweede luik van het toezicht slaat op de *organisatie en werking van een ICB*. De CBFA ziet er op toe dat de ICB, desgevallend via de aanstelling van een beheervenootschap, over een passende administratieve, boekhoudkundige, financiële en technische organisatie beschikt. Tevens moet de ICB over de geschikte beleidsstructuren beschikken die waarborgen dat de ICB op autonome wijze en in het uitsluitend belang van de beleggers wordt beheerd.

Financiële bemiddelaars die, via aanstelling of via delegatie van beheertaken, betrokken zijn bij de werking of de commercialisatie van een ICB, zijn onderworpen aan specifieke gedragsregels, die in het bijzonder beogen om belangenconflicten te beheren. Het toezicht hecht een toenemende aandacht en belang aan de naleving van deze regels.

(78) Zie het verslag van het directiecomité 2005, p. 91.

(79) De toepasselijke regelgeving en het toezicht variëren al naargelang de nationaliteit van de ICB en de toegelaten categorie van beleggingen waarvoor ze opteert. Het toezicht op Europese ICB's waarvan het beleggingsbeleid strookt met de geharmoniseerde Europese regelgeving (hierna ICBE's), beperkt zich tot de naleving van de Belgische regels inzake commercialisatie.

A priori toezicht door de CBFA op de reclame van ICB's

Reclamemiddelen mogen beleggers verleiden, doch niet misleiden.

Reclame voor ICB's is dan ook onderworpen aan bijzondere transparantieregels, ongeacht welke vorm ze aanneemt, zij het een advertentie in de geschreven pers, een affiche op straat of in een bankagentschap, een pop-up op het internet, een beleggersbrief of nog een radio- of televisiespot. Bovendien moet elke reclame voor een ICB voorafgaandelijk door de Commissie worden goedgekeurd.

In de reclameregels staat passende informatie over de ICB, haar beleggingsbeleid en de hiermee gepaard gaande risico's en kosten centraal.

In de uitoefening van haar toezicht schenkt de Commissie bijzondere aandacht aan de voorstelling van het rendement. Om de vergelijkbaarheid van collectieve beleggingsproducten te bevorderen moet het behaalde rendement op gestandaardiseerde wijze worden voorgesteld. Daarnaast zijn rendementsperspectieven slechts mogelijk voor zover het weergegeven rendement daadwerkelijk gewaarborgd is. Ook is het gebruik van de termen kapitaalgarantie of –bescherming slechts in welbepaalde omstandigheden toegelaten. Rendementsvergelijkingen moeten ten slotte verifieerbaar zijn en adequaat ten aanzien van het gevoerde beleggingsbeleid. In reclame die slaat op een productengamma waakt de Commissie er over dat de informatie over ICB's naar de vorm en inhoud duidelijk onderscheiden is van reclame voor andere financiële producten.

2.2.5.7.2. Cijfermatige schets van de evolutie van de sector van de ICB's en van de activiteiten van de dienst belast met het toezicht op het collectief beheer van spaarproducten

➤ Aantal instellingen onder toezicht

	31/12/2001	31/12/2002	31/12/2003	31/12/2004	31/12/2005
Belgische ICB	157	157	155	160	158
Compartimenten	1.951 (*)	1.987 (*)	1.979 (*) 1.252 (**)	1.372	1.481
Buitenlandse ICB zonder paspoort	35	34	49	39	18
Compartimenten	149	145	142	112	99
Buitenlandse ICB met paspoort	239	230	218	206	198
Compartimenten	1.880	1.891	1.925	1.918	2.023
Totaal ICB	431	421	422	405	374
Totaal Compartimenten	3.980	4.023	4.046 (*) 3.319 (**)	3.402	3.603

(*) Inklusief de statutair opgerichte compartimenten die vóór oktober 2000 werden ingeschreven, maar niet gecommmercialiseerd.

(**) Exclusief de statutair opgerichte, maar niet-gecommmercialiseerde compartimenten die vóór oktober 2000 werden ingeschreven en in december 2003 daadwerkelijk van de lijst werden geschrapt.

In de loop van 2005 kende het aantal *Belgische ICB's* een lichte daling van 1,25%. Net zoals in 2004 zette de toename van het aantal *compartimenten* zich evenwel verder (+ 7,94%). 88% van de in 2005 nieuw gecreëerde Belgische compartimenten behoort tot het segment van de *beleggingsinstellingen met vaste vervaldag en kapitaalbescherming*, hetgeen het succes van dit product bij de Belgische belegger weerom in de verf zet.

In 2005 kon een daling van 11,8% worden vastgesteld van het aantal *buitenlandse, in België gecommmercialiseerde ICB's* (met en zonder paspoort), doch een stijging met 4,5% van het aantal buitenlandse *compartimenten*. Hierbij tekent zich evenwel een duidelijk onderscheid af tussen de buitenlandse ICB's mét en zonder paspoort.

De buitenlandse ICB's zonder paspoort en hun compartimenten zetten met een daling van respectievelijk 54% en 11% de in 2004 al vastgestelde dalende tendens voort (per eind 2004 telkens -21%).

Hoewel het aantal buitenlandse ICB's mét paspoort, net zoals in 2004, blijft afnemen met 3,8% (per eind 2004 – 6%), neemt het aantal compartimenten daarentegen een opwaartse vlucht van 5,74% (in vergelijking met een daling in 2004 van 0,4%).

Het merendeel (78,6%) van de nieuwe compartimenten van buitenlandse ICB's heeft een beleggingsbeleid dat gericht is op rechtstreekse beleggingen in aandelen en/of obligaties.

De ICB's waarvoor de Commissie als toezichthouder in eerste lijn verantwoordelijk is (ICB's naar Belgisch recht en buitenlandse ICB's zonder paspoort), vertegenwoordigden op 31 december 2005 47% van het geheel van *beleggingsinstellingen* en 43,8% van de compartimenten (cf. respectievelijk 49,1% et 43,6% per 31 december 2004).

■ Evolutie van het netto-actief van de Belgische ICB's met een veranderlijk aantal rechten van deelneming

	31/12/2001	31/12/2002	31/12/2003	31/12/2004	31/12/2005
Netto-actief van de open ICB's naar Belgisch recht (in miljard EUR)	88,32	78,26	85,05	95,33	112,14

Op 31 december 2005 bedroeg het netto-actief van de ICB's naar Belgisch recht met een veranderlijk aantal rechten van deelneming die in België worden gecommmercialiseerd 112,14 miljard euro (80). Het netto-actief van de Belgische ICB's met een veranderlijk aantal rechten van deelneming bereikte hiermee het hoogste niveau dat sedert 1990 werd opgetekend. Ook kende dat netto-actief tijdens de verslagperiode opnieuw een groeiritme (+17,63%) dat de stijgende tendens verder zet die reeds in 2004 kon worden vastgesteld (+12,08%

in vergelijking met december 2003) en terug aanknoopt bij de groei van het eind van de jaren '90.

De stijging van het netto-actief van die Belgische ICB's is voor een groot deel te danken aan de netto-inschrijvingen voor een totaal bedrag van 14 miljard euro. Nadat de markt van de Belgische ICB's gedurende drie opeenvolgende jaren een vrij zwakke netto-kapitaalbreng had gekend, bereikten de netto-inschrijvingen dus opnieuw een vergelijkbaar niveau als in de periode van 1998 tot 2001.

■ Evolutie van het activiteitsvolume van de dienst

	2001	2002	2003	2004	2005
Aantal inschrijvingen					
- Nieuwe ICB's	33	29	33	27	30
- Nieuwe compartimenten	497	397	473	418	578
Aantal ter beraadslaging aan het directiecomité voorgelegde dossiers (*)	556	577	677	685	788
Aantal overname- en uitkoopbiedingen	15	3	2	0	0

(*) Deze dossiers hebben niet alleen betrekking op de inschrijving van ICB's en hun compartimenten en op de bijwerking van het erkenningsdossier, maar behandelen vaak ook principiële vragen.

(80) Het netto-actief van de ICB's met een veranderlijk aantal rechten van deelneming bedraagt 61% van het netto-actief van de Belgische en buitenlandse ICB's aangeboden op de Belgische markt.

Het aantal dossiers dat aan het directiecomité ter goedkeuring werd voorgelegd - een van de indicatoren van het activiteitsvolume van de dienst - is in de loop van 2005 met 15% gestegen. Deze toename van het activiteitsvolume was vooral geconcentreerd in het laatste trimester van 2005. Ze hield verband met de aanpassing van de prospectussen van alle Belgische ICB's aan de nieuwe regels, alsook met de omschakeling van het leeuwendeel van de ICB's met paspoort naar het UCITS III-statuuat en diezelfde omschakeling door buitenlandse ICBE's.

De vergelijking van de stijging in 2005 van het aantal nieuwe inschrijvingen van ICB's en hun compartimenten op de lijst van Belgische en buitenlandse ICB's (+11% voor wat betreft de beleggingsinstellingen en +38,2% voor wat betreft de compartimenten) met de netto-wijziging van het aantal beleggingsinstellingen en compartimenten per eind 2005 (respectievelijk -7,6% en +5,9%) toont aan dat het productenaanbod een voortdurend vernieuwde omloop kent, hetgeen een impact heeft op het aantal ingediende dossiers (992 wijzigingen in 2005 van de lijst van gecommmercialiseerde ICB's en compartimenten).

2.2.5.7.3. Activiteitsverslag

Voor de dienst «Collectief beheer van spaarproducten» stond de voorbije verslagperiode volledig in het teken van de inwerkingtreding van de wet van 20 juli 2004, en dit zowel op operationeel vlak als op het vlak van het verder uitwerken van het reglementair kader.

Op *operationeel vlak* werden belangrijke middelen ingezet om het toezicht op de aanpassing van de prospectussen van alle Belgische ICB's aan de nieuwe informatieregels in goede banen te leiden. Dit gold ook voor de omschakeling, inzake beleggingsbeleid en organisatie, van het merendeel van de gepasporteerde ICB's naar het UCITS III-statuuat. De dienst was ten slotte nauw betrokken bij de behandeling van de aanvragen tot vergunning als UCITS III-beheervenootschap, ingediend door een aantal vennootschappen voor vermogensbeheer die zich ook voorheen op collectief vermogensbeheer toelegden.

Vanuit administratief oogpunt heeft de inwerkingtreding van UCITS III geleid tot een volledige herziening

van het interne databeheer inzake Belgische ICB's (en de daarmee verband houdende informatica-toepassingen). In dezelfde context werden werkzaamheden gevoerd om ook de statistische rapportering aan te passen aan het nieuwe reglementaire kader. Een overschakeling naar een trimestriële rapportering kan in dit verband in het vooruitzicht worden gesteld.

Ondanks het feit dat het grootste deel van de beschikbare middelen bij voorrang diende ingezet te worden voor het operationele toezicht, werden ook inspanningen geleverd voor de verdere *uitbouw van het reglementair kader*, en dit zowel op Europees als op nationaal vlak.

Op *Europees vlak* is de dienst «Collectief beheer van beleggingsproducten» actief betrokken gebleven bij de werkzaamheden van *CESR Expert Group on Investment Management* (81). Ze heeft ook deelgenomen aan de discussies die de Europese Commissie heeft georganiseerd over haar Groenboek inzake ICB's (82).

In de *interne Belgische rechtsorde* werd de kaderwet van 20 juli 2004 verder aangepast (83), uitgevoerd en, waar nodig, toegelicht in aanbevelingen van de Commissie.

De voornaamste werkzaamheden waren gericht op reglementering inzake de boekhouding en de jaarrekening van de open ICB's en van de vastgoedbevaks en inzake effectenleningen door ICB's, alsook op de omzetting van de prospectusrichtlijn voor ICB's.

Over elk van deze ontwerpen, die in het verslag van het directiecomité verder worden toegelicht, werd uitvoerig overleg gepleegd met de sector (84). Ze waren op het einde van de verslagperiode allen in een finaal stadium beland.

Met het oog op een uniforme toepassing van en toelichting bij de nieuwe regelgeving heeft de Commissie in de voorbije verslagperiode ook verschillende circulaire uitgevaardigd. In het verslag van het directiecomité komen de aanbevelingen over de uniforme voorstelling van het prospectus en vereenvoudigd prospectus (85), de toelichting over de overgangsregeling van UCITS III en de desbetreffende aanbevelingen van

(81) Deze werkzaamheden hebben geleid tot adviezen over de beleggingsregels waaraan ICBE's zijn onderworpen en over de notificatieprocedure bij commercialisatie van ICBE's in andere lidstaten (zie het verslag van het directiecomité 2005, p. 96).

(82) *Green Paper on the enhancement of the EU Framework for Investment Funds*; zie het verslag van het directiecomité 2005, p. 98.

(83) O.a. door de wet van 20 juni 2005 op de financiële conglomeraten; zie het verslag van het directiecomité 2005, p. 100.

(84) Vertegenwoordigd door BEAMA (Belgische Vereniging van Asset Managers)

(85) Circulaire ICB/1/2005 van 26 april 2005: Voorstelling van het prospectus en van het vereenvoudigd prospectus op te stellen door de openbare instellingen voor collectieve belegging naar Belgisch recht met een veranderlijk aantal rechten van deelneming; zie het verslag van het directiecomité 2005, p. 101.

CESR (86) et ten slotte de aanbevelingen inzake de organisatievereisten betreffende de zelfbeheerde ICB's (87) uitvoerig aan bod.

Ten slotte is de dienst actief betrokken gebleven bij de voorbereiding van de omzetting van de gedragsregels van MiFID, en dit in de schoot van de bijzonder daar-toe opgerichte interdepartementale werkgroep (88).

2.2.5.8. Internationale regelgeving

De Commissie heeft tijdens het verslagjaar actief deelgenomen aan de werkzaamheden van de voornaamste comités voor effectenverkeer waar zij lid van is, te weten:

- ❖ het Comité van Europese effectenregelgevers (CESR);
- ❖ de Internationale Organisatie van Effectentoezichthouders (IOSCO);
- ❖ het College van Regelgevers van Euronext (MoU I).

Daarbij werd voornamelijk aandacht besteed aan de uitvoeringsmaatregelen van de richtlijnen «transparantie», «marktmisbruik» en «UCITS III», aan het uitwerken van een methodologie voor de beoor-

deling waaraan CERS haar leden gaat onderwerpen, alsook aan het geconsolideerd risicobeheer door Euronext. Voor meer informatie hieromtrent verwijzen wij zowel naar de diverse thematische onderdelen van dit activiteitsverslag, als naar de jaarverslagen van CESR (89) en IOSCO (90). Een meer algemene beschrijving van deze comités vindt u terug in het activiteitsverslag 2004 van dit departement (91).

Daarnaast heeft het «*Institut francophone de la Régulation financière*» op uitnodiging van de CBFA van 12 tot 15 juni 2005 haar vierde bijeenkomst gehouden in Brussel. Dit forum brengt de financiële-toezichthouders samen die het Frans gebruiken als enige of als een van hun werktalen. Het doel is, enerzijds, een gedachtewisseling mogelijk te maken en, anderzijds, vormingen te geven. Aan de bijeenkomst in Brussel hebben 45 deelnemers van 16 verschillende landen deelgenomen. De gedachtewisseling betrof de lessen die konden worden getrokken uit de boekhoudkundige en financiële fraude die bij een aantal genoteerde vennootschappen was vastgesteld, alsook de rol van de ratingagentschappen en hoe zij omkaderd dienen te worden. Het vormingsseminarie belichtte de vergunning voor en het toezicht op de verleners van beleggingsdiensten.

2.2.6. Bescherming van de consumenten van financiële diensten

Het departement «bescherming van de consumenten van financiële diensten» staat in voor diverse wettelijke opdrachten van de Commissie. Het departement:

- ❖ draagt bij tot de naleving van de regels bedoeld om de spaarders, beleggers en verzekeringnemers te beschermen tegen het onwettelijk aanbod van financiële producten of diensten;
- ❖ ziet erop toe dat de contractvoorwaarden van de verzekeringsondernemingen de bepalingen naleven van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst en haar uitvoeringsbesluiten en van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen en haar uitvoeringsbesluiten;

- ❖ behandelt klachten in de verzekeringssector;
- ❖ ziet toe op de ondernemingen en verrichtingen bedoeld in de wet van 4 augustus 1992 op het hypothecair krediet;
- ❖ staat in voor het secretariaat van de Commissie voor Verzekeringen.

In een eerste deel hierna worden de activiteiten van het departement in het kader van deze diverse bevoegdheden kort beschreven. In een tweede deel wordt nader ingegaan op de pijlers waarop de Commissie een algemeen consumentenbeleid wenst uit te bouwen.

(86) Circulaire ICB/4/2005 van 17 oktober 2005 : Toelichting bij de overgangsregeling die geldt voor instellingen voor collectieve belegging die hebben geopteerd voor een belegging die beantwoordt aan de voorwaarden van de richtlijn 85/611/EEG of voor een belegging in effecten en liquide middelen; zie het verslag van het directiecomité 2005, p. 102.

(87) Circulaire ICB/2/2006: Aanbevelingen van de CBFA over de organisatie van de zelfbeheerde instellingen voor collectieve belegging; zie het verslag van het directiecomité 2005, p. 103.

(88) Zie het jaarverslag CBFA 2004, p. 48.

(89) Zie www.cesr-eu.org

(90) Zie www.iosco.org

(91) Zie het jaarverslag van de CBFA 2004, p. 86-87.

2.2.6.1. De wettelijke opdrachten waarvoor het departement instaat

2.2.6.1.1. Bescherming van spaarders, beleggers en verzekerden tegen onregelmatige aanbiedingen van financiële diensten

In het kader van de bescherming van het publiek tegen onregelmatige aanbiedingen van financiële diensten (ook «perimetercontrole» genoemd) werd in 2005 een groot aantal verzoeken om informatie voorgelegd aan het departement (382 schriftelijke verzoeken plus een groeiend aantal telefonische verzoeken). Het aantal schriftelijke verzoeken om informatie daalde ten opzichte van de vorige verslagperiode, wat er mogelijk op wijst dat het Belgische publiek minder vaak onregelmatige aanbiedingen voorgelegd krijgt.

Tijdens de verslagperiode heeft de Commissie beslist zeven waarschuwingen op haar website te publiceren. In twee gevallen ging het om het fraudefenomeen «*phis(h)ing*» (92) en in twee andere gevallen om een fraude van het type «*recovery room*». Verder heeft de Commissie het publiek voor het eerst gewaarschuwd voor een tussenpersoon die zijn activiteiten van verzekeringsbemiddeling en distributie van verzekeringen bleef voortzetten nadat zijn inschrijving in het register van verzekeringstussenpersonen al maanden was doorgehaald. In de meeste gevallen werd vóór de publicatie van de waarschuwing bij het gerecht aangifte gedaan van de aanwijzingen van onregelmatige activiteiten.

In overleg met de *Commission de Surveillance du Secteur Financier (CSSF)* heeft de Commissie ook een bericht gepubliceerd over een in België actieve vennootschap naar Luxemburgs recht. Uit de jaarrekening van deze vennootschap bleek dat zij een aanzienlijk bedrag aan terugbetaalbare gelden in de vorm van obligaties had ingezameld. Met het bericht werd het publiek ervan op de hoogte gebracht dat noch de CSSF, noch de Commissie door de vennootschap in kennis was gesteld van de uitgifte van effecten en dat aan geen van beide toezichthouders een uitgifteprospectus ter goedkeuring was voorgelegd.

Zoals tijdens vorige verslagperiodes heeft de Commissie op haar website de communiqués en de waarschuwingen van haar Europese collega-toezichthouders gepubliceerd die haar werden bezorgd door het secretariaat van CESR-Pol. Het aantal aldus gepubliceerde communiqués steeg fors van 28 in 2004 tot 49 in 2005. Het CEBS is op zijn beurt werkzaamheden gestart die ertoe strekken de contacten en de informatie-uitwis-

seling te bevorderen tussen de departementen van zijn leden die er moeten op toezien dat het publiek wordt beschermd tegen onregelmatige inzamelingen van terugbetaalbare gelden van het publiek.

De bijlagen tot het Belgisch Staatsblad vormen een kostbare bron van informatie voor de perimetercontrole. De beschrijving van de statutaire activiteiten kan immers een aanwijzing bevatten dat de vennootschap voornemens is een activiteit te ontplooiën waarvoor een vergunning, inschrijving of goedkeuring vereist is. Het departement richt zich periodiek en selectief tot vennootschappen waarvan de statuten een dergelijke activiteit vermelden. Hun aandacht wordt op het betrokken wettelijke kader getrokken. Voorts wordt gevraagd dat, naar gelang het geval, de toestand wordt geregulariseerd dan wel een einde wordt gesteld aan alle gereguleerde activiteiten en de statuten worden gewijzigd.

2.2.6.1.2. Het toezicht op de polisvoorwaarden en de reclame in de verzekeringssector

De controlewet en de wet op de landverzekeringsovereenkomst alsook de talrijke in uitvoering van beide wetten genomen besluiten bevatten een groot aantal bepalingen die de inhoud van de verzekeringspolissen regelen. Overeenkomstig Europese richtlijnen mag het toezicht op de naleving van deze bepalingen niet stelselmatig plaatsvinden en moet het *a posteriori* gebeuren.

Het toezicht op de polisvoorwaarden gebeurt op dit ogenblik vooral naar aanleiding van het onderzoek van ingediende klachten. Een «checklist» werd uitgewerkt voor de toetsing van levensverzekeringspolissen aan de dwingende bepalingen van de controlewet en het koninklijk besluit van 14 november 2003 betreffende de levensverzekeringsactiviteit. De lijst van bepalingen van algemeen belang die door buitenlandse verzekeraars in het kader van hun Belgische activiteit moeten worden nageleefd, werd geactualiseerd.

De toezichtbevoegdheid van de Commissie betreft niet alleen de polisvoorwaarden maar ook de reclame voor verzekeringsproducten. Aan dit aspect werd tijdens de verslagperiode bijzondere aandacht geschonken. Vele consumenten bepalen immers hun houding louter op grond van reclame zonder kennis te nemen van de precontractuele informatie die over het verzekeringsproduct beschikbaar is. Op verzoek van de minister van Consumentenzaken heeft de Commissie aanvaard om mee te werken aan het onderzoek van FOD Economie met het oog op een evaluatie van de gepastheid van de huidige regelgeving voor financiële reclame. In die optiek

(92) Voor meer informatie hierover, zie het verslag van het directiecomité 2005, p. 114.

heeft het departement een tiental verzekeringsondernemingen aangeschreven met het verzoek de reclame en bijhorende algemene voorwaarden voor de producten van vooral takken 21 en 23 toe te zenden die in de loop van het eerste semester 2005 werden gecommmercialiseerd (93). Dit reclamestaal werd in de loop van het tweede semester verder aangevuld. Bij het afsluiten van dit verslag was het onderzoek bijna beëindigd.

Het departement stond in voor de voorbereiding van de adviezen die de minister van Economie aan de Commissie heeft gevraagd inzake de afschaffing van de onbeperkte dekking BA Motorrijtuigen, de verzekering van het terroriserisico en de dekking van personen die deelnemen aan vredesmissies van het leger in het buitenland (94).

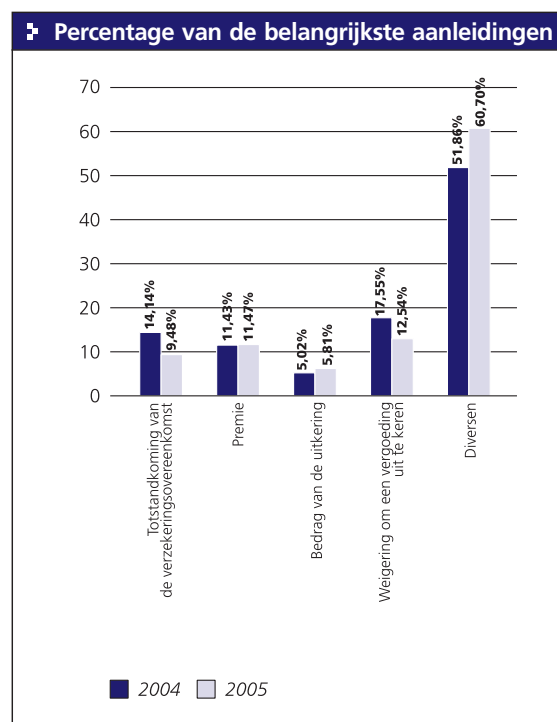
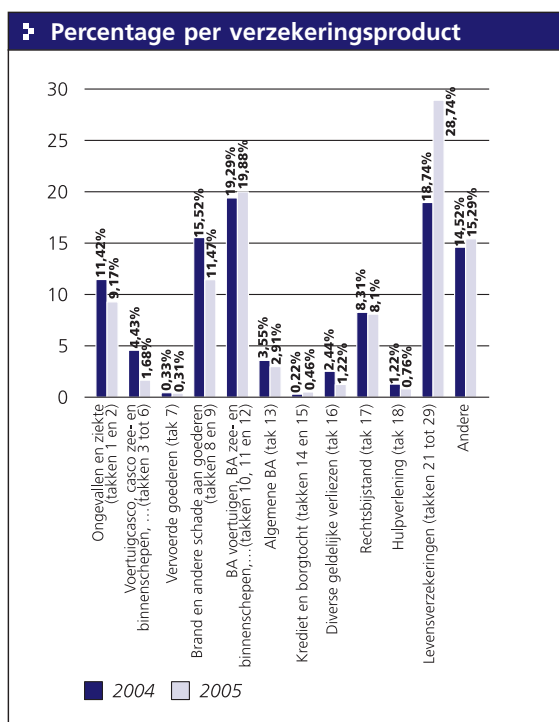
Het departement vertegenwoordigt de Commissie in diverse fora zoals de Commissie voor Verzekeringen en haar werkgroepen, de werkgroep terrorismedekking, de werkgroep inzake de verzekeraarbaarheid van elektrische rolstoelen in BA Motorrijtuigen en de werkgroep van de Vlaamse Gemeenschap over de dekking van vrijwilligers.

2.2.6.1.3. Klachtenbehandeling

De Commissie is niet bevoegd om kennis te nemen van een geschil tussen een kredietinstelling (95) of een beleggingsonderneming en een welbepaalde cliënt, behalve als dat nodig is in het kader van haar toezicht. Toch ontvangt zij een groot aantal individuele klachten

over welbepaalde bank- of beursverrichtingen (zo'n 100 in 2005). In die gevallen wordt aan de betrokkene meegedeeld dat zijn klacht is doorgestuurd naar het departement «prudentiële controle op de kredietinstellingen en de beleggingsondernemingen», maar dat hij, om redenen die verband houden met het beroepsgeheim van de Commissie, niet in kennis zal worden gesteld van het gevolg dat, in voorkomend geval, aan zijn klacht zal worden gegeven. Verder wordt de betrokkene erop gewezen dat de Bemiddelingsdienst Banken – Krediet – Beleggingen bevoegd is voor de behandeling van dergelijke klachten, en wordt hij attent gemaakt op de ter zake te volgen procedure.

Wat de verzekeringen betreft, is de toestand anders. Krachtens artikel 15, § 1, 3°, van het algemeen reglement betreffende de controle op de verzekeringsondernemingen moeten de verzekeraars aan de verzekerden meedelen dat elke klacht over een overeenkomst aan de Commissie kan worden gericht. In 2005 heeft het departement, in het kader van die bevoegdheid, 815 klachten ontvangen. Bovendien heeft het departement het onderzoek van klachten van verzekerden over verzekeringstussenpersonen overgenomen van het departement dat belast is met het statuut van de verzekeringstussenpersonen (45 klachten sinds mei 2005). Onderstaande grafieken tonen de uitsplitsing van de klachten per verzekeringsproduct en de uitsplitsing van de belangrijkste aanleidingen voor klachten.

(93) Ook een tiental kredietinstellingen werd aangeschreven met het verzoek de gevoerde reclame voor spaardeposito's toe te zenden.

(94) Over deze adviezen, zie het verslag van het directiecomité 2005, p. 118.

(95) Met uitzondering van de door haar uitgeoefende activiteiten in de hoedanigheid van onderneming voor hypothecair krediet.

Tijdens de verslagperiode heeft de Commissie een advies uitgebracht over de door de minister van Economie geplande hervorming van de klachtenbehandeling in de verzekeringssector. Doelstelling van die hervorming is de klachtenbehandeling te centraliseren bij één enkele entiteit met rechtspersoonlijkheid (96). Die nieuwe entiteit zou, naast zijn bestuursorganen, ook een raad van toezicht hebben met als opdracht toe te zien op de onafhankelijkheid en de goede werking van het systeem. De Commissie zou vertegenwoordigd zijn in die raad. Bovendien zou zij gemachtigd zijn om informatie in te winnen over de klachten, opdat de aldus ingewonnen informatie haar zou kunnen helpen bij de uitoefening van haar toezichtopdrachten.

De Commissie heeft de geplande hervorming positief onthaald (97). Zij heeft weliswaar gewezen op de noodzaak om de wettelijke grondslag ervan te verstevigen. Overeenkomstig die suggestie heeft de minister er de voorkeur aan gegeven te wachten op de goedkeuring van het wetsontwerp tot wijziging van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst en van de wet van 27 maart 1995 betreffende de verzekeringsbemiddeling en de distributie van verzekeringen, dat een expliciete wettelijke grondslag invoert die het mogelijk maakt de hervorming door te voeren.

2.2.6.1.4. Toezicht op de hypotheekondernemingen

Lijst van de ondernemingen voor hypothecair krediet

In 2005 zijn 5 ondernemingen ingeschreven of geregistreerd, terwijl de inschrijving of de registratie van 20 andere ondernemingen werd doorgehaald, in hoofdzaak als gevolg van hergroeperingen. Eind 2005 telde de lijst van ondernemingen die hypothecaire kredieten mogen aanbieden in de zin van de wet van 4 augustus 1992, 229 vennootschappen, waarvan 209 ingeschreven en 20 geregistreerde ondernemingen.

Onderstaande tabel toont de evolutie van de lijst van de ondernemingen voor hypothecair krediet.

	31/12/2004	31/12/2005	Vershil
Ingeschreven ondernemingen naar Belgisch recht			
Verzekeringsondernemingen en pensioenfondsen	34	32	- 2
Kredietinstellingen	44	43	- 1
Openbare instellingen	5	5	0
Overige ondernemingen	135	129	- 6
Totaal aantal ingeschreven ondernemingen naar Belgisch recht	218	209	- 9
Geregistreerde ondernemingen die zijn opgericht naar het recht van een andere lidstaat	26	20	- 6
Totaal aantal ingeschreven en geregistreerde ondernemingen	244	229	- 15

(96) Op dit moment zijn in de verzekeringssector drie entiteiten belast met de klachtenbehandeling: de Commissie, de FOD Economie en de Ombudsman van de verzekeringssector ingesteld door de professionele verzekeringssector (zie de website van laatstgenoemde: www.ombudsman.as).

(97) Op 30 november 2005 heeft de Raad voor het Verbruik eveneens een advies uitgebracht op eigen initiatief.

Toezicht op de tarieven, documenten en publiciteit

De wet van 4 augustus 1992 bepaalt dat elke wijziging aan de documenten (prospectus, tarief, akte, aanvraagformulier, ...) vooraf aan de CBFA moet worden meegedeeld. In 2005 heeft het departement zo'n 600 van die documenten onderzocht.

Voornoemde wet legt strikte regels op voor de reclame voor hypothecaire kredieten. Het toezicht op die reclame werd herzien met de bedoeling de efficiëntie ervan te vergroten. Een aantal ondernemingen voor hypothecair krediet werd gevraagd alle reclamedocumenten over te leggen die zij tijdens de referentieperiode hadden gepubliceerd. Het onderzoek van die documenten heeft bevredigende resultaten opgeleverd. De inzameling van de reclamedocumenten van de tussenpersonen in hypothecair krediet gebeurde meer gericht. Die documenten bleven zoals vorig jaar in één geval op vier bezwaren oproepen. De tussenpersonen die niet tijdig gevolg hebben gegeven aan de geformuleerde opmerkingen, hebben een rappel ontvangen waarin hen niet enkel werd gevraagd hun reclamedocumenten aan te passen, maar hen ook werd meegedeeld dat, indien zij dat niet zouden doen, hun dossier zou worden overgelegd aan de FOD Economie die gemachtigd is om, in voorkomend geval, een overtreding vast te stellen van artikel 23 van de wet van 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken.

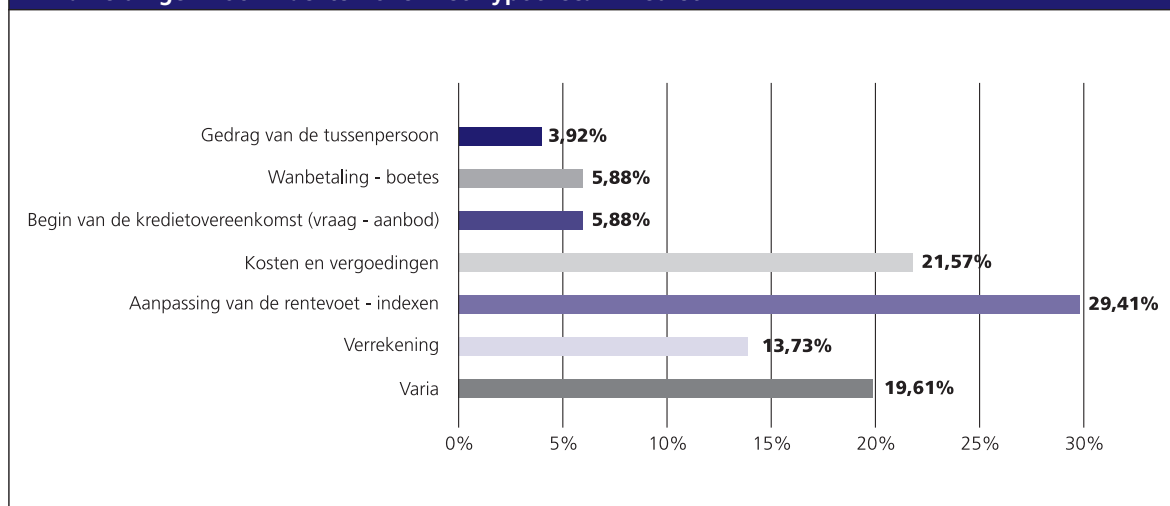
Inspecties ter plaatse

Het departement heeft drie inspecties ter plaatse uitgevoerd met als doel de naleving en de correcte toepassing van de bepalingen van de wet van 4 augustus 1992 op het hypothecair krediet te controleren. Die inspecties hadden in hoofdzaak betrekking op de naleving van de contractuele informatie, de juiste toepassing van de veranderlijkheid van de rentevoet en het correct bijhouden van de geschillendossiers.

Klachten

In 2005 zijn een zestigtal klachten en talrijke verzoeken om informatie behandeld. De klachten hadden vaak betrekking op de vervroegde beëindiging van de overeenkomst, de berekening van bepaalde kosten of de aanpassing van de rentevoet. In onderstaande tabel worden de klachten uitgesplitst naar aanleiding. Bijna de helft van de klachten werd gegrond geacht, waarna er het gepaste gevolg werd aan gegeven.

Aanleidingen voor klachten over het hypothecair krediet

Mededelingen over witwaspraktijken

Naar de ingeschreven hypotheekondernemingen waarop de Commissie geen prudentieel toezicht uitoefent, werd één mededeling verstuurd. Deze ondernemingen hadden namelijk niet de circulaires over de bestrijding van witwaspraktijken en terrorismefinanciering ontvangen die de Commissie aan de kredietinstellingen en de verzekeringsondernemingen had gericht. De mededeling heeft de betrokken hypotheekondernemingen gewezen op hun plichten en verplichtingen in verband met de opsporing van daden van witwassen van geld en terrorismefinanciering.

Onderzoek van een eventuele wijziging van het wettelijke kader

Het departement is een onderzoek gestart naar bepaalde hervormingen die nuttig zouden kunnen zijn om het toezicht op de hypotheekondernemingen te verstevigen en efficiënter te maken. Het onderzoek heeft meer bepaald betrekking op de volgende drie onderwerpen: het statuut van de ingeschreven hypotheekondernemingen waarop de Commissie geen prudentieel toezicht uitoefent, de regeling van de *a priori* controle op tarieven en documenten, alsook het statuut van de makelaars en de andere tussenpersonen in hypothecair krediet.

Europese werkzaamheden

Het departement heeft deelgenomen aan de werkzaamheden van de *Government Experts Group on Mortgage Credit* die door de Europese Commissie werd opgezet om haar bij te staan in het uitstippelen van een communautair beleid inzake hypothecair krediet (98).

2.2.6.1.5. Het secretariaat van de Commissie voor Verzekeringen

In 2005 heeft het departement het secretariaat waargenomen van negen vergaderingen van de Commissie voor Verzekeringen en van twaalf werkgroepvergaderingen.

Met het oog op de transparantie van bestuurs-handelingen en om meer zichtbaarheid te geven aan haar werkzaamheden heeft de Commissie voor Verzekeringen beslist om haar adviezen alsook inlichtingen over haar statuut en samenstelling te publiceren. De Commissie heeft daartoe een ruimte op haar eigen website ter beschikking gesteld (99).

2.2.6.2. De pijlers voor een algemeen consumentenbeleid

De wet van 2 augustus 2002 en het samenvoegen van CBF en CDV hebben de verwachting gecreëerd van een passende bescherming van de consument van financiële diensten. De voornoemde opdrachten van het departement dragen alle bij tot consumentenbescherming. Dit is ook het geval voor de talrijke andere wettelijke opdrachten van de Commissie die finaal eveneens de bescherming van de spaarder, belegger en verzekerde beogen.

Tijdens de verslagperiode werd een aanzet gegeven om de uitoefening van de diverse wettelijke opdrachten van de Commissie te kaderen in een algemeen beleid ten aanzien van de consumenten dat erop gericht is de omstandigheden te creëren waarbij de consumenten in vertrouwen kunnen handelen met de aanbieders van financiële diensten. Het uitwerken van een algemeen consumentenbeleid dat evenwichtig, coherent en efficiënt is, vergt betrokkenheid van alle departementen van de Commissie en overleg met alle actoren, zowel de financiële instellingen als de consumenten. Het mag bovendien geen onrealistische verwachtingen in het leven roepen en moet daarom geleidelijk tot stand worden gebracht.

Om tot een dergelijk consumentenbeleid te komen heeft de Commissie, naast aandacht voor gedragsregels, drie pijlers naar voor geschoven: *i)* de vorming en voorlichting van de consument; *ii)* het bevorderen van de dialoog over consumentenzaken en *iii)* het in acht nemen van de internationale en Europese context.

i) De vorming en voorlichting van de consument

In juli 2005 heeft de OESO een aanbeveling goedgekeurd met beginselen en goede praktijken inzake financiële vorming. Het departement heeft deelgenomen aan de voorbereiding van deze aanbeveling. Zij steunt op de vaststelling dat de financiële markten en producten complexer zijn geworden en dat er ook een tendens is om meer verantwoordelijkheden en risico's naar de gezinnen toe te schuiven, onder meer met het oog op de pensioenleeftijd. Studies in een aantal OESO-landen wijzen er echter op dat de kennis die consumenten van het financieelwezen hebben, bijzonder laag is en dat zij ook weinig gesensibiliseerd worden om hieraan te verhelpen. De aanbeveling moedigt de OESO-

(98) Over de Europese werkzaamheden op dit gebied, zie het verslag van het directiecomité 2005, p. 119.

(99) Zie de rubrieken «Over de CBFA» en «Adviesorganen waarvoor de CBFA het secretariaat waarneemt» op de website van de CBFA.

landen daarom aan werk te maken van het bevorderen van de financiële kennis van de consumenten. Een aantal beginselen en goede praktijken wordt daartoe vooropgezet. Zo worden de financiële instellingen aangemoedigd om een belangrijke rol te spelen in het bevorderen van de financiële kennis van hun klanten. Sensibiliseringscampagnes bestemd voor het grote publiek worden aanbevolen. Benadrukt wordt dat financiële vorming best al op school begint.

De Commissie is gestart met een bezinning over de rol die zij als katalysator zou kunnen vervullen om de OESO-aanbeveling in ons land vorm te helpen geven. Het bevorderen van de financiële kennis van het publiek is immers in ieders belang omdat zij leidt tot een toegenomen vertrouwen en beoordelingsvermogen van de consumenten en dus ook tot een betere marktwerking en bescherming. Deze bezinning wordt voortgezet.

Wat de voorlichting van de consument betreft, heeft het departement zoals vorige jaren deelgenomen aan enkele salons.

ii) Het bevorderen van de dialoog over consumentenzaken

Om de dialoog over consumentenzaken te bevorderen werden tijdens de verslagperiode diverse initiatieven genomen.

Met de Raad voor het Verbruik werd overeengekomen dat het departement in beginsel zal worden uitgenodigd om als deskundige deel te nemen aan de bespreking in de Commissie «financiële diensten» van onderwerpen die de bescherming van de financiële consument aanbelangen. Dit sluit aan bij de rol die het departement vervult in de Commissie voor Verzekeringen waar eveneens zowel de betrokken beroepssectoren als de consumenten vertegenwoordigd zijn.

Met de Bemiddelingsdienst Banken - Krediet – Beleggingen en de Ombudsman van de Verzekeringen werd een periodieke «dialoog» opgezet. Tijdens de verslag-

periode vonden aldus twee vergaderingen plaats tijdens dewelke de ontwikkelingen in de klachtenbehandeling bij elk van de drie instellingen werden besproken.

Tot slot werd eveneens een periodiek overleg met vertegenwoordigers van consumentenbelangen opgestart over onderwerpen in het bevoegdheidsgebied van de Commissie die de financiële consumenten in het bijzonder aanbelangen.

iii) Het in acht nemen van de Europese en internationale context

Sinds geruime tijd bestaat binnen CESR (meer bepaald in de werkgroep CESR-POL) een gestructureerde samenwerking met het oog op de strijd tegen het illegaal aanbieden van beleggingen of beleggingsdiensten. Van zijn kant heeft CEBS tijdens de verslagperiode een aanzet gegeven om te komen tot meer samenwerking in de strijd tegen het illegaal aantrekken van terugbetaalbare gelden van het publiek.

Het departement heeft deelgenomen aan de door CESR georganiseerde werkvergadering met vertegenwoordigers van consumenten- en aandeelhoudersverenigingen over de wijze waarop aan deze verenigingen inspraak kan worden gegeven met het oog op het bepalen van het CESR-beleid. De vergadering betrof eveneens de mogelijke rol van CESR inzake consumentenvorming. Het bevorderen van de kennis van de consumenten over het financieelwezen kwam ook in OESO-verband aan bod. De besprekingen daarover zijn uitgemond in de voornoemde OESO-aanbeveling van juli 2005. Het bevorderen van de kennis van het brede publiek over het verzekeringswezen en meer bepaald de aanvullende pensioenen is het voorwerp van verder OESO-onderzoek waarbij het departement is betrokken.

2.3. Gemeenschappelijke diensten

2.3.1. Juridische dienst

2.3.1.1. Opdrachten van de juridische dienst

De algemene opdracht van de juridische dienst houdt in dat hij toeziet op de juridische kwaliteit van de activiteiten van de Commissie, zowel in individuele dossiers, als met betrekking tot thema's met een algemene draagwijdte, of in verband met de wetgevende en reglementaire teksten die door de Commissie worden voorbereid.

De juridische dienst vervult meer in het bijzonder de volgende zes hoofdopdrachten:

- ❖ De eerste opdracht van de juridische dienst bestaat erin, naar gelang het geval, een advies te verstrekken dan wel juridische bijstand te verlenen aan het directiecomité en de andere diensten van de Commissie in het kader van individuele dossiers, en zo bij te dragen tot de kwaliteit van het besluitvormingsproces van de instelling.
- ❖ De juridische dienst staat verder in voor de voorbereiding van de meeste wetgevende of reglementaire teksten waarvan de regering de voorbereiding toevertrouwt aan de Commissie in verband met materies die tot haar bevoegdheidsdomeinen behoren, vooral dan de teksten tot omzetting van de Europese richtlijnen. Binnen de Commissie vervult de juridische dienst die taak in samenwerking met de betrokken controlediensten en, in bepaalde gevallen, in overleg met de diensten van de Nationale Bank van België.
- ❖ De juridische dienst brengt zijn expertise ook in bij de uitwerking van de beleidslijnen met betrekking tot het toezicht die een belangrijke juridische dimensie hebben, en bij het oplossen van algemene juridische kwesties of het uitdiepen van algemene juridische thema's.
- ❖ De juridische dienst vertegenwoordigt de Commissie bij internationale werkzaamheden, wanneer die een uitgesproken juridisch karakter hebben of wanneer een medewerker van de juridische dienst bijzonder deskundig is in de desbetreffende materie.
- ❖ De juridische dienst dient het directiecomité voortaan ook bij te staan bij de voorbereiding van de sanctiebeslissingen die worden genomen op basis van artikel 72 van de wet van 2 augustus 2002.
- ❖ De juridische dienst coördineert het redactiewerk voor het jaarverslag van het directiecomité en ziet toe op de coherentie van dat verslag.

2.3.1.2. Personeelsbestand van de juridische dienst

Op 31 december 2005 waren 11 juristen (10,9 VTE's) én een directielid werkzaam bij de juridische dienst. In 2005 zijn twee vacatures vervuld.

2.3.1.3. Kernactiviteiten van de juridische dienst

a) Verstreking van individuele juridische adviezen

In 2005 ontving de juridische dienst 284 verzoeken om juridische onderzoeken en bijstand in juridisch erg complexe dossiers die bijgevolg grondig juridisch onderzoek vergden. In 2004 en in 2003 ontving de dienst respectievelijk 154 en 106 verzoeken om een advies. In 2005 verstreekte de dienst 175 formele juridische adviezen (tegenover 94 in 2004) in alle bevoegdheidsdomeinen van de Commissie.

De gevoelige stijging van het aantal verzoeken en het aantal verstrekte adviezen bewijst, enerzijds, dat de controlediensten steeds vaker de reflex hebben om een beroep te doen op de juridische dienst voor juridisch advies of juridische bijstand en, anderzijds, dat de juridische complexiteit van de activiteiten van de Commissie voortdurend toeneemt.

b) Voorbereiding van wetgevende en reglementaire teksten

De omvang en de gedetailleerdheid van het Europees regelgevend werk blijven voor veel werk zorgen op het vlak van de omzetting van Europese teksten in het nationaal recht. Zo heeft de juridische dienst in 2005 teksten voorbereid tot omzetting van de volgende drie richtlijnen:

- ❖ financiële conglomeraten,
- ❖ verzekeringsbemiddeling,
- ❖ prospectus met betrekking tot openbare aanbiedingen van effecten.

Meer algemeen wordt voortdurend gewerkt aan de vernieuwing van financieelrechtelijke teksten. Bovendien worden bepaalde materies, in tegenstelling tot vroeger, nu wel gereguleerd, wat de redacteurs voor nieuwe uitdagingen stelt, omdat het altijd moeilijker is om een nieuwe materie in regels te gieten. Een bijkomende uitdaging vormt tot slot de steeds toenemende diversiteit van de te behandelen materies, wat in belangrijke mate – maar niet uitsluitend – toe te schrijven is aan de integratie van de CDV in de CBF waardoor de Commissie de enige regelgever is geworden.

In 2005 heeft de juridische dienst zo niet alleen gezorgd voor de redactie van de teksten tot omzetting

van voornoemde richtlijnen, maar ook de opstelling voor zijn rekening genomen (dan wel een belangrijke bijdrage geleverd tot de opstelling) van het koninklijk besluit van 26 september 2005 houdende het statuut van de vereffeninginstellingen en de met vereffeninginstellingen gelijkgestelde instellingen, en van de nieuwe wetgeving over bankagenten en –makelaars (inclusief de begeleiding van de politieke onderhandelingen over en de parlementaire bespreking van die tekst), én de boekhoudreglementering voor de beleggingsondernemingen grondig herwerkt.

Verder heeft de juridische dienst ook een belangrijke bijdrage geleverd tot de vervanging van het koninklijk besluit van 14 februari 2003 betreffende de dekking van de werkingskosten van de CBF, door het koninklijk besluit van 22 mei 2005, tot de wijziging van de wet van 20 juli 2004 betreffende bepaalde vormen van collectief beheer van beleggingsportefeuilles, tot de opstelling van het koninklijk besluit van 22 december 2005 tot wijziging van het koninklijk besluit van 31 maart 2003 betreffende de verplichtingen van emittenten van financiële instrumenten die zijn toegelaten tot de verhandeling op een Belgische gereglementeerde markt, alsook tot de invoeging van een artikel 39 in de wet van 6 april 1995 om de Commissie de mogelijkheid te bieden de overtredingen te bestraffen van de in artikel 36 van die wet bedoelde gedragsregel.

De juridische dienst heeft de Commissie ook vertegenwoordigd bij de interministeriële werkzaamheden over de afschaffing van de effecten aan toonder en de totstandbrenging van de nieuwe wetgeving inzake de dematerialisatie van effecten.

Verder houdt de juridische dienst zich in de meeste gevallen ook bezig met de opstelling van de ontwerpadviezen van de Commissie over de reglementaire teksten waarvan sprake in diverse wetgevingen.

c) Bijdrage tot de uitwerking van beleidslijnen met betrekking tot het toezicht die een belangrijke juridische dimensie hebben, of tot de oplossing van algemene juridische kwesties

Tijdens de verslagperiode heeft de juridische dienst verschillende belangrijke structurele taken uitgevoerd, waaronder de herziening van de op de website van de CBFA vermelde bepalingen van algemeen belang voor de vier sectoren: kredietinstellingen, beleggingsondernemingen, beheerverenootschappen van instellingen voor collectieve belegging en verzekeringsondernemingen. Bovendien heeft de juridische dienst belangrijke studies gewijd aan het nieuwe erkenningsreglement voor de revisoren van ondernemingen onder statuut, de definitie van «dekkingswaarden» in het kader van verzekeringen, het zwijgrecht in verzoeken om informatie die gebaseerd zijn op artikel 78 van de

wet van 2 augustus 2002, de toepassing van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst op verzekeringsgroepen, pensioenfondsen en pensioenkassen, alsook de toepassing van de witwaswet op instellingen voor collectieve belegging.

d) Vertegenwoordiging van de Commissie bij diverse internationale werkzaamheden

In 2005 was de juridische dienst erg nauw betrokken bij de onderhandelingen over de uitvoeringsmaatregelen van de richtlijn betreffende markten voor financiële instrumenten (MiFID) en van de derde witwasrichtlijn.

Meer algemeen neemt de juridische dienst deel aan de werkzaamheden van de Groep van deskundigen op het gebied van het vennootschapsrecht, onder voorzitterschap van de Europese Commissie, alsook, in de hoedanigheid van coördinator, aan de werkzaamheden van *Working Party I (Legal and international cooperation)* van Euronext.

De juridische dienst verleent als deskundige bijzondere bijstand aan de Belgische vertegenwoordiging in het Europees Comité voor het Bankwezen en het Europees Comité voor Financiële Conglomeraten. De dienst neemt ook deel aan de werkzaamheden van de *Joint Forum Working group on Regulatory and market differences across financial sectors*.

Tot slot heeft de juridische dienst zitting in de Belgische delegatie die betrokken is bij de werkzaamheden over de «*Convention sur l'harmonisation des règles de droit matériel applicables aux titres intermédiés*» onder auspiciën van Unidroit. De dienst vertegenwoordigt de Commissie ook in het *Institut francophone pour la Régulation financière* (IFREFI) en heeft in die hoedanigheid in juni 2005 de vierde jaarlijkse vergadering georganiseerd in Brussel.

e) Opstelling van sanctiebeslissingen

De juridische dienst verleent het directiecomité in diens opdracht bijstand bij de opstelling van de sanctiebeslissingen die worden genomen op basis van artikel 72 van de wet van 2 augustus 2002. Zo heeft de juridische dienst in 2005 verschillende ontwerp teksten van sanctiebeslissingen voorbereid. Conform artikel 70, § 2, tweede lid, van de wet van 2 augustus 2002, kunnen de medewerkers van de juridische dienst bovendien dossier per dossier door de auditeur worden aangeduid als rapporteur.

f) Andere taken

De juridische dienst heeft de opdracht om de redactie van het juridisch deel van het jaarverslag te coördineren en de juridische coherentie ervan te verzekeren. Tot slot beheert de juridische dienst de geschillendossiers waarbij de Commissie betrokken is.

2.3.2. Auditoraat

Met «auditoraat» worden de onderzoeksfuncties bedoeld waarmee de secretaris-generaal als auditeur wordt belast in het kader van de door de CBFA ingestelde procedures voor het opleggen van administratieve sancties. Voor de uitoefening van die functies kan de auditeur een beroep doen op de personeelsleden van de CBFA.

De rol van de auditeur in het kader van een procedure voor het opleggen van administratieve sancties en het verloop van een door de auditeur ingesteld onderzoek kwamen aan bod in vorig jaarverslag (100).

2.3.2.1. Organisatie van het auditoraat

Krachtens artikel 70, § 2, van de wet van 2 augustus 2002 wijst de auditeur, voor elk onderzoeksdossier, een verslaggever aan onder de personeelsleden van de CBFA. Onder leiding van de auditeur neemt de verslaggever het onderzoek voor zijn rekening, stelt hij de verschillende onderzoeksdaden ten laste en ten gunste, stelt hij het dossier samen, onderzoekt hij de vastgestelde feiten tegen de achtergrond van de toepasselijke wettelijke bepalingen, legt hij zijn bevindingen voor en schrijft hij een ontwerpverslag. In functie van het technische karakter of de omvang van de dossiers worden één of twee medewerkers tot verslaggever aangesteld. Tijdens de verslagperiode kregen vijftien verschillende medewerkers een opdracht als verslaggever toegewezen.

Naast die *ad hoc* medewerkers beschikt het auditoraat over twee permanente medewerkers.

De aanstelling tot verslaggever van medewerkers van de operationele departementen of van de juridische dienst die niet eerder bij de behandeling van het dossier betrokken waren, maakt niet alleen een betere spreiding mogelijk van de middelen die ter beschikking worden gesteld van het auditoraat, maar laat ook toe verslaggevers te kiezen in functie van hun deskundigheid en van de kenmerkende eigenschappen van het dossier. De permanente medewerkers van het auditoraat zorgen voor de administratieve ondersteuning en de procedurele en wetenschappelijke coördinatie die de coherentie van de verschillende verslagen moeten garanderen.

Door de toename van het aantal dossiers dat tijdens de verslagperiode aan het auditoraat werd overgelegd, kwam dat intern organisatiemodel onder druk te staan. Door die toename werd het voor de betrokkenen immers almaar moeilijker om de werklast als gevolg van hun opdracht als verslaggever te combineren met de dwingende vereisten van hun takenpakket binnen hun eigen departement.

Voor de medewerkers die tot verslaggever worden aangesteld, is het vaak erg moeilijk om voldoende tijd uit te trekken voor die opdracht, wat niet enkel impliceert dat zij voortdurend delicate afwegingen moeten maken om prioriteiten te kunnen stellen, maar ook dat het onderzoek meer tijd in beslag neemt.

Dat systematisch een beroep moet worden gedaan op nieuwe verslaggevers om de werklast beter te kunnen spreiden, vereist meer algemeen dat voor een ruimere omkadering moet worden gezorgd in de verschillende stadia van de procedure, en heeft ook tot gevolg dat niet kan worden voortgebouwd op de opgedane ervaring.

Tegen die achtergrond is beslist om het aantal permanente medewerkers van het auditoraat progressief uit te breiden, als tegenwicht voor het beroep dat wordt gedaan op medewerkers van andere departementen en om de onderzoeken zo nog vlotter te laten verlopen.

2.3.2.2. Statistische gegevens

Tijdens de verslagperiode werd de auditeur door het directiecomité van de Commissie belast met het onderzoek van elf nieuwe dossiers. Die dossiers hadden in totaal betrekking op zeventien personen of ondernemingen in hoofde waarvan het directiecomité ernstige aanwijzingen had vastgesteld van praktijken die aanleiding konden geven tot een administratieve sanctie.

Tijdens het verslagjaar werden negentien verhoren afgenomen in het kader van 9 onderzoeksopdrachten. Voor twee onderzoeken die verband hielden met markt-misbruik heeft de auditeur, teneinde informatie in te zamelen, een beroep gedaan op de samenwerkingsovereenkomsten met andere Europese toezichthouders.

In dezelfde periode heeft de auditeur drie onderzoeksdossiers afgerond. Voor een vierde dossier dat mogelijk betrekking heeft op twee afzonderlijke personen, heeft de auditeur een verslag overgelegd over de vastgestelde aanwijzingen van een inbreuk door een van deze personen. Het directiecomité heeft deze persoon verhoord (101) en de auditeur, naar aanleiding hiervan, bijkomende taken opgedragen.

Een dossier wordt als afgerond beschouwd als alle aanwijzingen van een inbreuk waarvoor een administratieve sanctie kan worden opgelegd, zijn onderzocht en de auditeur zijn bevindingen heeft vastgelegd in een of meer verslagen die zijn overgelegd aan of ter beschikking gesteld van het directiecomité en de betrokken persoon of personen. In de daaropvolgende fase, waarin een eventueel verhoor van de betrokken

(100) Zie het jaarverslag CBFA 2004, p. 95.

(101) Met toepassing van artikel 71, § 2, tweede lid van de wet van 2 augustus 2002.

persoon of personen door het directiecomité alsook de besluitvorming plaatsvinden, blijft de tussenkomst van de auditeur immers beperkt tot een uiteenzetting van zijn bevindingen. De auditeur neemt op generlei wijze deel aan het besluitvormingsproces over het opleggen van administratieve sancties.

De verslagen die in de loop van het verslagjaar zijn overgelegd door de auditeur, hebben respectievelijk betrekking op:

- ❖ twee natuurlijke personen in een dossier over vermeend gebruik van voorkennis waarmee de auditeur in 2004 werd belast. In dit dossier werd voor elke persoon een afzonderlijk verslag opgesteld met de bevindingen van de auditeur. Voor de eerste persoon luidde de conclusie dat er een inbreuk was gepleegd op de artikelen 25, § 1, 1°, a) en 25, § 1, 7° van de wet van 2 augustus 2002 (102), terwijl er voor de tweede persoon werd geconcludeerd dat er geen inbreuk was gepleegd op artikel 25, § 1, 1°, a);
- ❖ een natuurlijke persoon in een ander dossier over vermeend gebruik van voorkennis waarmee de auditeur in 2004 was belast. Het verslag bevatte

de conclusie dat er een inbreuk was gepleegd op artikel 25, § 1, 1°, a);

- ❖ twee rechtspersonen in twee dossiers over kennisgevingen van transacties waarmee de auditeur in 2005 was belast. In beide gevallen heeft de auditeur geconcludeerd dat er een inbreuk was gepleegd op artikel 6 van het koninklijk besluit van 31 maart 2003.

Op 1 maart 2006 waren er zestien onderzoeken lopend. Deze dossiers hadden samen betrekking op 35 personen.

Sinds de inwerkingtreding van de bepalingen van de wet van 2 augustus 2002 over de procedureregels voor het opleggen van administratieve sancties, werden 26 dossiers ter behandeling voorgelegd aan de auditeur.

Deze dossiers bevatten ernstige aanwijzingen van inbreuken op de volgende wetgevingen:

Betrokken wetgevingen		Aantal dossiers	
Wet inzake het statuut van en het toezicht			2
	op de beleggingsondernemingen (Wet van 6 april 1995)	1	
	op de verzekeringsondernemingen en -tussenpersonen (Wet van 27 maart 1995 betreffende de verzekeringsbemiddeling en de distributie van verzekeringen)	1	
Wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme			4
Wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten			14
	Misbruik van voorkennis	11	
	Marktmanipulatie en schending van de gedragsregels	3	
Wet van 22 april 2003 betreffende de openbare aanbiedingen van effecten (prospectus)			2
Koninklijk besluit van 31 maart 2003 over de melding van transacties in financiële instrumenten en over de bewaring van gegevens			4
TOTAAL			26

(102) Artikel 25, § 1, 1°, a) bepaalt dat het aan eenieder die over voorkennis beschikt, verboden is om voor eigen of voor andermans rekening, rechtstreeks of onrechtstreeks, de financiële instrumenten waarop deze voorkennis betrekking heeft of aanverwante financiële instrumenten te verkrijgen of te vervreemden of te pogen deze te verkrijgen of te vervreemden. Artikel 25, § 1, 7° bepaalt dat het aan eenieder die over voorkennis beschikt, verboden is om één of meer andere personen ertoe aan te zetten daden te stellen die, indien hij deze zelf zou stellen, verboden zouden zijn krachtens 1° tot 5° (van hetzelfde artikel).

2.3.3. Door het directiecomité uitgesproken beslissingen inzake administratieve sancties

In 2005 heeft het directiecomité vijf beslissingen uitgesproken na afloop van de procedure zoals bedoeld in de artikelen 70 tot 72 van wet van 2 augustus 2002.

Eén beslissing betrof de witwaswetgeving, terwijl de overige vier betrekking hadden op de materies betreffende marktmisbruik.

De uitgesproken beslissingen worden thematisch toegelicht in de activiteitenverslagen over de betrokken materies (103).

Het directiecomité heeft overigens vier dossiers overgelegd aan de rechterlijke overheden, waarvan één met betrekking tot de transparantiewetgeving en drie inzake marktmisbruik.

2.3.4. De interne auditfunctie bij de Commissie

De Commissie is met de fusie tussen de vroegere CBF en de voormalige CDV en met het verwerven van een aantal nieuwe wettelijke opdrachten, uitgegroeid tot een organisatie met een grote diversiteit aan verantwoordelijkheden en taken. Het directiecomité heeft in 2005 een functie van interne audit ingesteld om hem bij te staan in het beheer van de risico's die de instelling loopt bij het uitvoeren van het ruime gamma van haar opdrachten. Het heeft, op advies van de raad van toezicht, het charter van de interne audit goedgekeurd en heeft daarmee de opdracht, de verantwoordelijkheden en de werkmethoden van deze dienst vastgelegd. Het charter beschrijft eveneens de aard van de uit te voeren audits alsmede de rapportering van de resultaten. Het gezag van de functie, de relaties met andere functies en haar onafhankelijkheid worden erin verduidelijkt.

In essentie wordt de rol van de interne audit gekenschetst door de volgende elementen:

- ❖ de interne audit oefent zijn opdracht uit op een onafhankelijke manier, is daartoe op het administratieve vlak afhankelijk van de voorzitter van het directiecomité en draagt geen operationele verantwoordelijkheid;
- ❖ de interne audit verricht operationele, financiële en compliance audits. Op vraag van het directiecomité kunnen ad-hoconderzoeken uitgevoerd worden. Bij de uitvoering van de audits en onderzoeken zullen telkens de hoogste professionele standaarden gehanteerd worden;
- ❖ de bedrijfsprocessen worden onderzocht op hun effectiviteit, controleerbaarheid en continuïteit;
- ❖ een belangrijke focus ligt op de toetsing van de processen die bijdragen tot de integriteit, de betrouwbaarheid en de relevantie van de informatie die aan de grondslag ligt van de besluitvorming;
- ❖ de interne audit signaleert eventuele tekortkomingen in de organisatie van de werking doch laat inhoudelijke aspecten van het besluitvormingsproces buiten beschouwing;
- ❖ het directiecomité stelt aan de interne audit de middelen ter beschikking die nodig zijn voor een correcte uitvoering van zijn opdracht;
- ❖ de interne audit rapporteert aan het directiecomité.

(103) Zie dit verslag, p. 46 en 69.

2.3.5. Secretariaat-generaal

De CBFA als instelling en de context waarin zij haar toezichtopdrachten uitvoert zijn op zeer korte tijd sterk geëvolueerd. Zo denke men aan

- ❖ de uitbreiding van de toezichtopdrachten en bijhorende middelen van de CBFA,
- ❖ de professionalisering en internationalisering van de instellingen onder toezicht,
- ❖ de internationale standaarden opgelegd aan financiële toezichthouders en de evaluaties en vergelijkingen in dat kader,
- ❖ de steeds toenemende contacten met buitenlandse toezichthouders, die zowel qua organisatie als qua inhoud van het toezicht tot *benchmarking* leiden,
- ❖ de creatie van een raad van toezicht en van een interne auditfunctie,
- ❖ de nood aan samenwerking met onder andere de NBB.

Deze evolutieve context noopt de CBFA meer en meer tot verantwoording van haar handelen en van de door haar ingezette middelen, en tot aanpassing van haar werking.

Dit is ook het geval voor de diensten van het secretariaat-generaal die nu instaan voor een instelling van meer dan 400 medewerkers.

De functies die worden uitgeoefend door de diensten van het secretariaat-generaal, op de vertaaldienst en de documentatiedienst na, zijn rond de volgende vier pijlers gegroepeerd:

- ❖ personeelsadministratie en beheer van de infrastructuur;
- ❖ beleid menselijk potentieel en communicatie;
- ❖ informatica;
- ❖ boekhouding en beheerscontrole.

De groepering van de functies «beleid menselijk potentieel» en «communicatie» is het resultaat van een denkoefening van het directiecomité over communicatie en beleid van het menselijk potentieel bij de CBFA.

Naast de functie van woordvoerder die reeds grondig werd geprofessionaliseerd, omvat de communicatiefunctie de verantwoordelijkheid voor de interne communicatie en het beheer van het imago van de CBFA in de ruime betekenis. Omdat communicatie ook één van de instrumenten van het beleid van het menselijk potentieel is, werden de functies «communicatie» en «Beleid Menselijk Potentieel» in één enkele dienst ondergebracht: «People and Communication».

Deze bundeling van middelen moet de dienst in staat stellen het hoofd te bieden aan de noodwendigheden op het gebied van communicatie en *human resources* van een instelling met meer dan 400 medewerkers.

Het directiecomité heeft de rol van de functie «beleid menselijk potentieel» bij de CBFA overigens herijkt. Deze functie situeert zich op twee niveaus: de beleidsbepaling enerzijds, en het dagelijkse beleid van het menselijk potentieel anderzijds.

In een instelling met een toenemend personeelsbestand is het van belang de verantwoordelijkheid voor het dagelijks beheer van het menselijk potentieel juist te plaatsen. Deze verantwoordelijkheid komt in de eerste plaats toe aan de directie van de verschillende departementen: zij streeft een optimale toewijzing van haar menselijk potentieel na. Daartoe speelt zij een belangrijke rol in de aanwervingcampagnes, evalueert zij de medewerkers en hun vormingsbehoeften, organiseert zij de taken zo dat een evenwichtige verdeling van de werklast mogelijk is en beslist zij over de eventuele reffectatie van medewerkers in de schoot van een departement.

Naast de boekhouding werd een functie «beheerscontrole» gecreëerd. Behalve de recurrente taken in het kader van de budgetcontrole (controle op de uitgaven en de toerekening ervan) omvat deze functie de controle op de toepassing van het besluit over de dekking van de werkingskosten (104) en met name:

- ❖ de opvolging en het beheer van het personeelsbestand van de CBFA;
- ❖ de berekening en opvraging van alle bijdragen die de in het besluit over de dekking van de werkingskosten bedoelde ondernemingen verschuldigd zijn;
- ❖ de toewijzing van de reële kosten van de CBFA aan de ex-CBF-pool en de ex-CDV-pool;
- ❖ de toewijzing van het overschot / tekort aan de individuele ondernemingen;
- ❖ in het algemeen, de toetsing of de door het besluit over de dekking van de werkingskosten vastgelegde bijdragen beantwoorden aan de reële kostprijs van het toezicht op de sector of op een welbepaalde categorie van ondernemingen.

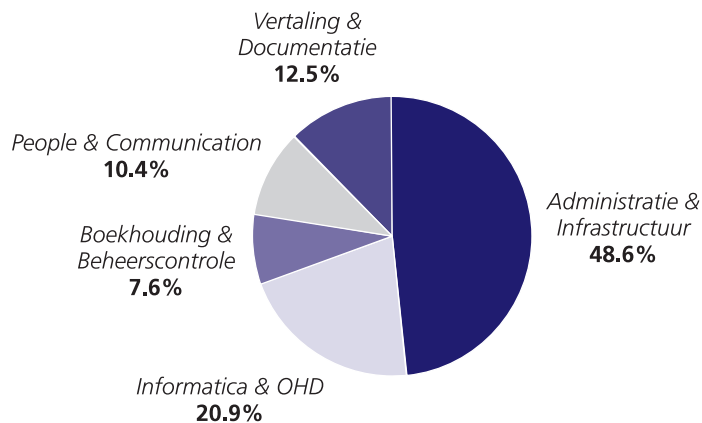
Ten slotte omvat de functie «beheerscontrole» het bijwerken van de regels van interne controle binnen het secretariaat-generaal en de opvolging en evaluatie van de *service level agreements* met de NBB.

(104) Zie dit verslag, p. 16.

Aan de diensten van het secretariaat-generaal werden 104 medewerkers, uitgedrukt in voltijdse equivalenten, toegewezen.

De cel «Administratie en Infrastructuur» bestaat onder meer uit de teams die instaan voor het onthaal, de postbehandeling en de reprografie, de bevoorrading en het onderhoud van de kantoren en gebouwen.

Uitsplitsing van het personeelsbestand van het secretariaat-generaal

Hierna wordt het verloop toegelicht van de voornaamste dossiers die het secretariaat-generaal in 2005 heeft behandeld.

De concretisering van de samenwerking met de Nationale Bank van België

Conform het koninklijk besluit van 17 september 2003, getroffen in uitvoering van artikel 118 van de wet van 2 augustus 2002 en in werking getreden op 1 januari 2004, streven de CBFA en de NBB, door de bundeling van verschillende zogenoemde ondersteunende diensten, een grotere efficiëntie en dus de beheersing van de kosten door de betrokken instellingen na, met dien verstande dat hun onafhankelijkheid bij de uitoefening van hun opdrachten gewaarborgd blijft (105).

Op 1 januari 2006 neemt de bundeling van de ondersteunende diensten de vorm aan van veertien diensten-overeenkomsten tussen de CBFA en de Nationale Bank van België.

De belangrijkste overeenkomsten betreffen de *hosting* door de NBB van de centrale informatica-infrastructuur van de CBFA, de beveiliging en bewaking van het CBFA-gebouw buiten de werkuren door de diensten van de NBB, de centralisatie van aankopen bij de aankoopdienst van de NBB en het technische beheer van de gebouwen.

Deze overeenkomsten strekken er toe de CBFA een professionele en permanente dienstverlening te laten genieten in domeinen waar de instelling, gelet op haar gestage groei, anders aanzienlijke bijkomende inspanningen zou moeten leveren. Voor al deze overeenkomsten geldt dat zij geen onmiddellijke impact hebben op de werklust en het personeelsbestand van de diensten van het secretariaat-generaal.

Andere overeenkomsten hebben betrekking op de terbeschikkingstelling door de NBB aan de CBFA van archiefruimte, parkeerplaatsen en auditoria, op de mogelijkheid voor de CBFA om gebruik te maken van de reproductiedienst van de NBB, en op wederzijdse toegang tot de diensten geboden door de respectieve bibliotheken en documentatiecentra.

Een volgende categorie overeenkomsten betreft een aantal sociale voordelen binnen de NBB dat tevens aangeboden wordt aan de medewerkers van de CBFA: het bedrijfsrestaurant en de kinderopvang tijdens vakantieperiodes.

Ten slotte werd een overeenkomst gewijd aan de logistieke ondersteuning door de CBFA van het *real time* toezicht op genoteerde financiële instrumenten door het Rentenfonds in geval van deficiëntie van de faciliteiten geboden door de NBB.

(105) Zie het jaarverslag CBFA 2004, p. 104.

Bij het concretiseren van de synergieën gaat bijzondere aandacht naar de conformiteit van de kostprijzen van de geleverde diensten met de marktprijs voor de levering van diensten van een soortgelijke kwaliteit.

Om de fiscale neutraliteit van deze dienstenovereenkomsten te waarborgen werd in de loop van 2005 bij de Dienst Voorafgaande Beslissingen in Fiscale Zaken een voorafgaande beslissing aangaande de BTW-kwalificatie van handelingen gesteld in het kader van deze samenwerkingsplicht aangevraagd en bekomen.

Tijdens de verslagperiode hebben de NBB en de CBFA elkaar tevens op de hoogte gehouden van de wijzigingen die ze aanbrachten of van plan zijn aan te brengen aan de financiële statuten en aan de loopbanen van het personeel.

De integratie van het statutair en contractueel personeel van de ex-CDV.

Eind 2003 en in de eerste maanden die volgden op de effectieve integratie van de ex-CBF en de ex-CDV had de CBFA na ruim overleg met de personeelsvertegenwoordigers vastgesteld welke de belangrijkste maatregelen waren die zij wilde nemen om de statuten en arbeidsregimes van het personeel zoveel mogelijk te integreren.

Voor de effectieve uitvoering van deze maatregelen was echter het akkoord vereist van alle partijen. De representatieve organisaties van het statutair personeel stelden als voorwaarde dat de wet van 2 augustus 2002 gewijzigd werd om de evolutie van het statuut van de statutaire personeelsleden veilig te stellen en om het directiecomité van de CBFA hiervoor de nodige bevoegdheden te geven (106).

De bevoegdheden van het directiecomité werden vastgelegd via een wijziging van artikel 55 van de wet van 2 augustus 2002 door de wet van 14 februari 2005 (107).

Over de modaliteiten van de integratie werd op 25 mei 2005 een akkoord ondertekend met de vakorganisaties van de privé-sector en de openbare sector. Dit akkoord werd formeel vastgelegd in een protocol over de integratie van het personeel van de ex-CDV en in een collectieve arbeidsovereenkomst die de optionele overstap van dit personeel naar het contractuele regime van de CBFA regelt.

(106) Zie het jaarverslag CBFA 2004, p. 101.

(107) Wet van 14 februari 2005 tot wijziging van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten en van artikel 40 van het koninklijk besluit van 25 maart 2003 tot uitvoering van artikel 45, § 2, van die wet, BS 4 maart 2005.

(108) Zie het koninklijk besluit van 22 mei 2005 tot vaststelling van de voorwaarden van het verlof voorafgaand aan de pensionering van de statutaire personeelsleden van de CBFA.

De belangrijkste maatregelen die dit akkoord bevat om de integratie van het personeel van de ex-CDV in de CBFA te bevorderen, zijn:

- gelijkschakeling van de arbeidsvoorwaarden en aanpassing van de loonschalen als compensatie voor het verlies van bepaalde voordelen,
- gelijkschakeling van de sociale voordelen,
- mogelijkheid voor de statutaire personeelsleden om over te stappen naar een contractueel regime op voorwaarde dat zij slagen voor een evaluatie, waardoor zij toegang krijgen tot de CBFA-loopbaan en hen een gelijke loonschaal gegarandeerd wordt.

De wijzigingen die vereist waren om de sociale voordelen, de arbeidsvoorwaarden en de loonschaalverhogingen van het personeel van de ex-CDV af te stemmen op die van het personeel van de ex-CBF, werden in de loop van 2005 geleidelijk doorgevoerd. Zodra de collectieve overeenkomst gesloten was, kon de procedure gestart worden die aan de medewerkers van de ex-CDV de mogelijkheid bood om afstand te doen van hun statuut en een arbeidsovereenkomst aan te vragen. Na een overgangperiode zouden deze medewerkers overstappen naar een volkomen gelijkwaardige situatie als die van hun collega's van de ex-CBF. Deze procedure, die in samenspraak met de vertegenwoordigers van het personeel werd vastgesteld, hield in dat de kandidaten die in aanmerking wensten te komen voor een arbeidsovereenkomst eerst moesten slagen voor een competentietest die bij een extern bureau zou worden afgelegd. De procedure bepaalde ook dat de kandidaten voor wie de competentietest geen gunstig resultaat had opgeleverd, tussen 2008 en 2010 een nieuwe test konden afleggen.

54 statutaire medewerkers slaagden voor de test en kregen een aanbod om een zogenaamde integratieovereenkomst te ondertekenen. Op 31 december 2005 hadden 29 van deze medewerkers dit aanbod aanvaard.

Gelijktijdig met het sluiten van de collectieve overeenkomst werden ook de modaliteiten vastgesteld voor het verlof voorafgaand aan de pensionering, dat geregeld wordt in het koninklijk besluit van 25 maart 2003 (108). Deze regeling, die loopt tot september 2006, brengt een parallelisme tot stand met de regeling voor vervroegd pensioen die van toepassing is op het contractueel personeel en biedt de medewerkers van de ex-CDV de mogelijkheid om hun beroepsloopbaan te beëindigen vanaf 56 jaar.

In de loop van het boekjaar zijn er 12 medewerkers die een aanvraag hebben ingediend om van deze regeling gebruik te kunnen maken en die ook effectief in aanmerking kwamen. Voor 6 van hen vangt deze regeling aan in 2006.

De CBFA heeft in 2005 ruime aandacht besteed aan de tenuitvoerlegging van de maatregelen die moesten leiden tot een zo harmonieus mogelijke integratie van de personeelsleden van de ex-CDV die een statuut hadden dat soms sterk verschilde. Voor sommige van die personeelsleden zullen die verschillen in de nabije toekomst volledig verdwijnen. Voor de personeelsleden die het ambtenarenstatuut behouden, werden deze verschillen aanzienlijk beperkt, zodat ze geen belemmering meer vormen voor de integratie. Voor deze medewerkers moet de CBFA erop toezien dat het statuut wordt toegepast en dat het verder evolueert, rekening houdend met de specifieke kenmerken van de instelling. Zij zal deze verantwoordelijkheid ten volle opnemen. Met de steun van de betrokken vakorganisaties wil zij zo vlug mogelijk een doeltreffend en pragmatisch kader tot stand brengen

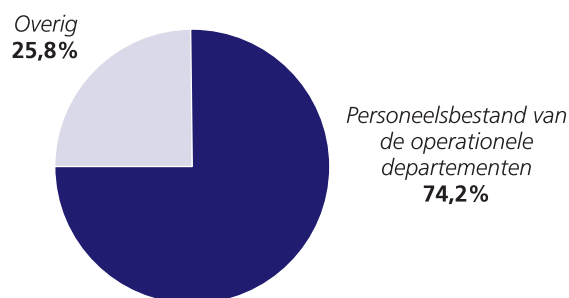
dat aangepast is aan de realiteit van de instelling, zowel voor de toepassing van het administratief statuut als voor de vertegenwoordiging van het statutair personeel in de sociale overlegorganen.

Opvolging van de evolutie van het personeelsbestand in 2005

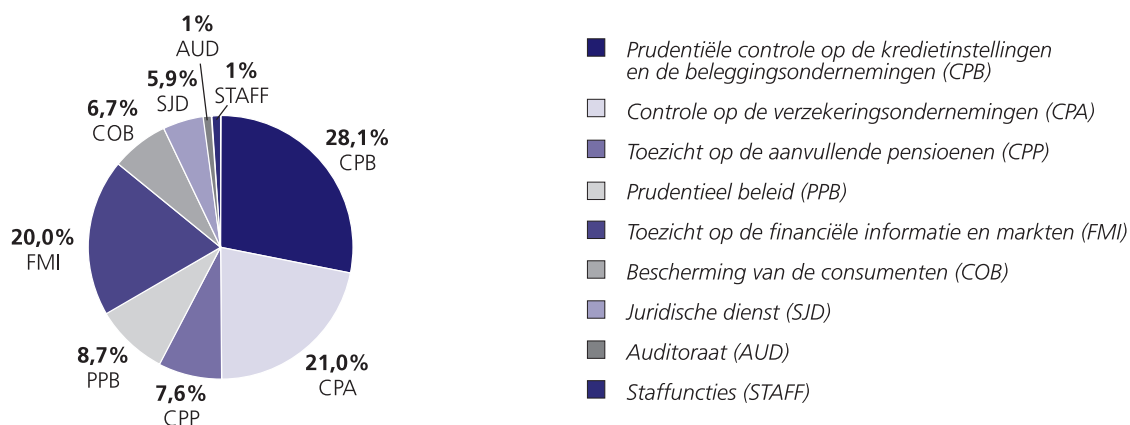
Het koninklijk besluit van 22 mei 2005 stelt het maximum aantal personeelsleden vast op 406 voltijdse equivalenten. Dit aantal is het resultaat van de samenvoeging van de totale personeelsbestanden van de voormalige CBF en CDV, en hield rekening met bijkomende aanwervingen nodig ter vervollediging van het kader en met het feit dat bepaalde ex-CDV-medewerkers gebruik zouden kunnen maken van een verlof voorafgaand aan de pensionering, mogelijkheid die hen in de loop van 2005 werd geboden.

Het directiecomité besliste 402 (109) voltijdse equivalenten als volgt te verdelen tussen de departementen en diensten:

Verdeling van het personeelsbestand (op 402 VTE)

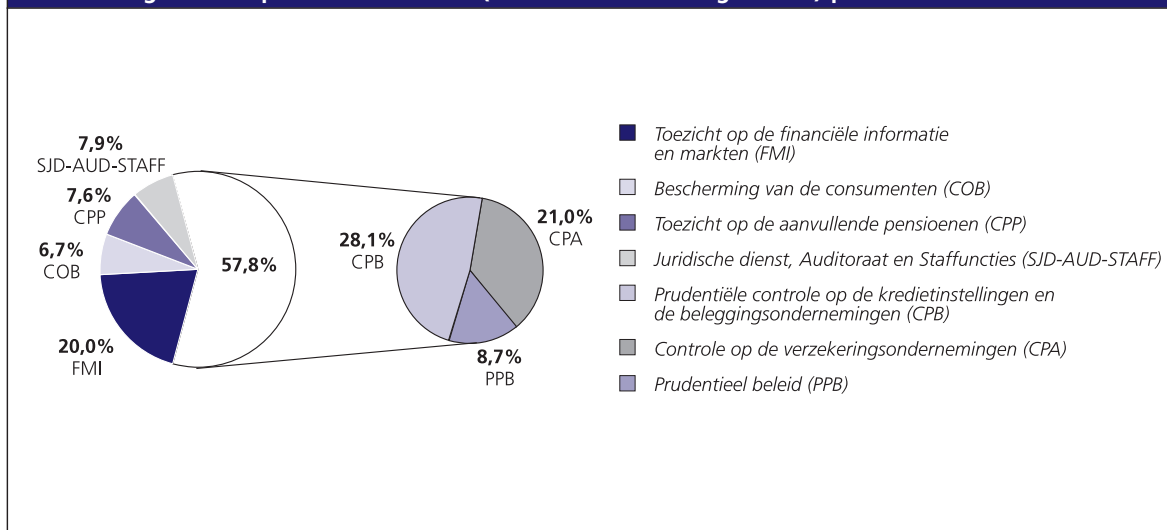

Verdeling van het personeelsbestand per departement en dienst, zonder secretariaat-generaal

(109) Om een flexibiliteitsmarge in te bouwen werden 4 voltijdse equivalenten niet toegewezen.

Verdeling van het personeelsbestand (zonder secretariaat-generaal) per metier

Sedert de integratie evolueert het personeelsbestand als volgt:

	2003	2004	2005
Personeelsbestand volgens personeelsregister (VTE)	383,03	383,33	397,63
Beschikbaar personeelsbestand (110) (VTE)	367,73	369,93	375,58
Aantal personeelsleden (in eenheden)	409	408	421

In de loop van 2005 traden dan ook 32 nieuwe medewerkers in dienst: 23 kaderleden, waarvan 5 juristen, 17 medewerkers met een economisch-financiële opleiding, 1 vertaler en 9 administratieve medewerkers.

Tegenover dit belangrijke aantal aanwervingen stonden 17,8 vertrekken, uitgedrukt in voltijdse equivalenten, waardoor de netaangroei van het totale personeelsbestand volgens het personeelsregister ca. 14 voltijdse equivalenten bedraagt.

De vertrekken betreffen hoofdzakelijk medewerkers die gepensioneerd zijn of vervroegd uit dienst zijn getreden en arbeidsovereenkomsten van bepaalde duur die een einde namen. Het aantal medewerkers dat de CBFA vrijwillig verlaat, blijft zeer beperkt en betrof in 2005 een universitaire en drie administratieve medewerkers.

Aanwervingcampagne

Ondanks het belangrijke aantal aanwervingen in 2005 blijft een aanzienlijke behoefte aan gespecialiseerd personeel bestaan: in december 2005 lanceerde de CBFA daarom een nieuwe grootschalige campagne, weergegeven zowel in de algemene als in de vakpers, voor de invulling van 22 functies bij het universitaire en 4 functies bij het administratieve personeel.

De campagne richt zich andermaal tot toekomstige medewerkers met bewezen ervaring en kon op zeer ruime belangstelling rekenen.

(110) Met «beschikbaar personeelsbestand» wordt verwezen naar alle personeelsleden die in het personeelsregister zijn ingeschreven, met uitzondering van de personeelsleden op wie de regeling inzake beroepsloopbaanonderbreking/tijdskrediet van toepassing is, de personeelsleden in non-activiteit tot de datum waar op ze vervroegd met pensioen gaan conform de bedrijfs-CAO van 18 februari 1999, de gedetacheerde personeelsleden en de langdurig zieken.

Kenmerken van het personeelsbestand in 2005

De CBFA telde einde 2005 ongeveer evenveel universitair geschoolde medewerkers (52%) als niet-universitair geschoolde (48%). Evenzo telt zij ongeveer evenveel mannelijke (50,6%) als vrouwelijke (49,4%) medewerkers. Het aandeel van de vrouwelijke medewerkers in het directiekader is met 7% gestegen ten opzichte van einde 2004.

De gemiddelde leeftijd van de CBFA-medewerkers is 41 jaar.

Van de personeelsleden heeft 25% geopteerd voor een deeltijds arbeidsregime. Het betreft zowel kaderleden als niet-kaderleden. Het meest courante regime is 80%; de gemiddelde arbeidstijd belooft 94,4%.

Beheer van de loopbanen

Beheer van de onderscheiden arbeidsregimes

De agenda van de personeelsdienst voor 2005 werd in hoofdzaak beheerst door de uitvoering van de beginzelen van de collectieve arbeidsovereenkomst van 25 mei 2005 (111) aangaande de overdracht van de personeelsleden van de vroegere CDV naar de CBFA (112).

Binnen de CBFA gelden sinds de integratie twee onderscheiden arbeidsregimes: het contractuele en het statutaire. De instelling telt per einde 2005 enerzijds 321,1 medewerkers (uitgedrukt in voltijdse equivalenten) tewerkgesteld met een arbeidsovereenkomst, beheerst door de ter zake geldende wetgeving alsmede door de lopende sector- en bedrijfs-CAO's (113). Anderzijds telt zij 76,6 statutaire medewerkers (uitgedrukt in voltijdse equivalenten), die onderworpen zijn aan het administratief statuut, de bezoldiging- en de pensioenregeling van de vroegere CDV (114).

Interne mobiliteit

De laatste twee jaren achtte het directiecomité het niet wenselijk vacante functies binnen het personeel in te vullen via interne mobiliteit. Hoofdrede daarvoor was dat de departementen, mede gelet op de integratie van CBF en CDV en de uitbreiding van de bevoegdheden van de CBFA, nood hadden aan consolidatie en stabilisatie.

In de tweede helft van 2005 besliste het directiecomité de *standstill* op te heffen en in te gaan op de legitieme aspiraties van de CBFA-medewerkers tot interne mobiliteit. Einde 2005 besliste het directiecomité gunstig over de interne mobiliteit van 9 medewerkers.

De interne mobiliteit omvat nagenoeg alle departementen van de CBFA en kan als dusdanig een succes worden genoemd.

Het directiecomité wenst de interne mobiliteit in de komende jaren verder concreet gestalte te geven en op meer structurele wijze aan te pakken. Dit vergt planning op middellange termijn, waarbij zowel het profiel van de medewerkers als de noden van de departementen in kaart gebracht worden, en eventuele mobiliteit voorbereid en begeleid wordt met passende vorming.

Vorming

De CBFA besteedt ruim aandacht aan de (permanente) vorming, inclusief talenopleiding, van haar medewerkers. Vorming geschiedt intern, of door deelname aan seminars of vormingscycli georganiseerd door derden.

Het aantal vormingsdagen in 2005 steeg met 60% tegenover 2004. Van het totale aantal vormingsdagen betrof 64% externe vorming en 36% vormingen die intern georganiseerd werden.

Aan de vormingen namen zowel kaderleden (70%) als niet-kaderleden (30%) deel.

Het totale budget dat aan vorming werd besteed, verplaatsing- en verblijfskosten niet inbegrepen, steeg met 177% tegenover het budget van 2004.

Evaluaties

Binnen de CBFA waren in 2005 nog onderscheiden evaluatiesystemen van kracht die dateerden van voor de integratie van CBF en CDV: ex-CBF medewerkers en medewerkers aangeworven sedert de integratie werden geëvalueerd volgens een systeem gestoeld op jaarlijks vast te stellen taak- en organisatiedoelstellingen. Voor ex-CDV-medewerkers werden capaciteiten, prestaties en gedrag geëvalueerd aan de hand van puntenroosters.

(111) Collectieve arbeidsovereenkomst gesloten in uitvoering van artikel 40 van het koninklijk besluit van 25 maart 2003, zoals gewijzigd door artikel 24 van de programmawet van 5 augustus 2003.

(112) Zie dit verslag, p. 89.

(113) Zie dit verslag, p. 94.

(114) Art. 55 van de wet van 2 augustus 2002, zoals gewijzigd door art. 3 van de wet van 14 februari 2005 tot wijziging van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten en van artikel 40 van het koninklijk besluit van 25 maart 2003 tot uitvoering van artikel 45, § 2, van die wet.

Voor beide groepen hadden de evaluatiesystemen zowel financiële implicaties, als mogelijke implicaties op het verloop van de loopbaan van de betrokken medewerker, maar ze steunden op een verschillende aanpak.

Met het protocol van akkoord van 25 mei 2005 (115) werd een aanzet gegeven tot de veralgemeende toepassing van het evaluatiesysteem van de ex-CBF vanaf 2006. Over de implicaties op het verloop van de loopbaan voor de statutaire personeelsleden wordt echter nog onderhandeld met de vertegenwoordigers van het personeel.

Er werden zowel voor de evaluatoren als voor de personeelsleden vormingen, resp. informatiesessies gehouden om de doelstellingen en de mogelijke impact van de evaluaties in herinnering te brengen.

Informaticaprojecten

Tijdens het verslagjaar werd enerzijds voorrang verleend aan de integratie en harmonisatie van de informatica-toepassingen die door de diverse CBFA-departementen worden gebruikt, ongeacht of deze toepassingen destijds voor de ex-CBF of ex-CDV waren uitgewerkt, en, anderzijds, aan de verdere uitbouw van de synergieën met de NBB, zowel wat het samenvoegen van de centrale informatica-infrastructuur van beide instellingen betreft, als de verwerking van externe financiële gegevens.

Naar aanleiding van de verhuizing in 2004 werden de centrale servers van de CBFA ondergebracht in het informaticacentrum van de NBB. De volgende stap die werd gezet was de integratie van de netwerken van de ex-CBF en ex-CDV zodat alle CBFA-medewerkers voortaan in een eengemaakte bureautica-omgeving kunnen werken. Thans dienen de databanken met identificatiegegevens van de ex-CBF en de ex-CDV nog geïntegreerd te worden.

Met het oog op een doeltreffender en efficiënter beheer van hun systemen en een verruiming van de mogelijkheden voor operationele samenwerking, hebben de CBFA en de NBB vervolgens de mogelijke scenario's onderzocht om onderlinge verbindingen tussen hun netwerken tot stand te brengen. Die netwerkverbindingen moeten op hun beurt de samenwerkingsmogelijkheden uitbreiden en schaalvoordelen opleveren zonder afbreuk te doen aan de beveiliging van de informatie van elke instelling. Voor zover de onderzoeken inzake beveiliging en vertrouwelijkheid bij gegevensverwerking tijdig kunnen worden afgerond, zullen deze onderlinge netwerkverbindingen in juli 2006 tot stand gebracht worden.

Daarnaast werden in 2005 verdere inspanningen geleverd om de verwerking van externe financiële gegevens te harmoniseren. Daartoe werd voor de rapportering van de verzekeringsondernemingen en de pensioenfondsen het schema toegepast dat reeds wordt gebruikt voor de inzameling van de externe financiële gegevens van de kredietinstellingen en dat gezamenlijk wordt beheerd door de NBB en de CBFA. Vanaf 2006 zal de NBB voor de verzekeringsondernemingen en de pensioenfondsen, net als voor de kredietinstellingen, fungeren als enig loket voor het indienen van hun financiële rapportering. De NBB zal instaan voor de opvolging van de ontvangst alsook voor de validatie van de rapporteringsstaten en zal deze staten ter beschikking stellen van de CBFA.

Bij de behandeling van de financiële rapportering zal in de toekomst ook moeten worden getoetst of de door de kredietinstellingen gerapporteerde financiële gegevens conform zijn aan de IFRS-normen en aan de Basel 2 kapitaalvereisten. Dit heeft de NBB en de CBFA ertoe aangezet om voor de rapportering over te schakelen op een meer gestandaardiseerde computertaal. De CBFA en de NBB hebben, in hun keuze gesteund door de sector, geopteerd voor XBRL (*eXtensible Business Reporting Language*) als computertaal voor de overlegging, met ingang van 31 maart 2006, van de IAS-rapportering op geconsolideerde basis. Deze taal, die gebaseerd is op de standaard XML (*eXtensible Markup Language*), maakt een meer betrouwbare en snellere interne en externe rapportering mogelijk voor de ondernemingen, waardoor hun informatie-uitwisseling met de NBB en de CBFA efficiënter zal verlopen. In een eerste fase heeft deze modernisering in 2005 evenwel een niet te verwaarlozen investering gevergd, zowel van de gecontroleerde ondernemingen als van de NBB en de CBFA, voor het hervormen van hun systeem voor de inzameling en analyse van de informatie, zowel uit prudentieel als uit statistisch oogpunt.

De samenwerking met de NBB biedt de informaticadienst van de CBFA meer ruimte om zijn aandacht toe te spitsen op het ontwikkelen van informatica-toepassingen ten behoeve van de toezichhoudende departementen en diensten, waarvoor zijn nabijheid, flexibiliteit en kennis van het controleproces onmiskenbare troeven vormen.

Het beheer van de informaticaprojecten van de CBFA is toevertrouwd aan een Informatica Stuurgroep waarin een vertegenwoordiger van elk departement van de CBFA zitting heeft, alsook een aantal informatica-verantwoordelijken van de CBFA en de NBB. Naast de

(115) Zie dit verslag, p. 89.

opvolging van de projecten, zorgt dit comité voor de coördinatie van de specifieke informatica-activiteiten van de CBFA en haar gemeenschappelijke informatica-activiteiten met de NBB.

Tijdens het verslagjaar werden tevens twee ervaren medewerkers van de informaticadienst gedetacheerd bij de cel «Informatica Audit» die is opgericht in het departement «prudentiële controle op de kredietinstellingen».

Sociaal overleg

De CBFA behoort, samen met de NV Nationale Bank van België, de Nationale Delcredere dienst, het Participatiefonds, de NV Federale Participatiemaatschappij, de NV Nationale Loterij en de NV Credibet tot het Paritair Comité 325.

De agenda van het Paritair Comité werd beheerst door de onderhandelingen ter verlenging van de collectieve arbeidsovereenkomst van 12 mei 2003, waarvan de bepalingen aangaande collectieve werkzekerheid op 31 december 2004 een einde namen. Deze onderhandelingen konden niet afgerond worden en zullen nog doorgaan in 2006.

Twee onderdelen van genoemde sectorovereenkomst blijven verworven:

- ❖ de bepalingen betreffende de inspanningen ten voordele van de personen die behoren tot risicogroepen, waarbij de ondernemingen zich ertoe verbinden telkens ten minste 0,10% van de volle-

dige loonmassa van de sector aan te wenden voor de rekrutering, het behoud en de vorming van personen die in de sector tot de risicogroepen behoren of op wie een inschakelingsparcours van toepassing is, alsook voor de vorming en de begeleiding van bedreigde en oudere werknemers worden bij CAO van 29 september 2005 met twee jaar verlengd;

- ❖ de bepalingen aangaande de procedure te volgen in geval van individueel ontslag om reden van professionele of disciplinaire tekortkoming, werden stilzwijgend verlengd voor een periode van drie jaar.

Hoofdstema's van het sociaal overleg op ondernemingsvlak waren:

- ❖ de integratie van de ex-CDV medewerkers in al haar aspecten, in het bijzonder het op elkaar afstemmen van de personeelsstatuten door het aanpassen van het geldelijk statuut van de statutaire personeelsleden en de aanbidding aan deze laatste van zgn. integratiecontracten. Dit overleg vond een eerste neerslag in de overeenkomst van 25 mei 2005 (116);
- ❖ een transparant en modern personeelsbeleid.

Op 9 november 2005 werd een collectieve arbeidsovereenkomst gesloten inzake het groepsverzekeringreglement, waarbij de mogelijkheid om de CBFA op 56-jarige leeftijd te verlaten onder de voorwaarden voorzien in de CAO van 30 januari 2002, bevestigd werd van 1 januari 2006 tot 31 december 2006.

(116) Zie dit verslag, p. 89.

2.4. Jaarrekening over het boekjaar 2005

De jaarrekening van de Commissie over het boekjaar 2005 werd op 31 maart 2006 door haar raad van toezicht goedgekeurd krachtens artikel 48, §1, 4° van de wet van 2 augustus 2002.

1. BALANS (in 000 €)

ACTIVA	31/12/2005	31/12/2004
VASTE ACTIVA	59.022	62.156
I. Oprichtingskosten	3.000	5.000
II. Materiële en immateriële vaste activa	56.022	57.156
1. Materiële vaste activa		
A. Terreinen en gebouwen	54.673	55.927
B. Installaties, machines en uitrusting	294	425
C. Meubilair en rollend materieel	650	804
2. Immateriële vaste activa	405	0
VLOTTENDE ACTIVA	39.992	44.197
IV. Vorderingen op ten hoogste één jaar	6.930	11.459
A. Vorderingen i.v.m. de werking	5.760	3.745
B. Overige vorderingen	1.170	7.714
V. Beleggingen	25.000	22.000
VI. Liquide middelen	7.448	7.581
VII. Overlopende rekeningen	614	3.157
TOTAAL DER ACTIVA	99.014	106.353
PASSIVA	31/12/2005	31/12/2004
EIGEN VERMOGEN	12.750	10.565
II. Reserves	12.750	10.565
Onbeschikbare reserves	12.750	10.565
A. Algemene begrotingsreserve	1.875	1.239
B. Liquiditeitsreserve	10.875	9.326
FINANCIERINGSFONDS	12.018	12.298
VOORZIENINGEN	4.678	6.936
III. Voorzieningen voor risico's en kosten	4.678	6.936
A. Pensioenen en soortgelijke verplichtingen	1.222	1.272
C. Overige risico's en kosten	3.456	5.664
SCHULDEN	69.568	76.554
IV. Schulden op meer dan één jaar	43.410	45.228
A. 2 Kredietinstellingen	43.010	44.028
B. 2 Overige schulden i.v.m. de werking	400	1.200
V. Schulden op ten hoogste één jaar	24.517	29.373
A. Schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen	1.818	2.572
C. Schulden i.v.m. de werking	4.327	2.895
1. Leveranciers	3.318	1.487
2. Overige schulden	1.009	1.408
D. Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten	6.708	5.774
1. Belastingen	762	639
2. Bezoldigingen en sociale lasten	5.946	5.135
E. Overige schulden	11.664	18.132
VI. Overlopende rekeningen	1.641	1.953
TOTAAL DER PASSIVA	99.014	106.353

2. RESULTATENREKENING (in 000 €)

RESULTATENREKENING	Boekjaar 2005	Boekjaar 2004
I. Opbrengsten	74.209	67.238
A. Bijdragen in de werkingskosten	73.300	66.319
B. Andere opbrengsten	909	919
II. Werkingskosten	58.646	47.735
A. Diensten en diverse goederen	5.952	6.418
B. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	51.156	40.381
C. Waardeverminderingen op vorderingen i.v.m. de werking	49	85
D. Voorzieningen voor risico's en kosten	-809	-982
E. Afschrijvingen op oprichtingskosten en vaste activa	2.298	1.833
III. Werkingsoverschot	15.563	19.503
IV. Financiële opbrengsten	406	246
A. Opbrengsten uit vlottende activa	406	246
V. Financiële kosten	2.120	1.617
A. Kosten van schulden	2.116	1.613
C. Andere financiële kosten	4	4
VI. Gewoon werkingsoverschot	13.849	18.132
VII. Uitzonderlijke opbrengsten	1.729	
B. Terugneming van voorzieningen voor uitzonderlijke risico's en kosten	1.729	
VIII. Uitzonderlijke kosten	1.729	
D. Andere uitzonderlijke kosten	1.729	
IX. Werkingsoverschot van het boekjaar	13.849	18.132

Verwerking van het werkingsaldo van het boekjaar	Boekjaar 2005	Boekjaar 2004
A. Te bestemmen werkingsoverschot van het boekjaar	13.849	18.132
C. Toevoeging aan de onbeschikbare reserves	2.185	
D. Terugbetalingen krachtens het koninklijk besluit van 22 mei 2005 betreffende de dekking van de werkingskosten van de CBFA	11.664	18.132

3. BIJLAGEN (in 000 €)**A. BALANS**

ACTIVA					
II. STAAT VAN DE VASTE ACTIVA	Terreinen en gebouwen	Software	Ontwikkelingskosten	Installaties, machines en uitrusting	Meubilair en rollend materiaal
a) Aanschaffingswaarde					
Per einde van het vorige boekjaar	56.848	868		1.077	1.142
Mutaties tijdens het boekjaar					
Aanschaffingen	18	168	405	126	175
Andere					
Per einde van het boekjaar	56.866	1.036	405	1.203	1.317
b) Afschrijvingen en waardeverminderingen					
Per einde van het vorige boekjaar	921	868		652	338
Mutaties tijdens het boekjaar					
Geboekt	1.272	168		257	329
Andere					
Per einde van het boekjaar	2.193	1.036		909	667
c) Netto boekwaarde per einde boekjaar	54.673	0	405	294	650

V. GELDBELEGGINGEN	Boekjaar 2005	Boekjaar 2004
Plaatsingen via FOD Financiën	25.000	22.000

PASSIVA	
2. VOORZIENINGEN VOOR RISICO'S EN KOSTEN	Boekjaar 2005
Raming voor de kosten van de verhuis/aanpassingen	134
Voorziening betwiste schuld	322
Pensioenen	1.222
Verlof voorafgaand aan het pensioen	3.000

B. RESULTATENREKENING (in 000 €)**I. A. BIJDRAGEN IN DE WERKINGSKOSTEN**

A1. Brutobijdragen		
	Boekjaar 2005	Boekjaar 2004
1. Kredietinstellingen, beleggingsondernemingen en vennootschappen voor beleggingsadvies - art. 10	17.764	16.985
2. Uitgiftedossiers - art. 14	1.734	1.653
3. Beleggingsinstellingen - art. 15, 16 en 17	22.309	20.888
4. Noteringen op belgische markt - art. 21	6.267	5.615
5. Auditoraat en consumentenbescherming - art. 22	750	686
6. Diversen ex-CBF	4.065	3.980
7. Verzekeringssector - art. 2	15.467	12.501
8. Tussenpersonen - art. 4	3.362	2.553
9. Diversen ex-CDV	2.491	2.377
Totaal	74.209	67.238

A2. Nettobijdragen		
	Boekjaar 2005	Boekjaar 2004
1. Kredietinstellingen, beleggingsondernemingen en vennootschappen voor beleggingsadvies - art. 10	14.510	12.118
2. Uitgiftedossiers - art. 14	1.734	1.653
3. Beleggingsinstellingen - art. 15, 16 en 17	19.006	14.903
4. Noteringen op belgische markt - art. 21	5.119	4.006
5. Auditoraat en consumentenbescherming - art. 22	750	686
6. Diversen ex-CBF	4.065	3.980
7. Verzekeringssector - art. 2	11.748	7.683
8. Tussenpersonen - art. 4	3.362	2.553
9. Diversen ex-CDV	2.251	1.524
Totaal	62.545	49.106

II. B. 1. Werknemers ingeschreven in het personeelsregister

	Boekjaar 2005	Boekjaar 2004
a) Totaal aantal op de afsluitingsdatum	421	408
b) Gemiddeld personeelsbestand in voltijdse equivalenten	398	387
c) Aantal daadwerkelijk gepresteerde uren	534.832	534.672

II. B. 2. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen

	Boekjaar 2005	Boekjaar 2004
a) Bezoldigingen en rechtstreekse sociale voordelen	29.690	27.328
b) Werkgeversbijdragen voor sociale verzekeringen	8.000	7.176
c) Werkgeverspremies voor bovenwettelijke verzekeringen	6.214	1.672
d) Andere personeelskosten	5.764	2.898
e) Pensioenen	1.488	1.307
Totaal	51.156	40.381

II. D. Voorzieningen voor risico's en lasten

	Boekjaar 2005	Boekjaar 2004
Raming kosten verhuis	-208	-783
Diversen	-2.050	3
Aanwending financieringsfonds	-280	-202

C. NIET IN DE BALANS OPGENOMEN RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Hangende geschillen en andere verplichtingen

De Commissie is het voorwerp van enkele vorderingen in schadevergoeding, gesteund op beweerde tekortkomingen inzake toezicht op kredietinstellingen, beleggingsondernemingen of kapitalisatiemaatschappijen. Een in het buitenland aanhangige eis roept haar aansprakelijkheid in op grond van een door haar goedgekeurd prospectus. Gelet op de bijzondere omstandigheden van elk van deze eisen, is de Commissie van oordeel dat deze vorderingen onontvankelijk en/of ongegrond zijn.

Commentaar bij de jaarrekening 2005

1. Juridisch kader

De jaarrekening is vastgesteld conform de bepalingen van artikel 57 van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten alsook het koninklijk besluit van 12 augustus 2003 dat het schema van de jaarrekening vastlegt.

2. Waarderingsregels

De waarderingsregels werden door de raad van toezicht op 15 oktober 2003 goedgekeurd en aangepast op 15 april 2005 (117).

Oprichtingskosten

Herstructureringskosten worden volledig ten laste genomen in het boekjaar waarin zij worden besteed.

De voorziening voor de kosten van het verlof voorafgaand aan de pensionering dat werd ingesteld krachtens het koninklijk besluit van 22 mei 2005 (118) wordt geactiveerd en afgeschreven naar rato van de bedragen die in elk boekjaar worden uitbetaald in het kader van deze regeling.

Vaste activa

Computerlicenties worden volledig afgeschreven in het jaar van de aanschaffing.

Worden als materiële vaste activa beschouwd, aankopen met een minimale aankoopprijs van 1.000 euro per eenheid die als een gebruiksmiddel aangeschaft worden.

De rubriek «materiële vaste activa» wordt opgesplitst in:

- installaties, machines en uitrusting;
- meubilair en rollend materiaal;
- overige materiële vaste activa.

De materiële vaste activa worden geboekt tegen aanschaffingsprijs en lineair afgeschreven over een periode van 4 jaar met als uitzondering de hardware die op 3 jaar afgeschreven wordt.

De aanschaffingswaarde van de bedrijfszetel van de CBFA wordt over een periode van 25 jaar afgeschreven, gelijklopend met de kapitaalaflossing van het krediet aangegaan voor de financiering van dat gebouw.

Vorderingen

Vorderingen worden geboekt voor het openstaande bedrag. Voor openstaande rekeningen die door een Belgische vennootschap verschuldigd zijn, worden voor 100% waardeverminderingen geboekt in geval van faillissement. Bij laattijdige betalingen zal er een waardevermindering van 50% geboekt worden indien een dossier - dat voor incasso aan de administratie van het Kadaster, de Registratie en de Domeinen van de FOD Financiën overgemaakt werd - na 3 maanden alsnog onbetaald blijft. Indien er na nogmaals 3 maanden geen betaling is, wordt er een bijkomende waardevermindering van 50% aangelegd.

Voor buitenlandse debiteuren wordt een waardevermindering aangelegd van 50% indien 3 maanden na het versturen van een aangetekend schrijven geen betaling werd ontvangen. Na nogmaals een periode van 3 maanden wordt het saldo van de vordering volledig afgeboekt.

Op het ogenblik dat een waardevermindering aangelegd wordt, gebeurt een overboeking van de vordering naar de dubieuze debiteuren.

Financiële middelen

Deze worden geboekt conform het laatste beschikbare rekeninguittreksel.

(117) Zie het jaarverslag CBFA 2004, p. 110-111.

(118) Koninklijk besluit tot vaststelling van de voorwaarden van het verlof voorafgaand aan de pensionering van de statutaire personeelsleden van de CBFA, BS 27 mei 2005.

Voorzieningen

Er worden zo nodig voorzieningen aangelegd om verliezen of kosten van duidelijk omschreven aard te dekken, die op de balansdatum als waarschijnlijk moeten beschouwd worden of vaststaan, maar waarvan de omvang slechts kan worden geraamd.

De voorzieningen voor risico's en lasten worden geïndividualiseerd in functie van de risico's en kosten die ze moeten dekken.

Schulden

De schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde ervan op de balansdatum van het boekjaar.

Vorderingen en verplichtingen in vreemde munten

De vreemde valuta's worden naar Euro omgerekend door toepassing van de omrekeningskoers die terug te vinden is in gespecialiseerde kranten.

Aanpassing van de waarderingsregels voor de jaarrekening 2005

Voor het boekjaar 2005 worden de waarderingsregels aangevuld met een regeling voor de aan derden betaalde ontwikkelingskosten van informatica-toepassingen. Deze worden onder de post «immateriële vaste activa» geboekt voor zover zij 100.000 euro per toepassing overschrijden. Vanaf het jaar van ingebruikneming van de betrokken toepassing worden zij lineair afgeschreven over 5 jaar.

3. Toelichtingen bij de balans

Vaste activa

In 2004 werd er een voorziening aangelegd voor de kosten in verband met de regeling van verlof voorafgaand aan de pensionering, toegankelijk voor de ex-CDV-medewerkers (119). Deze kosten werden opgenomen onder de vaste activa. Het programma ging daadwerkelijk van start in 2005 en het geactiveerde bedrag werd afgeschreven ten belope van de in dat jaar werkelijk betaalde kosten (0,271 miljoen euro).

Bij de aanleg van de voorziening werd uitgegaan van de veronderstelling dat de regeling in de loop van 2004 ingevoerd zou worden en dat alle betrokken ex-CDV-personeelsleden ervan gebruik zouden maken. Tussen het tijdstip van de aanleg van de voorziening en de daadwerkelijke invoering verliep echter meer dan een jaar, zodat de termijn gedurende welke de betrokken ex-CDV-personeelsleden van de regeling gebruik konden maken beduidend ingekort werd. Dit, samen met het feit dat een aantal personeelsleden geen gebruik maakte van de regeling, heeft tot gevolg dat het bedrag van de voorziening en de geactiveerde kosten, die hierop betrekking hebben, overschat waren. Eind 2005 werd de voorziening, na aanwending voor de dekking van de kosten met betrekking tot het jaar 2005 (0,271 miljoen euro), dan ook herleid tot 3 miljoen euro.

De in 2005 werkelijk betaalde kosten (0,271 miljoen euro) worden als courante kosten geboekt. De aanpassing van de voorziening en de oprichtingskosten (1,729 miljoen euro) wordt onder de uitzonderlijke opbrengsten, respectievelijk kosten geboekt. Het betreft immers een éénmalige verrichting.

Vlottende activa

De bijdragen in de werkingskosten van de CBFA verschuldigd door de verzekeringstussenpersonen (120) konden pas in de loop van december 2005 opgevraagd worden. De betalingen geschieden bijgevolg begin 2006. Dit verklaart de toename van de vorderingen in verband met de werking (5,760 miljoen euro).

De beleggingen (25 miljoen euro) betreffen uitsluitend termijnplaatsingen bij de Schatkist.

Eigen vermogen

Aan het werkingsoverschot voor 2005 wordt 2,185 miljoen euro of 15,8% onttrokken om de onbeschikbare reserves tot 12,750 miljoen euro te verhogen. De CBFA kan tot 50% van het jaarlijkse werkingsoverschot aanwenden om de onbeschikbare reserves te spijzen tot deze 15 miljoen euro bedragen, wat overeenkomt met de kosten van 3 maanden werking. (121)

(119) Zie dit verslag, p. 89.

(120) Zie art. 4 van het koninklijk besluit van 22 mei 2005 betreffende de dekking van de werkingskosten van de CBFA ter uitvoering van artikel 56 van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten en ter uitvoering van diverse wettelijke bepalingen betreffende opdrachten van de CBFA, BS 27 mei 2005, hierna «koninklijk besluit over de dekking van de werkingskosten van de CBFA».

(121) Zie artikel 27 van het koninklijk besluit over de dekking van de werkingskosten van de CBFA.

Financieringsfonds

Het financieringsfonds voor de bedrijfszetel (12,018 miljoen euro) (122) wordt ten belope van 0,28 miljoen euro aangesproken om de bijdragen van ex-CBF- en ex-CDV-bijdrageplichtingen voor 2005 respectievelijk met 0,103 miljoen euro en 0,177 miljoen euro te verlagen.

Voorzieningen

De evolutie van de rubriek «voorzieningen voor risico's en kosten» (4,678 miljoen euro) is hoofdzakelijk te verklaren door voormelde aanpassing van de voorziening in verband met de regeling van het verlof voorafgaand aan het pensioen ten gunste van het personeel van de ex-CDV (123).

Schulden

De rubriek «schulden op meer dan één jaar» (43,410 miljoen euro) heeft hoofdzakelijk betrekking op de schulden aangegaan voor de financiering van de bedrijfszetel van de CBFA (43,010 miljoen euro). Daarnaast bevat hij het bedrag (0,4 miljoen euro) waarmee de prefinancieringsbijdragen van de ex-CDV sectoren voor 2007 verminderd worden conform de overgangsmaatregelen in het koninklijk besluit over de dekking van de werkingskosten van de CBFA (124).

Het bedrag waarmee de prefinancieringsbijdrage voor 2006 verminderd werd staat vermeld onder de post «schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen».

De schulden in verband met de werking (4,327 miljoen euro) evenals deze met betrekking tot de belastingen, bezoldigingen en sociale zekerheid (6,708 miljoen euro) kennen een normale evolutie (125).

De rubriek «overige schulden» vermeldt het deel (11,664 miljoen euro) van het werkingsoverschot van het boekjaar 2005 (13,849 miljoen euro) dat aan de in voormeld besluit vermelde sectoren geristourneerd wordt (126) na aanwending van 2,185 miljoen euro voor de stijping van de onbeschikbare reserves (127).

De toewijzing van het werkingsoverschot (13,849 miljoen euro) aan de sectoren die voorheen onder het toezicht van de ex-CBF, resp. ex-CDV onderworpen waren (128) doet zich voor het boekjaar 2005 als volgt voor:

	CBFA (in miljoen euro)	Aandeel CBF (in miljoen euro)	Aandeel CDV (in miljoen euro)
Overschot 2005	13,849	9,247	4,602
Aanwending onbeschikbare reserve	2,185	1,542	0,643
Tegoed bijdrageplichtigen	11,664	7,705	3,959

(122) Zie het jaarverslag CBFA 2004, p. 112.

(123) Zie dit verslag, p. 89.

(124) Zie artikel 33 van het koninklijk besluit over de dekking van de werkingskosten van de CBFA. Over de prefinanciering, zie dit verslag, p. 16.

(125) Zie dit verslag, p. 102.

(126) Zie dit verslag, p. 16.

(127) Zie dit verslag, p. 100.

(128) De kosten eigen aan ex-CBF en ex-CDV toezichttaken blijven op gescheiden wijze gefinancierd. Zie dit verslag, p. 16.

4. Toelichtingen bij de resultatenrekening

Het boekjaar 2005 sluit af met een werkingsoverschot van 13,849 miljoen euro.

De opbrengsten

De post «opbrengsten» omvat de bijdragen die conform het koninklijk besluit over de dekking van de werkingskosten van de CBFA (129) worden gevraagd van de ondernemingen die onder het toezicht van de CBFA staan. Voor de berekening van deze bijdragen wordt uitgegaan van, hetzij een vast bedrag per gecontroleerde sector, hetzij een tarifiering van de verrichtingen, hetzij het activiteitsvolume.

De «andere opbrengsten» (0,909 miljoen euro) hebben voornamelijk betrekking op de dekking van de werkingskosten van de CBN waarvoor de CBFA het secretariaat waarneemt.

Naast de ontwikkelingen die toe te schrijven zijn aan de conjunctuur op de financiële markten (ICB's, uitgiften), wordt voornamelijk een toename van de bijdragen opgemerkt in de sectoren die voorheen onder het toezicht van de voormalige CDV stonden. Deze toename weerspiegelt de budgettaire gevolgen van de integratie zoals die in het voormelde besluit (130) zijn opgenomen.

Op te merken valt dat deze bijdragen een prefinanciering vormen. Indien naderhand blijkt dat zij de werkelijke werkingskosten overschrijden, wordt de situatie geregulariseerd door een terugbetaling aan de sectoren vermeld in het besluit (131).

De werkingskosten

De stijging van de werkingskosten is grotendeels te wijten aan twee niet recurrente verrichtingen in de rubriek «bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen». Het gaat om de aanvulling, ten belope van 4,9 miljoen euro, van het financieringsfonds van de groepsverzekering (132) en om de betaling van een premie tot dekking van de pensioenverplichtingen van de CBFA jegens haar mandatarissen.

Deze verrichtingen buiten beschouwing gelaten, stijgt de rubriek bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen met 12,12% ten gevolge van:

- de aanpassing van het barema ingevolge indexverhogingen en annales;
- bijkomende aanwervingen in de loop van 2005;
- de aanpassing van het personeelsstatuut van CDV aan het statuut van CBFA (133).

De budgettaire impact van de integratie werd in 2003 geraamd door het integratiecomité (134). Behalve de kosten van het nieuwe gebouw die gedragen worden door alle bijdrageplichtigen, worden de integratiekosten ten laste gelegd van de bijdrageplichtigen van de ex-CDV daar ze specifiek betrekking hebben op de middelen ingezet voor de controle van de verzekeringen, de aanvullende pensioenen en de tussenpersonen.

De rubriek «diensten en diverse goederen» (5,952 miljoen euro) bestaat uit de volgende kosten:

	2005 (in miljoen euro)	2004 (in miljoen euro)
Gebouwen	0,862	0,823
Huur en onderhoud materiaal	1,273	1,237
Bureelkosten	0,948	1,484
Diverse kosten	2,869	2,874
Totaal	5,952	6,418

(129) Zie dit verslag, p. 16 en 17.

(130) Zie dit verslag, p. 98.

(131) Zie dit verslag, p. 17.

(132) De huidige financieringsmethode van de groepsverzekering houdt geen rekening met de toekomstige ontwikkelingen van lonen en loopbanen, noch met de kosten van de vervroegde uitdiensttredingen, die geraamd worden op 1,3 mln euro. Op grond van een studie van de verzekeraar zouden de kosten, zonder jaarlijkse bijstorting om die vervroegde uitdiensttredingen op te vangen, oplopen van 9,81% tot 18,32%. Het financieringsfonds werd aangepast om hiermee rekening te houden.

(133) Zie het jaarverslag CBFA 2004, p. 102 en dit verslag, p. 89.

(134) Zie het jaarverslag CBFA 2004, p. 102.

In de loop van 2005 werden de systemen van tijdregistratie voorheen in gebruik bij ex-CBF en ex-CDV geüniformiseerd. Dit heeft een aanpassing aan het aantal daadwerkelijk gepresteerde uren voor 2004 tot gevolg in de toelichting bij de resultatenrekening (tabel II.B.1. «werknemers ingeschreven in het personeelsregister»).

De rubrieken «uitzonderlijke opbrengsten» en «uitzonderlijke kosten» (1,729 miljoen euro) bevatten de uitzonderlijke terugneming van voorzieningen voor uitzonderlijke risico's en kosten, respectievelijk de uitzonderlijke afschrijving van de oprichtingskosten in 2005 (135).

5. Aanpassing van de bijdragen verschuldigd in 2006

Luidens het koninklijk besluit over de dekking van de werkingskosten van de CBFA kunnen de maximale

middelenenveloppe van de CBFA en de vaste prefinancieringsbijdragen verschuldigd door de bijdrageplichtigen van de CBFA jaarlijks aangepast worden rekening houdend met de evolutie van de personeelskosten en het indexcijfer van de consumptieprijzen voor de andere uitgaven en lasten (136).

De evolutie van de personeelskosten van de Commissie en de kosten met betrekking tot de leden van de organen wordt gecertificeerd door de revisor van de Commissie. Hetzelfde geldt voor de andere uitgaven.

Gelet op het feit dat het reële bedrag van de werkingskosten van de CBFA zich in 2005 onder het bedrag van de maximale middelenenveloppe situeert werd beslist de bijdragen voor het jaar 2006 niet te indexeren.

(135) Zie dit verslag, p. 100.

(136) Zie artikel 1, § 1 van het koninklijk besluit over de dekking van de werkingskosten van de CBFA en dit verslag, p. 17.

Verslag van de bedrijfsrevisor over het boekjaar afgesloten op 31 december 2005

Overeenkomstig de wettelijke en reglementaire bepalingen brengen wij U verslag uit over de uitvoering van de controle-opdracht die ons werd toevertrouwd.

Wij hebben de controle uitgevoerd van de jaarrekening, opgesteld onder de verantwoordelijkheid van de directiecomité, over het boekjaar afgesloten op 31 december 2005 met een balanstotaal van 99.014.000 EUR en waarvan de resultatenrekening afsluit met een overschot van 13.849.000 EUR. Wij hebben eveneens de bijkomende specifieke controles uitgevoerd die door de wet van 2 augustus 2002 en het Koninklijk Besluit van 12 augustus 2003 zijn vereist.

Verklaring over de jaarrekening zonder voorbehoud

Onze controles werden verricht overeenkomstig de normen van het Instituut der Bedrijfsrevisoren. Deze beroepsnormen eisen dat onze controle zo wordt georganiseerd en uitgevoerd dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de rekening geen onjuistheden van materieel belang bevat, rekening houdend met de Belgische wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften met betrekking tot de jaarrekening.

Overeenkomstig deze normen hebben wij rekening gehouden met de administratieve en boekhoudkundige organisatie van de Commissie, alsook met de procedures van interne controle. De verantwoordelijken van de Commissie hebben onze vragen naar opheldering of inlichtingen duidelijk beantwoord. Wij hebben op basis van steekproeven de verantwoording onderzocht van de bedragen opgenomen in de jaarrekening. Wij hebben de waarderingsregels, de betekenisvolle boekhoudkundige ramingen die de Commissie maakte en de voorstelling van de jaarrekening in haar geheel beoordeeld. Wij zijn van mening dat deze werkzaamheden een redelijke basis vormen voor het uitbrengen van ons oordeel.

Naar ons oordeel, rekening houdend met de toepasselijke wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften, geeft de jaarrekening afgesloten op 31 december 2005 een getrouw beeld van het vermogen, van de financiële toestand en van de werkingkosten van de Commissie en de in de toelichting vermelde gegevens stemmen met de bepalingen van het Koninklijk Besluit van 12 augustus 2003 overeen.

Brussel, 9 maart 2006

André KILESE
Bedrijfsrevisor

2.5. Samenstelling van de departementen en de diensten (137)

DIENSTEN DIE RESSORTEREN ONDER DE VOORZITTER

Juridische dienst

Georges **Carton de Tournai**, *Directeur*

Hilde **Daems**

Jean-Pierre **Deguée**

Veerle **De Schryver**

Ann **Dirkx**

Clarisse **Lewalle**

Hans **Seeldrayers**

Catherine **Terrier**

Frank **Trimpeneers**

Luc **Van Cauter**

Antoine **Van Cauwenberge**

Aline **Waleffe**

Woordvoerder

Luk **Van Eylen**

Interne audit

Herman **De Rijck**

Departement «prudentiële controle op de kredietinstellingen en de beleggingsondernemingen»

onder leiding van de heer Rudi BONTE

Grote bankgroepen

Frans **Beukelaers**, *Adjunct-directeur*

Paulus **Callebaut**

Philippe **de Barsy**

Christophe **Debrabandere**

Isabelle **De Grootte**

Peter **Dhoedt**

Michel **De Schuyter**

Philippe **Dubois**

Filip **Gijssel** (*) (138)

Patrick **Grégoire**

Hein **Lannoy** (139)

Sarah **Ndayirukiye**

Jérôme **Nélis**

Vincent **Sapin**

Christel **Spaepen**

Nicolas **Staner**

Thierry **Thuysbaert**

Katherina **Tiebout**

Marc **Van Caenegem** (*)

Wouter **Van den Kerkhove**

Inge **Van de Paer**

Marc **Verleye** (*)

Coleet **Vynckier**

(*) Oefent de functie uit van «coördinator».

(137) Situatie op 1 maart 2006.

(138) Werd benoemd tot adjunct-directeur met ingang op 1 juni 2006. Zal de verantwoordelijkheid opnemen van de dienst «Binnenlandse verzekerings-ondernemingen».

(139) Oefent tevens de functie uit van adjunct-secretaris van het Comité voor Financiële Stabiliteit.

Binnenlandse banken en beleggingsondernemingen en Wisselkantoren

Françoise **Herbay**, *Adjunct-directeur*

Guillaume **Bérard**

Yves **Billiet**

Jacques **Bodard**

Sofie **Covemaeker**

Marc **Denys**

Sylvie **Funcken**

Jean-Luc **Hacha**

Pierre **Juridan** (*)

Madeleine **Kaleyanga Tshiana**

Els **Lagrou**

Philippe **Leirens**

Christine **Pécasse**

Willy **Sermon**

Marc **Van de Gucht** (*)

Buitenlandse banken en beleggingsondernemingen en instellingen gespecialiseerd in clearing, settlement en custody

Christian **Jacob**, *Adjunct-directeur*

Alain **Degroide** (*)

Dirk **De Moor**

Marleen **Gelders** (140)

Isabelle **Gérard**

Benjamin **Henrion**

Peter **Monderen**

Giles **Motteu**

Laurent **Ohn**

Marc **Peters**

Joseph **Pulinx**

Françoise **Renglet**

Florence **Rigo**

Serge **Rompteau**

Karel **Spruyt**

Gino **Thielemans**

Brigitte **Vandevelde**

Alain **Vranken**

Valérie **Woit**

↳ Departement «bescherming van de consumenten van financiële diensten»

onder leiding van mevrouw Marcia DE WACHTER

Luc **Roeges**, *Adjunct-directeur*

Elisabeth **Bardiaux**

Birgit **Bas** (141)

Pascale **Coulon**

Patrick **Declerck**

Geoffrey **Delrée**

Jan **De Pagie**

Philippe **Despontin**

Annick **Dewulf** (142)

Nathalie **Gigot**

Christian **Janssens**

Annick **Mettepenningen**

Xavier **Oldenhove de Guertechin**

Peter **Piu**

Lutgarde **Vandermassen**

Luc **Vynckier**

(*) Oefent de functie uit van «coördinator».

(140) Met loopbaanonderbreking.

(141) Met loopbaanonderbreking.

(142) Oefent ook de functie uit van secretaris van de Commissie voor Verzekeringen.

▣ Departement «prudentiële controle op de verzekeringsondernemingen»

Onder leiding van de heer Michel FLAMEE

Grote verzekeringsgroepen en buitenlandse verzekeringsondernemingen

Patrick **Massin**, *Adjunct-directeur*

Philippe **Authom**
 Claire **Dubuisson**
 Cécile **Flandre**
 Luc **Hars**
 Michel **Hastir**
 Luc **Kaiser** (*)
 Patricia **Kaiser**

Véronique **Loréa**
 Pamela **Schuermans**
 Dominik **Smoniewski**
 Viviane **Van Herzele**
 Rudy **Vermaelen**
 Patricia **Zaina**

Binnenlandse verzekeringsondernemingen

Filip **Leën**, *Opdrachthouder*

Christel **Beaujean**
 Gentiane **Bury**
 Eric **Degadt**
 Philippe **de Launois** (*)
 Dirk **De Paepe**
 Guido **De Pelsemaeker**
 André **Desmet**
 Olivier **Fache**
 Delphine **Genot**

Dirk **Goeman**
 Jean-Marie **Hardy**
 Pascale-Agnès **Keymeulen**
 Carine **Luyckx**
 Monique **Siscot**
 Eddy **Van Horenbeeck** (*)
 Danielle **Vindevogel**
 Rosanne **Volckaert**

Tussenpersonen

Philippe **de Mûelenaere**, *Adjunct-directeur*

Herlindis **Boogaerts** (*)
 Philippe **Loison**
 Nicole **Peeters**

Marie-Ange **Rosseels**
 Christophe **Viaene**

▣ Departement «toezicht op de aanvullende pensioenen»

onder leiding van mevrouw Françoise MASAI

Henk **Becquaert** (143), *Bijzonder mandataris*

Saskia **Bollu**
 Ann **Devos**
 Maria **Di Romana** (145)
 Gerhard **Gieselink**
 Bertrand **Leton**
 Fabienne **Maudoux**
 Marc **Meganck** (*)

Marie-Paule **Peiffer**
 Johanna **Secq** (144)
 Paul **Teichmann**
 Marleen **Tombeur** (146)
 Diederik **Vandendriessche**
 Alexander **Van Ouytsel**
 Caroline **Vandavelde** (*)

(*) Oefent de functie uit van «coördinator».

(143) Aangesteld met toepassing van artikel 54 van de wet van 2 augustus 2002.

(144) Oefent ook de functie uit van secretaris van de Commissie WAPZ.

(145) Oefent ook de functie uit van secretaris van de Raad WAP en de Raad WAPZ.

(146) Oefent ook de functie uit van secretaris van de Commissie WAPZ.

➤ Departement «prudentieel beleid»

onder leiding van de heer Peter PRAET

Jo **Swyngedouw**, *Adjunct-directeur*

Koen **Algoet** (*)
 Stephan **Bertels** (147)
 Benoît **Bienfait**
 Aimery **Clerbaux** (147)
 Peter **De Vos**
 Gaëtan **Doucet**
 David **Guillaume** (*)
 Jürgen **Janssens** (147)
 Jeroen **Lamoot**

Annemie **Lefevre**
 Pierre **Lemoine**
 Jozef **Meuleman** (*)
 Fernand **Naert**
 Giancarlo **Pellizzari**
 Marc **Pickeur** (*)
 Claire **Renoirte** (147)
 Kajal **Vandenput**

➤ Departement «toezicht op de financiële informatie en markten»

Onder leiding van de heer Jean-Paul SERVAIS

Toezicht op de financiële verrichtingen en op de marktondernemingen, onderzoeken en analyses & internationale regelgeving

Jean-Michel **Van Cottem**, *Adjunct-directeur*

Bénédicte **Clerckx** (*)
 Valérie **Bosly** (148)
 Niek **Bundervoet**
 Stéphane **De Maght** (*)
 An **De Pauw**
 Jean-Pierre **De Vuyst**
 Jean-Marc **Gollier** (148)

Annick **Lambrighs**
 Didier **Niclaes** (149)
 Patrick **Van Caelenberghe**
 Dieter **Vandelanotte**
 Hendrik **Van Driessche**
 Francine **Verbinnen**

Toezicht op de financiële informatie, toezicht op de markten en boekhoudkundige en financiële aangelegenheden

Thierry **Lhoest**, *Adjunct-directeur*

Luk **Behets**
 Luk **Delboo**
 Sonja **D'Hollander** (*)
 Kristof **Dumortier**
 Nathalie **Flamen** (150)
 Johan **Lembreght** (*)

Kris **Martens**
 Roland **Melotte**
 Martine **Nemry**
 Koen **Schoorens**
 Stefaan **Robberechts**
 Maud **Watelet**

Collectief beheer van spaarproducten

Greet **T'Jonck**, *Adjunct-directeur*

Conny **Croes**
 Valérie **Demeur**
 Sophie **Devignon**
 Nathalie **Flamen** (150)
 Gaëtan **Laga**

Johan **Lammens**
 Alain **Malengré**
 Sabine **Philippart**
 Carl **Vanden Auweele**
 Tom **Van den Elzen**

(*) Oefent de functie uit van «coördinator».

(147) Personeelslid van de NBB maar voor de uitoefening van zijn functie geïntegreerd in het departement «prudentieel beleid».

(148) Met loopbaanonderbreking.

(149) Oefent de functie uit van interne coördinator CESR.

(150) Deeltijds werkzaam bij een andere dienst van het departement.

➤ DIENST DIE RESSORTEERT ONDER DE SECRETARIS-GENERAAL

Auditoraat

Marie-Sheila **Bastians**

➤ DIENSTEN DIE RESSORTEREN ONDER DE SECRETARISSEN-GENERAAL

Diensten van algemeen belang

Annemie **Rombouts**, *wnd. Adjunct-directeur*

Personeel, Administratie en Infrastructuur

Jean-Marie **Jacquemin**

Egwin **Schoolmeesters** (*)

People & Communication

Marie-Josèphe **Léonard**

Myriam **Penninckx** (*)

Informatica en OHD

Emmanuel **De Haes**

Johan **Vanhaverbeke**

Hilde **Dierckx**

Véronique **Léonard** (*)

Joseph **Van Cauwenbergh** (151)

Jan **Vyverman**

Beheerscontrole

Paul **Verbiest**

Vertaling

Natasja **Baeteman**

Xavier **Jeunechamps**

Jean-Pierre **Coernelle**

Jan **Leers**

Françoise **Danthinne**

Christine **Triest**

Preventieadviseur

Yannick **Bauwens**

➤ Gedetacheerde personeelsleden

Bij de Commissie voor boekhoudkundige normen en haar wetenschappelijk secretariaat

Jean-Pierre **Maes**, *Adjunct-directeur*

Yvan **Stempnierwsky**

Bij het Comité van Europese effectenregelgevers (CESR)

Michel **Colinet**

(*) Oefent de functie uit van «coördinator».

(151) Gedetacheerd bij het departement «prudentiële controle op de kredietinstellingen en de beleggingsondernemingen».

De Commissie heeft het verzoek ingewilligd van de heer Philippe Beaufay en de heer Filip Leën om, met ingang van respectievelijk 1 januari en 1 juni 2006, gebruik te kunnen maken van de regeling met betrekking tot het verlof voorafgaand aan de pensionering die werd ingesteld door het koninklijk besluit van 22 mei 2005.

De heer Philippe Beaufay trad op 1 maart 1977 in dienst bij de Controledienst voor de verzekeringen als actuariaatsinspecteur. In december 1992 promoveerde hij tot de rang van adviseur-generaal. Na de integratie van de CDV in de CBFA nam hij, als adjunct-directeur, de verantwoordelijkheid op zich voor de dienst «Technische controle» binnen het departement «prudentiële controle op de verzekeringsondernemingen».

De heer Filip Leën trad op 1 april 1977 in dienst bij de Controledienst voor de verzekeringen. Sinds 1 januari 1996 stond hij aan het hoofd van de dienst «Financiële controle». Hij zette die taak voort als adjunct-directeur bij de CBFA.

Bij de integratie van de prudentiële controle op de verzekeringsondernemingen in de CBFA en de heroriëntatie van die controle hebben zij beiden hun grote deskundigheid en jarenlange ervaring ten dienste gesteld van de Commissie en zo bijgedragen tot de continuïteit van een kwaliteitsvolle controle in een ingrijpende overgangperiode. De Commissie is hen daarvoor bijzonder erkentelijk en dankbaar.

De Commissie wenst ook haar diepe erkentelijkheid uit te spreken ten aanzien van mevrouw Michèle Delvaux en mevrouw Viviane Henderickx, directeurs bij de CDV, voor de goede en trouwe diensten die zij hebben geleverd aan zowel de CDV als de CBFA. Zij dankt ook de volgende medewerkers die hun loopbaan hebben beëindigd tijdens de verslagperiode: mevrouw Jacqueline Minnaert, de heer Ghislain Delwiche, de heer Paul De Mont, de heer Roland De Pauw, de heer André Moreau en de heer Guy Wathy.

In Memoriam

De Commissie betreurt het overlijden, in december 2005, van mevrouw Carla Verbeke. Mevrouw Verbeke, die financieel analist was bij het departement «prudentiële controle op de verzekeringsondernemingen», werd erg gewaardeerd om haar toewijding, dienstvaardigheid en oprechte collegialiteit. Haar nagedachtenis zal in ere worden gehouden.